

מאגר שאלות לבגרות בתנ"ך

שאלון 3281: בראשית, דברים, מלכים, תהילים, תרי עשר, ישעיהו

מאגר שאלות בגרות בבראשית

1. בראשית, א', א'-ד'

- א. בפירושו לפסוק א' רש"י מביא את שאלתו של רבי יצחק: "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החודש הזה לכם...' ובתשובה לשאלה זו רש"י מצטט את הפסוק: "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם" [תהלים קי"א, ו']
כיצד מיישב רש"י את השאלה של רבי יצחק?
ב. גם רמב"ן בפירושו לפסוק א' מביא את שאלתו של רבי יצחק, ובתשובה לשאלה זו כותב רמב"ן: "ויש לשאול בה כי צורך גדול להתחיל התורה בבראשית..."
הסבירי את דבריו אלה של רמב"ן, וכיצד הוא מנמק את שאלת רבי יצחק.
ג. "וירא אלוקים את האור כי טוב" (פסוק ד')
רש"י: "אף בזה אנו צריכין לדבר אגדה".
הסבירי את הפסוק על פי הדרש ועל פי הפשט המובאים ברש"י.

(תש"ס)

2. בראשית, א', א'-ט"ו

- א. (1) מהי השאלה ששאל רבי יצחק (ומובאת ברש"י וברמב"ן) על פסוק זה, מה רמב"ן מקשה על שאלה זו, וכיצד הוא מצדיק אותה?
(2) על פי רמב"ן, הסבר מדוע התורה מפרטת את סיפורי בראשית.
(5 נקודות)
- ב. -"יום אחד" (פסוק ה')
- "קרא ימים" (פסוק י')
- "ותוצא הארץ... למינהו" (פסוק י"ב)
בחר בשניים מן הביטויים הללו, וכתוב מהו הקושי בהם, על פי רש"י, וכיצד הוא מיישב כל אחד מהם. (2 נקודות)
- ג. עיין בפסוקים י"ד-ט"ו.
על פי רש"י, למה משמשים המאורות? הסבר חמישה שימושים. (3 נקודות)

3. בראשית, א', א'-ד'.

- א. "בראשית ברא..." (פסוק א').
רש"י: "... לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החודש הזה לכם'".
ע"פ רש"י, מדוע לכאורה התורה צריכה להתחיל מ'החודש הזה לכם', ומדוע בכל זאת היא התחילה בבריאת העולם?
ב. לדעת רמב"ן, מדוע התורה התחילה בתיאור הבריאה דווקא?
ג. "ויבדל אלוקים בין האור ובין החושך" (פסוק ד').
מדוע הבדיל הקב"ה את האור מן החושך? עני ע"פ הפשט וע"פ הדרש המובאים ברש"י.

(תשס"ו)

4. **בראשית, א', א'-ה'.**

א. "בראשית ברא" (פסוק א').

- רש"י: "וואם באת לפרשו כפשוטו כך פרשהו: בראשית בריאת שמים וארץ 'והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך... ויאמר אלוקים יהי אור', ולא בא המקרה להורות סדר הבריאה".
הסבירי על סמך מה רש"י קובע שהמקרא לא בא להורות את סדר הבריאה.
ב. רש"י לפסוק א': "אמר ר' יצחק: לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החודש הזה לכם'".
מהי התמיהה של רמב"ן על שאלתו של ר' יצחק?
כיצד מסביר רמב"ן כי שאלתו של ר' יצחק היא אכן שאלה נכונה?
ג. "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד" (פסוק ה').
רש"י: "לפי סדר לשון הפרשה היה לו לכתוב 'יום ראשון'".
הסבירי את שאלתו של רש"י, וכתבי מה הוא עונה עליה.

(תש"ע)

5. **בראשית, א'-כ"ו-כ"ט.**

א. "נעשה אדם" (פסוק כ"ו)

- לפי רש"י, מהו הקושי בפסוק זה, וכיצד רש"י מישב אותו?
ב. עיני בפרק א', פסוק כ"ז, ובפרק ב' פסוק כ"ב.
מהי הסתירה בין שני הפסוקים, וכיצד רש"י מישב אותה לפי הפשט ולפי הדרש?
ג. עייני בפס' כ"ט
לפי רמב"ן:
(1) מדוע נאסר על האדם לאכול בשר?
(2) מתי הותר לאכול בשר ומדוע הותר?

(תשע"ז)

6. **בראשית, א', כ"ז-ל"א.**

א. "זכר ונקבה ברא אותם" (פסוק כ"ז).

- רש"י שואל: "ולהלן הוא אומר 'ויקח אחת מצלעותיו...".
הסבירי את שאלתו של רש"י, וכתבי מה הוא עונה עליה (אחד משני הפירושים).
ב. (1) עייני בפסוקים כ"ט-ל', וצייני אילו מאכלים התיר ה' לאדם ולבע"ח לאכול, ע"פ רש"י וע"פ רמב"ן.
(2) על מה מסתמך פירושו של כל אחד מהם?
ג. "ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי" (פסוק ל"א).
כיצד רש"י מסביר את ההבדל בין לשון הפסוק הזה ובין לשון הפסוקים על הימים הקודמים?
כתבי שני פירושים.

(תשס"ו)

7. **בראשית, א', כ"ט-ל"א.**

- א. "הנה נתתי לכם את כל עשב... לכם יהיה לאוכלה. ולכל חית הארץ" (פסוקים כ"ט-ל').
מה הותר לבני האדם ולבע"ח לאכול לפני המבול? עני ע"פ רש"י וע"פ רמב"ן.
ב. ע"פ רמב"ן, מדוע לפני המבול אכילת בשר היתה אסורה, ומדוע היא הותרה לאחר המבול?
ג. "ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי" (פסוק ל"א).
מה נרמז באות ה"ה במילה "השישי"? כתבי את שני הפירושים של רש"י.

(תשס"ט)

8. **בראשית, פרק ב', ט"ז-י"ז; פרק ג', א'-ו'.**

- א. השווי בין הציווי של ה' בפרק ב', פסוק י"ז ובין הציווי של ה' לפי דברי האישה בפרק ג', פסוק ג', וכתבי מה לומד רש"י מהשוואה זו.
- ב. ע"פ פירוש רש"י לפסוקים ד'-ה' (בפרק ג'), מה הם שני הנימוקים שבעזרתם שכנע הנחש את האישה לאכול מן העץ?
- ג. "ותרא האישה כי טוב העץ למאכל" (פרק ג', פסוק ו').
- שפתי חכמים: "קשה לרש"י, מה ראתה עכשיו שלא ראתה מקודם לכן?"
- כיצד מסביר רש"י את המילים "ותרא האישה", ומדוע הוא מסביר כך?
- היעזרי בשפתי חכמים.

(תשס"ח)

9. **בראשית ב' ט"ז-י"ט**

- א. עיין בפס י"ז, ובפרק ג', פס' ו'- ז'.
- (1) כתוב מהי הסתירה לכאורה בין הפסוקים ומהו התירוץ של רמב"ן לסתירה זו?
- (2) רמב"ן מוכיח את תירוצו מן הפסוק **במלכים** א' ב' מ"ב.
- הסבר את ההוכחה של רמב"ן.
- ב. "לא טוב היות האדם לבדו"
- על פי רש"י ועל פי ספורנו, הסבר מדוע: "לא טוב היות האדם לבדו"
- ג. עיין בפס' י"ט ובפרק א', פס' כ'
- ד. על פי רש"י הסבר מדוע התורה מזכירה שוב את בריאת העופות כתוב פירוש אחד.

10. **בראשית ב', ט"ז – י"ח.**

- א. "כי ביום אכלך ממנו מות תמות" [פסוק י"ז].
- יש סתירה לכאורה בין פסוק זה לבין פסוקים ו' – ז' בפרק ג'.
- מהי הסתירה וכיצד רמב"ן מיישב אותה. [4 נקודות].
- ב. "לא טוב היות האדם לבדו" [פסוק י"ח].
- הסבירי מדוע הדבר "לא טוב", לפי רש"י. [4 נקודות].
- ג. "אעשה לו עזר כנגדו" [פסוק י"ח]
- הסבירי את הסתירה לכאורה בין "עזר" ובין "כנגדו", כיצד מיישב אותה רש"י? [4 נקודות].
- (תשע"ב)

11. **בראשית, ב', י"ח.**

- א. "לא טוב היות האדם לבדו" (פסוק י"ח).
- הסבירי מדוע "לא טוב", ע"פ רש"י.
- ב. גם ספורנו מנמק את הפסוק המצוטט. מדוע לדעתו "לא טוב"?
- ג. "אעשה לו עזר כנגדו" (פסוק י"ח).
- לפי רש"י, מהו הקושי בצירוף "עזר כנגדו", וכיצד הוא מיישב את הקושי?
- (תשס"ב)

12. בראשית, ב', י"ח-י"ט.

- א. "לא טוב היות האדם לבדו" (פסוק י"ח).
ספורנו: "לא יושג טוב התכלית המכוון בדמותו ובצלמו, אם יצטרך להתעסק הוא עצמו בצורכי חייו".
הסבירי מדוע "לא טוב...", "עי"פ רש"י וע"פ ספורנו.
ב. "אעשה לו עזר כנגדו" (פסוק י"ח).
הסבירי, ע"פ רש"י וע"פ ספורנו, את המילה "כנגדו".
ג. "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו" (פסוק י"ט).
רש"י: "סרסוהו ופרשהו...".
מהו הקושי הלשוני בפסוק, וכיצד רש"י מיישב את הקושי?

(תשס"ו)

13. בראשית, ב', י"ח-י"ט.

- א. "לא טוב היות האדם לבדו" (פסוק י"ח).
ספורנו: "לא יושג טוב התכלית המכוון בדמותו ובצלמו, אם יצטרך להתעסק הוא עצמו בצורכי חייו".
הסבירי מדוע "לא טוב...", "עי"פ רש"י וע"פ ספורנו.
ב. "אעשה לו עזר כנגדו" (פסוק י"ח).
הסבירי, ע"פ רש"י וע"פ ספורנו, את המילה "כנגדו".
ג. "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו" (פסוק י"ט).
רש"י: "סרסוהו ופרשהו...".
מהו הקושי הלשוני בפסוק, וכיצד רש"י מיישב את הקושי?

(תשס"ו)

14. בראשית ג' א'-ה'

- א. "ויאמר ה' אל האשה אף כי אמר אלוקים לא תאכלו מכל עץ הגן" [פסוק א'] הסבירי את התמיהה של רש"י על דברי הנחש, וכתבי את היישוב של תמיהה זו. בתשובתך העזרי בפרק ב', פסוקים ט"ז – י"ז [4 נקודות]
ב. "ויאמר הנחש...לא מות תמתון" [פסוק ד']
על פי רש"י, כיצד הוכיח הנחש לחוה שהיא לא תמות [4 נקודות]
ג. "כי יודע אלקים... והייתם כאלקים" [פסוק ה']
על פי רש"י, מהו ההסבר של הנחש לאיסור האכילה מן העץ? [4 נקודות]

(תשע"ה)

15. בראשית ד', ז' – י"ד.

- א. "לפתח חטאת רובץ" [פסוק ז']
רמב"ן: "כי לפתח ביתך חטאתך רובץ להכשילך בכל דרכיך".
הסבירי את הביטוי "לפתח חטאת רובץ", לפי רש"י ולפי הרמב"ן. [4 נקודות].
ב. "מהו הקושי בפסוק ח', וכיצד רש"י מיישב אותו? [4 נקודות].
ג. "גדול עווני מנשוא" [פסוק י"ג].
הסבירי את דברי קין, לפי רש"י ולפי רמב"ן. [4 נקודות].

(תשע"ד)

16. בראשית, ד', ח'–ט"ו.

- א. "ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בשדה" (פסוק ח').
מהו הקושי בפסוק זה, וכיצד רש"י פותר אותו?
ב. הסבירי את טענתו של קין בעקבות העונש שהוטל עליו, ע"פ רש"י וע"פ רמב"ן.
ג. "לכן כל הורג קין שבעתיים יוקם" (פסוק ט"ו).
הסבירי דברים אלה ע"פ רש"י.

(תשס"ט)

17. בראשית, ד' ט"ז–ט"ח.

- א. "ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך" (פסוק ה') מה טעם שאלה זו?
ב. סכמי את פרטי העונשים שהוטלו על קין.
ג. על פי רמב"ן, בפסוקים י"ג–י"ד מבטא קין את וידויו. הסבירי.
ד. הסבירי על פי רש"י: "לכן כל הרג קין שבעתיים יקם" (פסוק ט"ו)

(תשנ"ו)

18. בראשית, ד', י"ג–ט"ו.

- "לכן כל הרג קין שבעתיים יוקם" (פסוק ט"ו). רש"י: "לכן כל הורג קין זה אחד מן המקראות שקצרו דבריהם ורמזו ולא פירשו..."
א. הסבירי "לכן כל הרג קין שבעתיים יוקם" לפי רש"י.
ב. על מה בפסוק מסתמך רש"י בפירושו זה?
ג. בידי מי התקיים "שבעתיים יוקם"?
ד. במה מהווה פסוק ט"ו תשובה לטענת קין שבפסוק י"ד?

(תשמ"ט)

19. בראשית, ד', י"ג–ט"ו.

- א. עייני בפסוקים י"ג–י"ד.
הסבירי את טיעונו של קין בפסוק י"ג – ע"פ רש"י, ואת טיעונו בפסוקים י"ג–י"ד – ע"פ רמב"ן.
ב. "לכן כל הורג קין" (פסוק ט"ו).
רש"י מצטט פסוק **משמואל ב**: "ויאמר דוד [ביום ההוא] כל מכה יבסי ויגע בצינור ואת הפסחים ואת העוורים".
באיזה עניין מדובר ב**משמואל ב**, ומה רש"י לומד מהפסוק המצוטט להסבר פסוקנו?
ג. איזה אות שם ה' לקין?

(תשס"ד)

20. בראשית, ו', א'–ו'.

- א. בארי על פי רש"י: "לא ידון רוחי באדם לעולם" (פסוק ג')
"בשגם הוא בשר" (שם)
ב. היכן נרמז בפסוק ד', שרשעי הדור ההוא קיבלו כעין התראה מן השמים ובכל זאת לא נכנעו למקום? (על פי רש"י)
ג. רש"י בפסוק ו' מסביר שהמילה "וינחם" מקורה בלשון "נחמה" או ב"הפיכת מחשבה".
בארי: "וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ" (פסוק ו') לפי שתי האפשרויות שמציע רש"י.

(תשנ"ד)

21. בראשית ו', ג'-ח'.

- א. "והיו ימיו מאה ועשרים שנה" (פסוק ג').
ע"פ רש"י, מה משמעות הכתוב, ומה הקשר של חלק זה לחלקו הראשון של הפסוק?
ב. "וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ" (פסוק ו').
רש"י מביא לפסוק זה שני פירושים. כהוכחה לאחד מהפירושים הוא מצטט פסוק מספר שמואל א': "נחמתי כי המלכתי (את שאול למלך)".
מהו פירושו של רש"י למילה "וינחם", וכיצד הציטוט שהוא מביא מהווה הוכחה לפירושו?
ג. "אמחה את האדם... מאדם עד בהמה" (פסוק ז').
הסבירי ע"פ שני הפירושים ברש"י, מדוע אמר ה' שימחה גם את בעלי החיים.
(תשס"א)

22. בראשית, י"ב, א'-ח'.

- א. "לך לך" (פסוק י"א). רש"י: "להנאתך ולטובתך". מניין לרש"י להסביר כך? איזו טובה תצמח לאברהם מציווי זה?
ב. "וואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך..." (פסוק ב').
רש"י: "לפי שהדרך גורמת לשלושה דברים וגו'".
אילו שלושה דברים נגרמים כתוצאה מהדרך, ואילו שלוש הבטחות הבטיח הקב"ה לאברהם תמורת צאתו לדרך?
ג. בארי את שני הביטויים הבאים:
• "ונברכו בך" (פסוק ג').
• "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (פסוק ה'). בפסוק זה צייני את הפשט ואת הדרש.
ד. "ויעבור אברם בארץ וגו'" (פסוק ו'). רמב"ן: "אומר לך כלל ותבין אותו בכל הפרשות הבאות בעניין אברהם יצחק ויעקב, והוא עניין גדול, הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה ואמרו: "כל מה שאירע לאבות סימן לבנים..."
הסבירי את הכלל המצוטט ברמב"ן.
צייני את שלושת האירועים הנזכרים בפסוק ו'-ח', אשר שייכים לכלל זה, והסבירי מה המשמעות של כל אחד מהם.

(תשמ"ט)

23. בראשית, י"ב, א'-ו'.

- א. "ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען" (י"א, ל"א)
"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" (י"ב, א')
רש"י: "והלא כבר יצא משם עם אביו ובא עד חרן".
כיצד רש"י מיישב קושי זה?
ב. עיין בפ"ס ב'
לפי רש"י, מהן שלושת הברכות שבירך ה' את אברהם, ומדוע בירך אותו דווקא בברכות אלה?
ג. רמב"ן לפ"ס ו': "ולכן יעשו הנביאים מעשה בנבואות".
1. בנוגע לאיזה כלל כתב רמב"ן דברים אלה, וכיצד כלל זה בא לידי ביטוי בפ"ס ו'?
2. הסבר מדוע הנביאים עושים מעשים, והבא דוגמא ממעשים של אחד מן הנביאים.

(תשע"ז)

24. בראשית, י"ב, א'-ח'.

- א. עייני בפסוקים ב'-ג'.
הסבירי ע"פ רש"י, במה בירך ה' את אברהם אבינו, בכל אחד מהביטויים האלה:
"ואברכך", "והיה ברכה", "ונברכו בך" (הביאי פירוש אחד לכל ביטוי).
ב. "והכנעני אז בארץ" (פסוק ו').
הסבירי, ע"פ רש"י וע"פ אחד הפירושים של רמב"ן, מדוע מוזכר ענין זה כאן.
ג. "בית אל מים והעי מקדם ויבן שם מזבח לה'" (פסוק ח').
רש"י: "נתנבא שעתידין בניו להיכשל שם".
מה היה כישלונם של בניי בסביבות העי, והיכן מסופר עליו?

(תשס"ג)

25. בראשית, י"ב, א'-י'.

- א. "ויעבור אברם בארץ עד מקום שכס" (פסוק ו').
רמב"ן: "אומר לך כלל... כל מה שאירע לאבות סימן לבנים...".
ע"פ רמב"ן, כיצד בא כלל זה לידי ביטוי בפסוק "ויעבור אברם בארץ עד מקום שכס"?
ב. "והכנעני אז בארץ" (פסוק ו').
לשם מה מציינת זאת התורה? עני ע"פ רש"י וע"פ רמב"ן.
ג. "ויהי רעב בארץ" (פסוק י').
ע"פ רש"י, מדוע מודגש בפסוק שהיה רעב בארץ?

(תשס"ט)

26. בראשית, י"ב, י'-י"ז.

- א. "ויהי רעב בארץ" (פסוק י') רש"י: "לנסותו".
מניין מדייק זאת רש"י? מה היה הניסיון?
ב. "הנה נא ידעתי כי אישה יפת מראה את" (פסוק י"א)
מדוע הזכיר אברהם את יופיה של שרי דווקא "כאשר הקריב לבוא מצרימה"?
ציני שניים מבין שלושת ההסברים המובאים ברש"י.
ג. "ויהי כבוא אברם מצרימה" (פסוק י"ד)
רש"י מקשה: "היה לו לומר: כבואם מצרימה".
מהי הקושיא של רש"י, וכיצד הוא מיישב אותה?

(תשנ"ט)

27. בראשית י"ב – י"ז

- א. למען ייטב לך בעבורך" [פסוק י"ג].
ספורנו: "למען כשתאמרי שאת אחותי, יקווה כל אחד מהם שאשיאך לו ולא יחשוב שום אחד מהם להרגני". לאיזו הטבה התכוון אברהם בדבריו על פי ספורנו, ולאיזו הטבה הוא התכוון על פי רש"י?
[4 נקודות]
ב. "ויהי כבוא אברם מצרימה" [פסוק י"ד].
רש"י: "היה לו לומר כבואם מצרימה"?
הסבר את תהייתו של רש"י וכתוב כיצד הוא משיב עליה. [4 נקודות]
ג. "וינגע ה' את פרעה... על דבר שרי אשת אברם" [פסוק י"ז].
כיצד רש"י מסביר את הביטוי "על דבר שרי"? [4 נקודות]

(תשע"ג)

28. בראשית, י"ג, א'-ז'.

- א. "ויעל אברהם ממצרים... הנגבה" (פסוק א').
רש"י: "כשהוא הולך למצרים לארץ כנען, מדרום לצפון הוא מהלך".
מדוע רש"י מציין זאת? לאן אברהם רצה להגיע?
ב. "וילך למסעיו" (פסוק ג').
הסבירי דברים אלה ע"פ שני הפירושים של רש"י.
ג. "ויהי ריב בין רעי מקנה אברהם ובין רעי מקנה לוט" (פסוק ז').
ע"פ רש"י, על מה היה הריב בין הרועים? הסבירי את הקשר בין הריב ובין סוף הפסוק.

(תש"ע)

29. בראשית, י"ד, י"ד-כ"ד

- א. "וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו" (פסוק י"ד)
מי הוא "אחיו", ואיזו הבטחה קיים אברהם במעשה זה?
ב. "וירדוף עד דן" (פסוק י"ד), "וירדפם עד חובה" (פסוק ט"ו)
כיצד רש"י מפרש את שם המקום "חובה", ומדוע הוא מפרש אותו כך?
ג. "ויתן לך מעשר מכל" (פסוק כ').
מי נתן מעשר למי, ומדוע נתן לו?
ד. "ענר אשכול וממרא הם יקחו" (פסוק כ"ד)
רש"י: "וממנו למד דוד"
איזה נוהג הקשור למלחמה למד דוד מאברהם, ובאיזה מקרה יישם אותו?

(תשנ"ז)

30. בראשית, ט"ו, א'-ח'.

- א. "אחר הדברים האלה" (פסוק א').
ע"פ רש"י, הסבר אחר אילו דברים, וכיצד הם מתקשרים להבטחות ה' "אנוכי מגן לך" ו"שכרך הרבה מאוד".
ב. "ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור את הכוכבים" (פסוק ה').
באר את הפסוק לפי הפשט ולפי אחד משני המדרשים המובאים ברש"י.
ג. הסבירי ע"פ ספורנו:
- מה מיוחד באמונתו של אברהם אבינו בעניין הבטחת הזרע (פסוק ו')?
- כיצד אפשר להוכיח שאברהם אבינו לא חזר בו מאמונתו, אע"פ ששאל: "במה אדע כי אירשנה" (פסוק ח')?

(תשס"א)

31. בראשית, ט"ו, א'-ח'.

- א. "אחר הדברים האלה" (פסוק א').
מהו הכלל שרש"י מביא בנוגע למילים "אחר" ו"אחרי", וכיצד רש"י מסביר באמצעות כלל זה את המסופר בפרק ט"ו?
ב. "ויוצא אותו החוצה" (פסוק ה')
על פי שלושת הפירושים של רש"י, הסבר מהי המשמעות של מעשה זה. (3 נקודות)

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ג. עיין בפסוק ו'.

על פי ספורנו, הסבר את המילים "ויחשבה לו צדקה", וכיצד הן מתיישבות עם דברי אברהם "במה אדע כי אירשנה" (פסוק ח'). (3 נקודות)

32. בראשית, ט"ו, א' – ח'.

א. "אחר הדברים האלה" [פסוק א'].

על פי רש"י, הסבירי מהם ה"דברים", ומהו הקשר בינם ובין ההבטחות של ה' שבהמשך הפסוק. (4 נקודות).

ב. "ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים" [פסוק ה']. הסבירי את הדברים, לפי הפשט ולפי אחד מן המדרשים המובאים ברש"י. (3 נקודות).
ג. "והאמן בה" [פסוק ו'].

(1) לפי ספורנו, הסבירי מה היה מיוחד באמונתו של אברהם אבינו בענין הבנים.

(2) לפי ספורנו, שאלת אברהם "במה אדע כי אירשנה" [פסוק ח'] אינה מבטאת חיסרון באמונה, הסבירי מאילו מילים בפסוק ו' למד זאת ספורנו. (5 נקודות)

33. בראשית, ט"ו, ו'-י'.

א. "והאמן בה' ויחשבה לו לצדקה" (פסוק ו').

במה מתבטאת אמונתו של אברהם בבשורת הזרע, ע"פ ספורנו?

ב. ע"פ רש"י, למה התכוון אברהם בשאלתו "במה אדע כי אירשנה" (פסוק ח')?
כתבי את שני הפירושים של רש"י.

ג. ע"פ רש"י, בפסוקים ט'-י' יש תשובה על שאלת אברהם "במה אדע כי אירשנה".
הסבירי מהי התשובה.

(תשס"ז)

34. בראשית ט"ו, י"ב-י"ד

א. "והנה אימה חשכה נפלת עליו" [פסוק י"ב].

לפי רש"י, על מה מרמזות המילים "אימה חשכה"? (3 נקודות)

ב. "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם... ארבע מאות שנה" [פסוק י"ג]

על פי רש"י, כיצד התקיים הנאמר בפסוק זה, הרי בני ישראל לא היו במצרים ארבע מאות שנה?
(4 נקודות) להתיחס להסבר בראשית חישוב שנותיו של יצחק כשילד את יעקב ויעקב היה בן 130 כשירד למצרים ועמ"י עבדו 210 ס"ה: 400.

ג. "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי" [פסוק י"ד].

רמב"ן: "אף על פי שאני גזרתי על זרעך להיות גרים... אשפוט את הגוי אשר יעבדו". איזו שאלה רמב"ן מעורר על פסוק זה, וכיצד הוא משיב עליה? (5 נקודות).

(תשע"ג)

35. בראשית ט"ו ח' – י"ד

א. "ויאמר במה אדע כי אירשנה" (פסוק ח')

על פי רש"י לפס' ו', הסבר את שני הפירושים לשאלה של אברהם.

ב. "ויבתר אותם בתוך... ואת הציפור לא בתר" (פסוק י')

על פי רש"י, מדוע בתר אברהם את הבהמות, ומדוע לא בתר את הציפור?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ג. "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנוכיי" (פסוק י"ד)
איזו מילה בפסוק מעוררת קושי, ומה הם שני התירוצים לקושי זה עפ"י רמב"ן?
(תשע"ח)

36. בראשית, ט"ו, י"ג-ט"ו.

א. "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם... ארבע מאות שנה" (פסוק י"ג).
ציני ע"פ רש"י, ממתי מחשבים את ארבע מאות השנים. כיצד רש"י מוכיח זאת מלשון המקרא?
ב. "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנוכיי" (פסוק י"ד).
מה מקשה רמב"ן על פסוק זה, ומהי תשובתו?
ג. כיצד רש"י מוכיח מלשון פסוק ט"ו שתרח וישמעאל חזרו בתשובה בימיו של אברהם?
(תשס"ד)

37. בראשית, ט"ז, ד'-ח'

א. "ותקל גברתה בעיניה" (פסוק ד') כיצד הקלה הגר בכבוד שרה?
ב. "חמסי עליך" (פסוק ה') מה היה החמס? ציני שתי תשובות על פי רש"י.
ג. "ויאמר...אי מי זה באת" (פסוק ח')
וכי לא ידע המלאך את התשובה? ואם ידע, מדוע שאל? הביאי דוגמה נוספת מפרשת בראשית,
שבה מובאת שאלה לצורך דומה.
(תשנ"ד)

38. בראשית, פרק י"ח, א'-ד'; פרק י"ט, א'-ב'.

א. "והוא ישב פתח האוהל" (פרק י"ח, פסוק א').
"ולוט ישב שער סדום" (פרק י"ט, פסוק א').
מה לומד רש"י מהכתיב החסר בכל אחד מהפסוקים האלה?
ב. "והנה שלושה אנשים ניצבים עליו" (פרק י"ח, פסוק ב').
"ויבאו שני המלאכים סדמה". (פרק י"ט, פסוק א').
ע"פ רש"י, מדוע הם נקראים בפרק י"ח "אנשים" ובפרק י"ט "מלאכים"?
כתבי שני פירושים.
ג. "ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ" (פרק י"ח, פסוק ד').
"ולינו ורחצו רגליכם" (פרק י"ט, פסוק ב').
ע"פ רש"י, מדוע לוט הציע הצעה שונה מהצעתו של אברהם?
(תשס"ח)

39. בראשית, י"ח, א'-ח'.

א. "וירא אליו ה' באלוני ממרא" (פסוק א').
לשם מה נראה אליו ה', ע"פ רש"י, ומניין רש"י לומד זאת?
ב. "והנה שלושה אנשים..." (פסוק ב').
רש"י מדייק מכאן "שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות".
מה היה התפקיד של כל אחד מהשלושה, ומניין רש"י מסיק שאין מלאך אחד עושה שתי
שליחויות?
ג. "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם" (פסוק ה').

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

בפירושו לפסוק זה מביא רש"י פסוק בספר שופטים: "... ויאמר אבי הנערה אל חתנו סעד לבך פת לחם ואחר תלכו" (שופטים, י"ט, ה').

לאיזו פרשה קשור הפסוק המובא ברש"י מספר שופטים, ומדוע רש"י מביא אותו?

(תשנ"ט)

40. בראשית, י"ח, י"ט – ט"ו.

א. "ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה" (פסוק י').

הסבירי, ע"פ רש"י, את הביטוי "כעת חיה".

ב. בפסוק י"ג כתוב: "ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה לאמר [...] ואני זקנתי", אולם

בפסוק י"ב שרה אומרת: "ואדוני זקן".

כיצד רש"י מנמק את השוני בין הנאמר בשני הפסוקים?

ג. "כי יראה ... כי צחקת" (פסוק ט"ו).

מה פירוש המילה "כי" בכל אחד מהמקומות המודגשים?

(תשס"ג)

41. בראשית י"ח, ט"ו – י"ז

א. "כי יראה... כי צחקת" (פסוק ט"ו).

רש"י: כי משמש בארבע לשונות.

(1) לפי רש"י מהן ארבע המשמעויות [לשונות] של המילה "כי"?

(2) אילו מן המשמעויות שצינת בתת סעיף (1) משמשות בפסוק זה? הסבירי בעזרתן את הפסוק.

[4 נקודות]

ב. "וישקפו על פני סדם" (פסוק ט"ז).

(1) על פי רש"י, מהו הכלל בנוגע למילה המודגשת בקו?

(2) על פי רש"י, מהו הפסוק היוצא מן הכלל, ומהו הנימוק הרעיוני של רש"י להוצאתו מן הכלל?

[4 נקודות]

ג. "המכסה אני מאברהם" (פסוק י"ז)

לפי רש"י, הסבירי מדוע החליט ה' לספר לאברהם שבכוונתו להשחית את סדם. [4 נקודות].

(תשע"ו)

42. בראשית, י"ח, י"ז-כ"א

א. "וה' אמר המכסה אני מאברהם..." (פסוק י"ז)

מדוע לא יכסה? צייני שני נימוקים שמביא רש"י.

ב. "הכצקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה" (פסוק כ"א)

הסבירי על פי רש"י.

ג. מאילו מילים בפסוק י"ט לומד רש"י כי "כל המעמיד בן צדיק כאילו אינו מת"?

(תשנ"ד)

43. בראשית י"ח, י"ז – כ"א

א. "המכסה אני מאברהם אשר אני עשה" (פסוק י"ז).

לפי רש"י, מדוע גילה ה' לאברהם את המעשה שהוא עומד לעשות? צייני שתי סיבות.

[4 נקודות]

ב. "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו" (פסוק י"ט).

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

- (1) רש"י: "כי ידעתיו לשון חיבה. לפי רש"י מדוע חיבה נקראת ידיעה?
(2) "הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה" [פסוק כ"א]. הסבירי דברים אלה לפי רש"י.
[4 נקודות]

(תשע"ד)

44. בראשית י"ט א' – ב'

- א. "ויבאו שני המלאכים סדמה בערב" [פסוק א']
רש"י: "וכי כל כך שהו המלאכים מחברון לסדום?
הסבר את שאלת רש"י, וכתוב כיצד הוא עונה עליה. [4 נקודות]
ב. "ולוט יושב בשער סדם" [פסוק א']
מה דייק רש"י מהכתיב של הפסוק ומה הוא למד מדיוק זה? [4 נקודות]
ג. "ולינו ורחצו רגליכם" [פסוק ב']
רש"י: "וכי דרכן של בני אדם ללון תחילה ואחר כך לרחוץ?"
מה רש"י עונה על כך? [4 נקודות]

(תשע"ג)

45. בראשית, כ', י"ג-י"ג.

- א. "כי אמרתי רק אין יראת אלוקים במקום הזה" (פסוק י"א).
ע"פ רש"י, כיצד הגיע אברהם למסקנה שהפלשתים אינם יראי אלוקים?
ב. "וגם אמנה אחותי בת אבי הוא" (פסוק י"ב).
רש"י: "ואם תאמר והלא בת אחיו היתה?"
הסבירי את שאלת רש"י. כיצד הוא עונה שאלה זו?
ג. "אמרי לי אחי הוא" (פסוק י"ג).
(1) כיצד מסביר רש"י את המילה "לי"?
(2) רש"י מוכיח את דבריו מדברי אבימלך בספר **שופטים**: "שלוף חרבך ומותתני] פן יאמרו לי אישה הרגתהו".
במה מדובר בספר **שופטים**, ומה רש"י מוכיח מדברים אלה?

(תשס"ד)

(המיקוד בשמות בלבד בתשס"ה)

46. בראשית, כ"א, ט"ז-י"ב.

- א. "ותרא שרה את בן הגר המצרית... מצחק" (פסוק ט')
ציני שניים מבין הפירושים למילה "מצחק" לפי רש"י.
ב. מדברי שרה בפסוק י' למד רש"י שהיה ויכוח בין ישמעאל לבין יצחק.
מה היה תוכן הויכוח ביניהם, וכיצד לומד זאת רש"י מדברי שרה?
ג. בפירושו לפסוק י"ב מציין רש"י: "למדנו שהיה אברהם טפל לשרה בנביאות".
מאילו מילים בפסוק למד זאת רש"י?

(תשנ"ה)

47. בראשית, כ"א, ט'-י"א.

- א. "ותרא שרה את בן הגר... מצחק" (פסוק ט').
צייני את שלושת הפירושים למילה "מצחק", ע"פ רש"י.
ב. רש"י לומד מדברי שרה בפסוק י' שהיה ויכוח בין יצחק ובין ישמעאל.
על מה היה הוויכוח, כיצד לומד רש"י מדברי שרה, ובמה נימקה שרה את עמדתה בוויכוח זה?
ג. "וירע הדבר... בעיני אברהם על אודות בנו" (פסוק י"א).
מה היה רע בעיני אברהם? כתבי את שני הפירושים של רש"י.

(תשס"ח)

48. בראשית, כ"ב, א'-ג'.

- א. "ויהי אחר הדברים האלה" (פסוק א').
אחר אילו דברים? הסבירי ע"פ אחד הביאורים המובאים ברש"י.
ב. "והאלוקים ניסה את אברהם" (פסוק א').
את מי נוהג ה' לנסות, ומהי מטרת הניסיון, ע"פ רמב"ן?
ג. "על אחד ההרים אשר אומר אליך" (פסוק ב').
רש"י עושה הקבלה בין פסוק זה לבין הפסוק "אל הארץ אשר אראך" (בראשית, י"ב, א').
מה משותף לשני הפסוקים, וכיצד מנמק רש"י את הניסוח המיוחד בפסוקים אלו?

(תשנ"ט)

49. בראשית, כ"ב, א'-כ'.

- א. "ויהי אחר הדברים האלה" (פסוק א').
"ויהי אחר הדברים האלה" (פסוק כ').
ע"פ רש"י, מי דיבר את "הדברים" בכל פסוק, ומה היה תוכנם הדברים?
שימי לב: בפסוק א' – כתבי את שני הפירושים של רש"י.
ב. "וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו" (פסוק י"ג).
ע"פ רש"י, מתי ראה אברהם את האיל? מאיזו מילה בפסוק לומד זאת רש"י?
ג. "ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה" (פסוק י"ד).
הסבירי דברים אלה ע"פ הפשט אן ע"פ הדרש במובא ברש"י.

(תשס"ט)

50. בראשית, כ"ב, ה'-י"ז.

- א. ע"פ רש"י, מדוע התורה חוזרת ואומרת בפסוק ח' "ויילכו שניהם יחדיו", והרי הדבר כבר נאמר בפסוק ו'?
- ב. "כי עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה" (פסוק י"ב).
רמב"ן: "מתחילה היה יודע יראתו בכוח, לא יצא לפועל המעשה הגדול הזה, ועתה נודעה במעשה, והיה זכותו שלם...".
ע"פ רש"י וע"פ רמב"ן, מה נודע "עתה"?
- ג. "בי נשבעתי נאום ה' כי יען אשר עשית את הדבר הזה" (פסוק ט"ז).
ע"פ רמב"ן, איזו הבטחה הוסיף ה' לאברהם בפסוקים ט"ז-י"ז בעקבות מעשה העקידה? הוכיחי ע"פ פסוק י"ז.

(תשס"ז)

51. בראשית, כ"ב, י"ג-ט"ז

- א. "וירא והנה איל אחר..." (פסוק י"ג) הסבירי את המילה "אחר" בהקשרה.
ב. "נאחז בסבך בקרניו" (פסוק י"ג) על פי רש"י, מה גרם לו להיות נאחז?
ג. "אשר יאמר היום" (פסוק י"ד) מי האומרים, מה נאמר, ומה משמעות המילה "היום"?
ד. על פסוק ט"ז אומר רמב"ן: "והנה זו הבטחה שלימה בגאולה העתידה לנו". הסבירי את דבריו.
(תשנ"ו)

52. בראשית כ"ב, י" – י"ז.

- א. "כי עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה" [פסוק י"ב].
רמב"ן: "ומתחילה היה יודע יראתו בכח ולא יצא לפועל במעשה הגדול הזה ועתה נודעה במעשה והיה זכותו שלם".
רמב"ן מיישב קושי בפסוק זה. מהו הקושי, ומהו יישוב הקושי? [4 נקודות]
ב. "ה' יראה.. ה' יראה" [פסוק י"ד].
על פי הפשט אן על פי הדרש ברש"י, הסבירי את המילים האלה. [3 נקודות].
ג. "יען אשר עשית את הדבר הזה... כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך" [פסוקים ט"ז – י"ז].
רמב"ן מיישב קושי בפסוקים האלה. מהו הקושי, ומהו יישוב הקושי? [5 נקודות]
(תשע"ה)

53. בראשית, כ"ג, א'-ט"ז

- א. בארי: "ופגעו לי" (פסוק ח'), "המכפלה" (פסוק ט'), "לו שמעני" (פסוק י"ג)
ב. מדוע נקראה חברון גם "קרית ארבע"? צייני שני פירושים.
ג. "גר ותושב אנכי עמכם" (פסוק ד') מדוע רואה אברהם את עצמו גם כגר וגם כתושב? עני לפי הפשט ולפי הדרש.
ד. "וישקל אברהם לעפרו" (פסוק ט"ז) מכאן למד רש"י שעפרון אמר הרבה ואפילו מעט לא עשה. הסבירי היכן אמר הרבה, ומנין שאפילו מעט לא עשה.
(תשנ"ו)

54. בראשית, כ"ג, א'-י"ח.

- א. "בקרית ארבע היא חברון" (פסוק ב').
מדוע נקראה חברון גם "קרית ארבע"? כתבי שני פירושים המובאים ברש"י.
ב. "גר ותושב אנוכי עמכם" (פסוק ד').
מדוע אברהם רואה את עצמו גם כגר וגם כתושב? עני ע"פ הפשט וע"פ הדרש המובאים ברש"י.
ג. "ויקם שדה עפרון" (פסוק י"ז).
מהי המשמעות של "ויקם" בהקשר לשדה? הסבירי ע"פ הפשט וע"פ הדרש המובאים ברש"י.
(תשס"ו)

55. בראשית, כ"ג, ד'-י"ז

- א. "גר ותושב אנוכי עמכם" (פסוק ד')
כיצד ייתכן להיות גם "גר" וגם "תושב"? הסבירי על פי הפשט ועל פי הדרש המובאים ברש"י.
ב. "ועפרון שב בתוך בני חת" (פסוק י')
"וישקל אברהם לעפרו" (פסוק ט"ז)

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

בשני פסוקים אלה רש"י מתעכב על כתיב חסר. מה לומד רש"י מהכתיב החסר בכל אחד מהפסוקים?

ג. "ויקם שדה עפרון" (פסוק י"ז)

מה משמעות "ויקם" בהקשר לשדה? הסבירי על פי הפשט ועל פי הדרש המובאים ברש"י.

(תש"ס)

56. בראשית, כ"ד, א'-כ"ב.

א. "וה' בירך את אברהם בכל" (פסוק א').

ע"פ רש"י, מה הקשר בין פסוק זה ובין שליחת העבד למצוא אישה ליצחק?

ב. "ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ" (פסוק ג').

"ה' אלוקי השמים" (פסוק ז').

רש"י לפסוק ז': "ולא אמר אלוקי ישראל".

מדוע לא הזכיר אברהם "אלוקי ישראל" בפסוק ז'?

ג. ע"פ רש"י לפסוק כ"ב, למה מרמזים התכשיטים ומשקלם?

(תשס"ט)

57. בראשית כ"ד, ג' – י"ז

א. "ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ" [פסוק ג']

"ה' אלוקי השמים אשר לקחני" [פסוק ז']

לפי רש"י מהו ההסבר להבדל בין התארים של ה' בפסוקים אלה? [4 נקודות]

ב. "אתה הוכחת... ובה אדע" [פסוק י"ד].

לפי רש"י, הסבירי את שני הביטויים האלה שבדברי העבד. [4 נקודות].

ג. עייני בפסוקים ט"ז – י"ז.

"שפתי חכמים" מסביר את הקושי של רש"י בפסוק י"ז: "למה נאמר לקראתה? כיון שכבר מילאה

הכד ועלתה מן הבאה, והיה לו לומר וירץ אחריה, שהרי גם העבד היה עומד על הבאר אצלה..."

(1) הסבירי את הקושי של רש"י, לפי "שפתי חכמים".

(2) כתבי את התשובה של רש"י על הקושי שציינת בתת סעיף (1)

[4 נקודות]

(תשע"ו)

58. בראשית, כ"ד, כ"ב-ג'.

א. השווי בין סדר הפעולות של אליעזר בפסוקים כ"ב-כ"ג: "ויקח האיש... ויאמר", ובין סדר

פעולותיו כשסיפר את הדברים למשפחת רבקה (פסוקים מ"ז-מ"ח), והסבירי, ע"פ רש"י, מדוע

שינה אליעזר את סדר הפעולות כשסיפר אותן למשפחת רבקה.

ב. ע"פ רש"י, מה אפשר ללמוד על מידותיו של לבן מפסוקים כ"ט-ל' ומפסוק נ'?

ג. בפירושו לפסוק מ"ב רש"י מצטט מדברי חז"ל: [...] יפה שיחתן של עבדי אבות [...] מתורתן של

בנים, שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה, והרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה".

הוכיחי את דברי חז"ל, ע"פ פירוש רש"י לפסוק ל"ב ולפסוק מ"ב.

(תשס"ג)

59. בראשית כ"ד, כ"ט – ל"ט

- א. הסבירי כיצד למד רש"י מפסוקים ל"א – ל"ב על זהירותו של עבד אברהם מעבודת אלילים ומגזל. [4 נקודות].
- ב. בפסוק ל"ו מספר עבד אברהם שאברהם נתן ליצחק "את כל אשר לו" לפי רש"י, כיצד הוכיח העבד את דבריו? [4 נקודות].
- ג. "אלי לא תלך האשה אחריי" [פסוק ל"ט].
רש"י: אלי כתיב".
לפי רש"י, מה נרמז בכתיב החסר? [4 נקודות]
- (תשע"ב)

60. בראשית, פרק כ"ו, פסוק ל"ד-פרק כ"ז פסוק ה'.

- א. "ותכהיין עיניו מראות" (פסוק א').
מדוע כהו עיניו של יצחק? כתבי שניים מפירושו של רש"י.
- ב. "לא ידעתי יום מותי" (פסוק ב').
מדוע יצחק מזכיר את יום מותו, לפי רש"י?
- ג. "וצודה לי ציד" (פסוק ג').
"לצוד ציד להביא" (פסוק ה').
מה רש"י לומד על יצחק מהמילה "לי" בפסוק ג', ועל עשיו – מהמילה "להביא"
בפסוק ה'?
- (תשס"ו)

61. בראשית, כ"ז, א'-י"ג

- א. קראי פסוקים א'-ד' ואת הקטע מפירושו של אור החיים, ועני על השאלה שאחריו
אור החיים, פס' א', דיבור המתחיל 'בנו הגדולי': "טעם יצחק שהיה חפץ לברך עשו הרשע כי חשב
שבאמצעות הברכות יתהפך למידת הטוב ויטיב דרכיו"
מהו הקושי שמוצא בעל אור החיים בפסוק א', וכיצד הוא מתרץ קושי זה?
- ב. "ועשה לי מטעמים... בעבור תברכך נפשי..." (פסוק ד'); "ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו"
(**בראשית**, כ"ח, פסוק א')
- על פי ספורנו, הסבירי מדוע ביקש יצחק מטעמים רק מעשו לפני שבירך אותו, אולם מיעקב לא
ביקש דבר לפני שבירכו.
- ג. "וקח לי משם שני גדיי עזים" (פסוק ט')
- (1) מדוע מותר היה לרבקה לקחת שני גדיים מהצאן, בלי שייחשב לה הדבר לגזל? הסבירי על פי
רש"י.
- (2) רש"י: "וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק"
מדוע היה יצחק זקוק לשני גדיי עזים?
- ד. "עלי קללתך בני, (פסוק י"ג)
רשב"ם: "עלי ועל צווארי, כלומר [אל תירא] כי היתה בוטחת במה שאמר לה הקב"ה: 'ורב יעבוד
צעירי'"
על פי רשב"ם, הסבירי במה בטחה רבקה כשלקחה האחריות על עצמה.
- (תשנ"ז)
(המיקוד בשמות בלבד בתשנ"ח)

62. בראשית, כ"ז, א'-י"ט

- א. "ועשה לי מטעמים" (פסוק ד')
- הסבירי לשם מה ביקש יצחק מעשו להכין לו מטעמים כהכנה לברכתו, לפי ספורנו.
- ב. "לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים" (פסוק ט')
- רש"י: "משלי הם ואינם גזל"
- מאיזו מילה בפסוק מדייק רש"י "משלי הם", ומדוע "אינם גזל"?
- ג. "ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכורך עשיתי כאשר דברת אלי" (פסוק י"ט)
- כיצד מסביר רש"י שכל דברי יעקב בפסוק זה הם אמת?

(תש"ס)

63. בראשית, כ"ז, א'-ט'

- א. יצחק ידע שעשיו אינו צדיק.
- הביאי שתי הוכחות לכך מפסוקים ג'-ד': אחת ע"פ רש"י ואחת ע"פ ספורנו.
- ב. רבקה חוזרת באוזני יעקב (בפסוק ז') על דברי יצחק לעשיו (בפסוק ד').
- צייני הבדל מהותי בין הדברים שאמר יצחק ובין הדברים המובאים בפי רבקה, והסבירי את כוונתה של רבקה, ע"פ רש"י.
- ג. "וקח לי משם שני גדיי עזים" (פסוק ט').
- רש"י: "וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק?"
- כיצד מיישב רש"י את השאלה?

(תשס"ח)

64. בראשית, כ"ז, כ"ח-ל"ג

- א. ברכת יצחק ליעקב "ויתן לך האלוהים" (פסוק כ"ח) מתחילה בוי"ו החיבור.
- הסבירי זאת לפי אחד הפירושים שמביא רש"י.
- ב. "וישתחו לך בני אמך" (פסוק כ"ט). השווי עם בראשית מ"ט, ה' "בני אביך".
- מדוע השתמשו בכל אחד מהמקומות בכינוי שונה.
- ג. כיצד מסביר רש"י את דברי יצחק "גם ברוך יהיה" (פסוק ל"ג)?
- ד. "גם ברוך יהיה" (פסוק ל"ג). רמב"ן: "אין דרך החרד חרדה גדולה עד מאוד, וצועק מי הוא אשר רימני, לברך אותו שישלים צעקתו לאמר מיד "גם ברוך יהיה". אבל היה ראוי שיקללוהו... והנכון בעיני שהוא לשון הווה, יאמר: מי איפה הוא הצד ציד, אשר היה יכול לרמותני שאברכהו, וגם שיהיה ברוך על כל פנים, כי ידעתי כי ברוך הוא..."
- איזה קושי מוצא רמב"ן בפסוק זה, ובמה שונה תשובתו מזו של רש"י?

(תשמ"ט)

65. בראשית, כ"ז, ל"ג-ל"ח

- א. "מי אפוא הוא הצד ציד... גם ברוך יהיה" (פסוק ל"ג).
- כיצד רש"י מנמק את סיום דבריו של יצחק – "גם ברוך יהיה"?
- ב. רמב"ן: "אין דרך החרד חרדה גדולה... שישלים צעקתו לאמר מיד: "גם ברוך יהיה".
- מהו הקושי שרמב"ן מוצא בפסוק ל"ג, וכיצד הוא מיישב אותו?
- ג. "הברכה אחת היא לך אבי" (פסוק ל"ח).
- בפירושו לפסוק זה רש"י מצטט פסוק מספר **שמואל**: "הכמות נבל ימות..."

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

באיזה הקשר מובא הפסוק בספר **שמואל**, ומה רש"י מסביר בפסוק ל"ח בפרקנו באמצעות הפסוק
משמואל!

(תשס"ב)

66. בראשית, כ"ז, ל"ג – ל"ח

א. עייני בפסוק ל"ג.

לפי רש"י הסבירי את הביטוי "גם ברוך יהיה" שבדברי יצחק [4 נקודות]

ב. רמב"ן: "אין דרך החרד חרדה גדולה עד מאד... שישלים צעקתו לאמר מיד גם ברוך יהיה"
(1) מהו הקושי של רמב"ן בפירוש של רש"י?

(2) על פי אחד מן הפירושים של רמב"ן, הסבר את הביטוי "גם ברוך יהיה" שבדברי יצחק (6
נקודות)

ג. "הברכה אחת הוא לך אבי" [פסוק י"ח]

לפי רש"י, מה מבטאת האות ה"א הראשונה שבמילה "הברכה"? [2 נקודות]

(תשע"ו)

67. בראשית כ"ח, א' – ה'

א. "וקל שקי יברך אותך" [פסוק ג'].

על פי רש"י, הסבירי את המשמעות של השם "שקי" בברכת יצחק ליעקב. [4 נקודות].

ב. "ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך" [פסוק ד'].

לפי רש"י, מהי "ברכת אברהם" שנתן יצחק ליעקב? [4 נקודות].

ג. "וישלח יצחק את יעקב... אל לבן... אחי רבקה אם יעקב ועשו" [פסוק ה']

לפי רמב"ן, מדוע מודגש בפסוק "אם יעקב ועשיו", מה הקשר בין הדגשה זו ובין תחילת הפסוק"
[4 נקודות].

(תשע"ד)

מאגר שאלות בגרות בדברים

1. דברים א', א'-ב'.

א. רמב"ן (הקדמה לספר **דברים**): "הספר הזה עניינו ידוע שהוא משנה תורה"

1. על מה הרמב"ן מבסס קביעה זו?

2. אילו מצוות לא הוזכרו בספר דברים ומדוע לא הוזכרו?

ב. רש"י (פ"ס א'): "סתם את הדברים והזכירם ברמז"

ציין שני "דברים" שהוזכרו ברמז, וכתוב מדוע הוזכרו ברמז לפי רש"י.

ג. "אחד עשר יום מחרב וגו'" (פ"ס ב')

הסבר פס' זה לפי רש"י, וכתוב מה הקשר בינו לבין פס' א'.

(תשע"ד)

2. דברים, א', א'-ג'.

א. "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל" (פסוק א').

מהי משמעות "הדברים" שבפסוק, ומדוע משה השמיעם ל"כל ישראל", ע"פ רש"י?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ב. כיצד מנמק רמב"ן (בהקדמתו לחומש דברים) את הצורך בסיפור קורות בני"י במדבר דווקא לפני כניסתם לארץ?

ג. "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש" (פסוק ג').

רש"י: "מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה".

ממי למד משה לנהוג כך? צייני את אחד הטעמים שמביא רש"י להתנהגות זו.

(תשס"ד)

3. **דברים, א', א'-ג'**

א. לפי הקדמת רמב"ן דברים, הסבר מדוע הוכיח משה את ישראל לפני שהתחיל לבאר את התורה

ב. רש"י לפסוק א' "לפי שהן דברי תוכחות... לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז"

הסבר מדוע התוכחות בפסוק מוזכרות רק כרמז, ופרט שלוש מן התוכחות שנרמזות בפסוק זה.

ג. "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחודש" (פסוק ג')

רש"י: "מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה".

ממי למד משה לנהוג כך? ציין אחד מן הטעמים שמביא רש"י להתנהגות זו.

(תשע"ז)

4. **דברים, א', א'-ד'**

א. "אלה הדברים" (פסוק א').

רש"י פירש: "סתם את הדברים והזכירן ברמז".

לפי רש"י, צייני שני דברים שנאמרו ברמז בפסוק זה, והסבירי מדוע נאמר ברמז.

ב. עני ע"פ רמב"ן, בהקדמתו לספר **דברים**:

(1) מדוע נקרא ספר דברים "משנה תורה"?

(2) בספר דברים כולו לא כתוב "וידבר ה' אל משה לאמר צו את בני"י..."

מה לומד רמב"ן מהעובדה הזאת?

ג. לפי רש"י, מדוע נאמרו הדברים רק אחרי שהכו את סיחון מלך האמורי (פסוק ד')?

(תשס"ז)

5. **דברים א' ט'-י"ג.**

א. "ואמר אליכם בעת ההיא לאמר" (פסוק ט')

רמב"ן: "וטעם 'בעת ההיא' בשבתנו בחורב, אבל הזכיר זה בכאן לומר הינה קבלנו את התורה

והיו עליכם שופטים ושוטרים לשפוט ולהנהיג אתכם והינה היינו מוכנים ומזומנים לבוא

בארץ וניסע מחורב לדגלינו עם שופטינו וזקנינו, ותקרבוני אלי כולכם עם חכמיכם וראשיכם

ובקשתם מרגלים ונתקלקל העינין"

על פי רמב"ן, הסבר מדוע נכתבה פרשת מינוי השופטים בדברי התוכחה של משה לבני ישראל?

ב. "טרחכם משאכם וריבכם" (פסוק י"ב)

על פי רש"י, כתוב מהם שלושת החסרונות של בני ישראל והסבר שנים מן החסרונות.

ג. "הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם" (פסוק י"ג)

על פי רש"י הסבר מה הן שלושת התכונות הנדרשות משופטים.

6. דברים, א', י"ג-ט"ו.

- א. "הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם" (פסוק י"ג).
הסבירי, לפי רש"י, את ארבעת המאפיינים המסומנים בקו.
ב. "בתחילת פרשה זו רש"י מסביר שדברי משה רבינו הם דברי תוכחה.
הסבירי את התוכחה במילים "ותאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות" (פסוק י"ד).
ג. "ואקח את ראשי שבטיכם" (פסוק ט"ו).
רש"י: "משכתים בדברים".
הסבירי מדוע רש"י מציין שהלקיחה הייתה "בדברים", וכתבי את תוכן הדברים שאמר משה.
(תשס"ב)

7. דברים, א', כ"ב-כ"ה.

- א. "ותקרבו אלי כולכם" (פסוק כ"ב)
"ותקרבו אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם" (דברים, ה', כ')
מה הייתה הסיבה להתקרבות בכל אחד מן הפסוקים, ומה רש"י לומד מן ההבדל בין שני התיאורים? (3 נקודות)
ב. "וייטב בעיני הדבר" (פסוק כ"ג).
הסבר את השאלה של רש"י על פסוק זה, ואת תשובתו עליה. בתשובתך פרט את המשל ואת הנמשל. (3 נקודות)
ג. "ויאמרו טובה הארץ אשר ה' אלוקינו נתן לנו" (פסוק כ"ה).
רש"י: "מי הם שאמרו טובתה? יהושע וכלב".
הסבר את השאלה של הרמב"ן על הפרשנות של רש"י, וכתוב הסבר אחד של רמב"ן לפסוק זה.
(4 נקודות)

8. דברים, א', כ"ב-כ"ה.

- א. "ותקרבו אלי כולכם" (פסוק כ"ב).
השווי את הנאמר כאן עם הנאמר בדברים, ה', כ', והסבירי את התוכחה לאור השוואה זו, ע"פ רש"י.
ב. "וייטב בעיני הדבר" (פסוק כ"ג).
רש"י: "ואם בעיני משה היה טוב, למה אמרה בתוכחותי?"
הסבירי את שאלתו של רש"י, וכתבי כיצד הוא עונה עליה. בססי את תשובתך על המשל המובא בדברי רש"י.
ג. "ויאמרו טובה הארץ" (פסוק כ"ה).
מה מקשה רמב"ן על דברי רש"י, וכיצד רמב"ן מסביר את דברי משה?
(תשס"ה)

9. דברים, א', כ"ב-כ"ה.

- א. "ותקרבו אלי כולכם" (פסוק כ"ב).
"ותקרבו אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם" (פרק ה', פסוק כ').
לשם מה התקרבו בכל אחד מן הפסוקים?
ב. "וייטב בעיני הדבר" (פסוק כ"ג).

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

מה מדייק רש"י מהמילה "בעיני"?

ג. "וויאמרו טובה הארץ אשר ה' אלוקינו נותן לנו" (פסוק כ"ה).

(1) לפי רש"י, מי הם אלה שאמרו זאת?

(2) מה מקשה רמב"ן על דברי רש"י, ומה הוא עונה על כך? כתבי תשובה אחת של רמב"ן.

(תש"ע)

10. דברים, א', כ"ב-כ"ח.

א. "וייטב בעיני הדבר" (פסוק כ"ג).

רש"י: "... ואם בעיני משה היה טוב למה אמרה בתוכחות?"

הסבירי את שאלת רש"י, ואת תשובתו.

ב. "וויאמרו טובה הארץ וגו'" (פסוק כ"ה).

רש"י: "מי הם שאמרו טובתה? יהושע וכלב."

רמב"ן: "... אם כן, מה הטענה הזאת עליהם? וראוי שיאמינו לעשרה יותר מן השניים".

מדוע נאלץ רש"י לומר שאת הדברים אמרו רק יהושע וכלב?

על מה תמה רמב"ן, וכיצד הוא מיישב את תמיהתו? (צייני אחד מהסבריו של רמב"ן).

ג. "ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים" (פסוק כ"ז).

רש"י: "... משל הדיוט אומר: מה דבלבך על רחמך (חברך), מה שבליבה עלך."

מהו הקושי בפסוק זה לפי רש"י? הסבירי ע"פ המשל שהוא מביא.

(תש"ס)

11. דברים, א', כ"ב – ל"א.

א. "נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ" (פסוק כ"ב).

לפי רש"י, מה הם שלושת הדברים שבני ישראל ביקשו מן המרגלים לבדוק?

ב. "וייטב בעיני הדבר" (פסוק כ"ג).

הסבירי את הקושי של רש"י בביטוי זה, ואת התירוץ שלו. בססי את תשובתך על המשל המובא ברש"י.

ג. "וישבו אותנו דבר ויאמרו טובה הארץ" (פסוק כ"ה).

רש"י: "מי הם שאמרו טובתה? יהושע וכלב."

(1) מהו הקושי של רמב"ן בפירוש של רש"י?

(2) מהו ההסבר של רמב"ן לטענה של משה כלפי ישראל בפסוק כ"ו?

(תשע"ו)

12. דברים, ב', ה'-ז'.

א. "עד מדרך כף רגל" (פסוק ה').

הסבירי לפי פשוטו ולפי מדרשו של המקרא.

ב. בארי:

(1) "תשברו" (פסוק ו').

היעזרי גם בבראשית, מ"ב.

(2) "תכרו" (פסוק ו').

ג. כיצד מנמק פסוק ז' "כי ה' אלוקיך ברכך" את הציוויים שבפסוק ו'?

(תשנ"ד)

13. דברים, ב' כ"ד-ל'

- א. - "ראה נתתי בידך את סיחון.. החל רש והתגר בו מלחמה" (פסוק כ"ד)
- "ואשלח מלאכים ממדבר קדמות...אל סיחון מלך חשבון דברי שלום" (פס' כ"ו)
מהי הסתירה לכאורה בין שני הפסוקים? הסבירי לפי פירוש אחד של רש"י, מדוע החליט משה לקרוא לסיחון לשלום?
ב. עיני בפסוקים כ"ז- כ"ט וכן במדבר, כ', כ"א.
מהי הסתירה לכאורה בין שני הכתובים, וכיצד רש"י מיישב אותה?
ג. "ולא אבה סיחון... כי הקשה ה' אלוקיך את רוחו" (פס' ל')
רמב"ם (הלכות תשובה, פרק ו', הלכה ג'): "אפשר שיחטא אדם חטא גדול או חטאים רבים... שיהא הפתרון מזה החוטא על חטאים אלו שעשה ברצונו ומדעתו, שמונעין ממנו התשובה, ואין מניחין לו רשות לשוב מרשעו, כדי שימות ויאבד בחטאו שעשה"
איזה קושי מעורר פסוק ל', וכיצד רמב"ם מיישב אותו?

14. דברים, ב', כ"ה-כ"ט.

- א. "היום הזה אחל תת פחדך ויראתך על פני העמים תחת כל השמים" (פסוק כ"ה).
ע"פ רש"י, לאיזה מאורע מתייחס פסוק כ"ה, ומדוע מאורע זה גרם שפחדו ויראתו של משה יהיו "על פני העמים תחת כל השמים"?
ב. "ואשלח מלאכים ממדבר קדמות... דברי שלום" (פסוק כ"ו).
ע"פ רש"י, מה מרמזת המילה "קדמות" בנוגע לשליחת המלאכים אל סיחון?
כתבי פירוש אחד.
ג. "כאשר עשו לי בני עשוי" (פסוק כ"ט).
אבן עזרא: "לפי דעתי, שפירושו של טעם 'בדרך בדרך אלך' (פסוק כ"ז) כאשר עשו לי בני עשו, שסבבו הר שעיר... רק המלך שהוא מלך אדום לא עזבם שיעברו דרך מדינתו".
ע"פ רש"י וע"פ אבן עזרא, מה עשו בני עשו לבניי?

(תשס"ח)

15. דברים, ג', י"ח-כ'.

- א. ואצו אתכם... ה' אלוקיכם נתן לכם את הארץ הזאת" (פסוק י"ח).
אל מי מדבר משה, ועל איזה חבל ארץ מדובר?
ב. "רק נשיכם וטפכם ומקניכם... ישבו בעריכם..." (פסוק י"ט).
מדוע ישארו הנשים, הטף והמקנה בערים, שעה שהגברים יעזבו אותם לתקופה מסוימת?
ג. צייני את הפרק בספר **במדבר** העוסק בעניין זה, והסבירי את העניין.

(תשנ"ו)

16. דברים ג', כ"ג-כ"ח.

- א. "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור" (פסוק כ"ג)
הסבירי ע"פ רש"י, באיזה עת מדובר, ומה משמעות "לאמר".
ב. "אתה החלות להראות עבדך" (פסוק כ"ד).
רש"י: "פתח להיות עומד ומתפלל אף- על פי שנגזרה גזרה"
ג. כיצד נימק משה רבינו את בקשתו להיכנס לארץ, למרות הגזרה? צייני שלושה נימוקים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ד. "וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו" (פסוק כ"ח).
הסבירי על-פי רש"י, מהו הציווי שנדרש משה לצוות את יהושע, ומדוע היה צורך לחזקו.

17. דברים, פרק ג', כ"ג-כ"ז.

- א. "ואתחנן אל ה' בעת ההיא" (פסוק כ"ג).
מדוע בחר משה להשמיע את תחינתו דווקא בעת ההיא?
ב. "אתה החלות להראות את עבדך" (פסוק כ"ד).
רש"י: "ממך למדתי".
מה למד משה מהקב"ה, וכיצד למד זאת?
ג. על פסוק כ"ז כותב בעל "אור החיים": "היה צורך לומר 'בעיניך', ומה גם אחר שאמר בסמוך 'ושא עיניך'. נתכוון לאמר כי מה ששאל לראות ע"י הליכתו, באומרו: 'אעברה נא ואראה וגו'', ועשה לו נס וראה באמצעות עיניו בלבד, בלא הליכה".
כיצד מסביר בעל "אור החיים" את הכפילות שבפסוק כ"ז – "שא עיניך" ו"ראה בעיניך"?
(תשנ"ט)

18. דברים ג' כ"ג-כ"ח.

- א. "בעת ההוא" (פסוק כ"ג).
על פי רש"י, מהי "העת ההוא", ומדוע התפלל משה דווקא בעת ההיא?
ב. בעל "הכלי יקר" בפירושו לפסוק כ"ד המשיל את הקב"ה לחנווני.
הסבר את המשל, וכתוב כיצד המשל בא לידי ביטוי בפסוק כ"ד.
ג. "וחזקהו ואמצהו כי הוא יעבור" (פסוק כ"ח).
על פי רש"י, הסבר מדוע נצטווה משה בציווי "חזקהו ואמצהו" מדוע נאמר "כי הוא יעבור".

19. דברים, ג', כ"ג-כ"ו.

- א. "ואתחנן" (פסוק כ"ג).
כיצד מפרש רש"י מילה זו, ולפי פירושו – מדוע השתמש בה משה?
ב. "אתה החילות להראות את עבדך" (פסוק כ"ד).
רש"י: "ממך למדתי...".
מה למד משה מהקב"ה, ומהיכן למד זאת?
ג. "ויאמר ה' אלי רב לך" (פסוק כ"ו).
הסבירי את הביטוי "רב לך" ע"פ שני הפירושים המובאים ברש"י.
(תשס"ו)

20. דברים ג', כ"ג – כ"ו.

- א. "ואתחנן אל ה' בעת ההיא" [פסוק כ"ג].
לפי אחד מן הפירושים של רש"י, מהו פירוש המילה "ואתחנן", ומדוע התחנן משה דווקא "בעת ההיא"?
ב. "אתה החילות להראות" [פסוק כ"ד].
רש"י: "פתח להיות עומד ומתפלל אף על פי שנגזרה גזרה".

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

על פי ה"כלי יקר", הסבירי מדוע יש לקרוא את האות פ"א במילה "פתח" שבדברי רש"י בסגול ולא בקמץ.

ג. "ויאמר ה' אלי רב לך" [פסוק כ"ו].

הסבירי את הביטוי "רב לך", לפי שני הפירושים של רש"י.

(תשע"ו)

21. דברים, ד', ו'-ט'.

א. באיזה פסוק מהפסוקים האלה מופיעים הציוויים ללמוד תורה ולקיים מצוות?

ב. מה משמעות המילה "צדיקים" (פסוק ח')?

ג. לפי רש"י, מה הקשר בין הנאמר בפסוק ט' לנאמר בפסוק ו'?

(תשנ"ה)

22. דברים, ד', כ"ה-מ'.

א. "ועבדתם שם אלוקים מעשה ידי אדם" (פסוק כ"ח).

הסבירי דברים אלה ע"פ רש"י, וצייני מדוע לא ניתן להסביר את הפסוק ע"פ הפשט.

ב. בארי ע"פ רש"י: "מסות", "אותות", "מופתים" (פסוק ל"ד).

ג. "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין מלבדו" (פסוק ל"ה).

כיצד "הראת לדעת" זאת?

ד. חז"ל תיקנו לקרוא פרשה זו (פסוקים כ"ה-מ') בתשעה באב.

מדוע? הביאי סימוכין לתשובתך מפירושו של רש"י למילה "ונושנתם" (פסוק כ"ה).

(תשנ"ז)

23. דברים, ד', ל"ה-מ"ב.

א. "אתה הראת לדעת וגו'" (פסוק ל"ה).

הסבירי, ע"פ רש"י, מה משמעות "הראת לדעת", ע"פ המדרש המובא ברש"י.

ב. "אז יבדיל משה שלוש ערים וגו'" (פסוק מ"א).

רש"י: "... אמר משה: מצווה שאפשר לקיימה – אקיימנה".

כיצד לומד רש"י מהפסוק שמושה אמר דברים אלה?

ג. רשב"ם (פסוק מ"א): "למה הפסיק דברי משה שהן מחוברים יחד זה אחר זה, וכתב זה המעשה

בינתיים?"

מהי תשובתו של רשב"ם?

(תש"ס)

24. דברים ד', מ"א-מ"ו

א. רשב"ם (פ"ס מ"א): "למה הפסיק דברי משה שהם מחוברים יחד זה אחר זה וכתב זה המעשה

בינתיים?"

הסבר את השאלה של רשב"ם, וכתוב את תשובתו על שאלה זו.

ב. "אז יבדיל משה" (פ"ס מ"א)

לפי רש"י, מהי התמיהה שמערר מעשה זה של משה, ומדוע עשה אותו משה?

ג. "אלא העדת... אשר דבר... בצאתם ממצרים" (פ"ס מ"ה)

בעבר הירדן בגיא... בארץ סיחון" (פ"ס מ"ו)

מהי הסתירה לכאורה בין שני הפסוקים, וכיצד רש"י מיישב אותה?

(תשע"ד)

25. דברים ד', מ"א-מ"ו.

א. רשב"ם (פיס מ"א): "למה הפסיק דברי משה שהם מחוברים יחד זה אחר זה וכתב זה המעשה בינתיים?"

הסבר את השאלה של הרשב"ם, וכתוב את תשובתו על שאלה זו.
ב. "אז יבדיל משה" (פיס מ"א).

לפי רש"י מהי התמיהה שמעורר מעשה זה של משה, ומדוע עשה אותו משה?

ג. "אלא העדת... אשר דבר... בצאתם ממצרים" (פיס מ"ה)

"בעבר הירדן בגיא... בארץ סיחון" (פיס מ"ו)

מהי הסתירה לכאורה בין שני הפסוקים, וכיצד רש"י מיישב אותה?

26. דברים ד', מ"א-מ"ג; י"ט, א'-ט'.

א. "אז יבדיל משה שלוש ערים [...] " (דברים, ד', מ"א).

"שלוש ערים תבדיל לך" (דברים, י"ט, ב').

(1) הוכיח שלא מדובר באותן שלוש ערים בשני המקורות שלפניך.

(2) ע"פ רש"י, מדוע הבדיל משה את שלוש הערים שבהן מדובר בפרק ד'?

ב. "ונשל הברזל מן העץ" (דברים, י"ט, ה').

הסביר את הפסוק ע"פ שני הפירושים של רש"י.

ג. רש"י לפרק י"ט, פסוק ח', מסכם: "הרי תשע".

מתי יחול ציווי זה, והיכן יהיו שלוש הערים הנוספות?

(תשס"ג)

27. דברים ד', מ"א-מ"ו.

א. "אז יבדיל משה שלוש ערים" (פסוק מ"א).

עני ע"פ רש"י:

(1) האם יש משמעות מעשית להבדלת הערים ע"י משה? נמקי.

(2) מדוע מיהר משה להבדיל את שלוש הערים?

ב. "אז יבדיל משה שלוש ערים" (פסוק מ"א).

מה קשה כאן ע"פ רשב"ם, ואיך הוא פותר קושי זה?

ג. בפסוק מ"ה כתוב שמשה דיבר אל בניי בצאתם ממצרים, ובפסוק מ"ו כתוב שהוא דיבר אליהם בארץ סיחון.

אם כן, מתי דיבר משה, ע"פ רש"י, והיכן?

(תשס"ז)

28. דברים ה', ד'-י"ט.

א. רש"י לפיס ה': "לאמר-מוסב על דבר ה' עמכם בהר מתוך האש".

איזה קושי מיישב רש"י בדברים אלא?

לפי ההסבר של רש"י, מהו הקשר בין הנאמר בפס' ד' ובין הנאמר בפס' ה'?

ב. ציין באלו מבין עשרת הדברות מצוין "כאשר צוה ה' אלוקיך"

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

לפי רש"י, מתי נצטוו עליהן בני"י?

ג. "קול גדול ולא יסף" (פיס י"ט)

הסבר את המילים המודגשות בקו לפי שני הפרושים של רש"י.

(תשע"ז)

29. דברים ו' י"ג-י"ט.

א. "ובשמו תשבע" (פס' י"ג)

לפי רש"י, האם יש כאן ציווי להישבע. הסבירי את דבריו.

ב. עיני בפסוק ט"ז.

איזה ניסיון היה במסה, ומה נאסר בפסוק זה?

ג. עיני בפסוקים י"ז-י"ח.

לפי רש"י מה מוסיף פסוק י"ח על פסוק י"ז

30. דברים ו', ט"ז-י"ט.

א. "כאשר ניסתם במסה" (פסוק ט"ז).

מה עשו בני ישראל במסה?

ב. "לא תנסו את ה' אלוהיכם" (פסוק ט"ז).

מה נאסר על עם ישראל בפסוק זה?

ג. לאילו סוגי מצוות מתכוונים במילים "מצוות", "עדות", "חוקים" (פסוק י"ז)?

(תשנ"ו)

31. דברים ז', א'-ט'.

א. "ולא תחנם" (פסוק ב').

כתבי את שני הפירושים של רש"י למילה "תחנם", והסבירי את האיסור "לא תחנם" ע"פ כל פירוש.

ב. "כי יסיר את בנך מאחרי" (פסוק ד').

(1) לפי רש"י, מיהו "בנך" הנזכר בפסוק זה, ומי יסיר אותו מאחרי ה'?

(2) לפי רש"י, מהי המסקנה ההלכתית הנלמדת מפסוק זה?

ג. "שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצוותיו לאלף דור" (פסוק ט').

מה ההבדל בין פסוק זה ובין פסוק י' בפרק ה', וכיצד רש"י מסביר את ההבדל הזה?

(תש"ע)

32. דברים ז', יז-כ"ב.

א. "כי אם תאמר בלבבך... לא תירא מהם" (פסוקים י"ז-י"ח)

רש"י: "על כורחך לשון דילמא הוא"

כיצד מנמק רש"י את דבריו שהמילה "כ"י" בפסוק י"ז משמעותה "שמא" (4 נקודות)

ב. בפסוק י"ט מכנה התורה את הניסים שהתרחשו בעת יציאת מצרים במילים שונות לפי רש"י,

הסבר שלוש מהמילים (או הצרופים) שלפניך:

"המסת", "האתת", "האותות", "היד החזקה", "הזרועה הנטויה" (3 נקודות)

ג. "פן ירבה עליך חית השדה" (פיס כ"ב)

רש"י שואל: "והלא אם עושים רצונו של מקום אין מתייראים מן החיה שנאמר: "וחית השדה

שלמה לך" (איוב ה', כ"ג)

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

הסבר את שאלת רש"י ואת תשובתו עליה (5 נקודות)

(תשע"א)

33. דברים ז', י"ז-כ"ב.

- א. "כי תאמר בלבבך... לא תירא מהם" (פסוקים י"ז-י"ח)
מהו הפירוש של למילה "כי" שבפסוק י"ז? הסבר את הפסוקים י"ז-י"ח, לפי פירושו.
ב. הדגם לפי רש"י למילים האלה:
"האתת", "המפתים", "הזרע הנטויה" (פסוק י"ט)
ג. "פן תרבה עליך חית השדה" (פיס כ"ב)
רש"י: והלא אם עושים רצונו של מקום אין מתייראים מן החיה?
הסבר את השאלה של רש"י, ואת תשובתו על שאלה זו.

(חשע"ד)

34. דברים ח', א'-ד'.

- א. "כל המצווה אשר אנוכי מצווך" (פסוק א').
הסבירי ע"פ הפשט וע"פ הדרש המובא ברש"י את המילים "כל המצווה...".
ב. "למען ענותך לנסותך... התשמור מצוותיו" (פסוק ב').
ע"פ רש"י, מהי מטרת הניסיון בעינינו?
ג. "שמלתך לא בלתה מעליך" (פסוק ד').
כיצד מסביר רש"י (ע"פ חז"ל) את הנס הזה?

(תשס"ד)

35. דברים ט', י"ח, י" – ג'.

- א. "ואתנפל לפני ה'" [פסוק י"ח].
"ואתנפל לפני ה'" [פסוק כ"ה].
הוכיח מן הפסוקים כי בשניהם מדובר באותם ארבעים יום, והסבירי על פי רש"י מדוע התורה חזרה על עניין זה.
ב. רש"י [פסוק י"ח]: "בו ביום נתרצה לישראל... לכך הוקבע למחילה ולסליחה".
באיזה יום מדובר, לפי רש"י? כיצד רש"י מוכיח שמדובר ביום זה?
ג. "פסל לך שני לוחות אבנים... ועשית לך ארון עץ" [פרק י' פסוק א'].
"ואעש ארון עצי שיטים ואפסל שני לוחות אבנים" [שם, פסוק ג'].
נמקי על פי רש"י את ההבדל בין שני הציטוטים.

(תשע"ג)

36. דברים י', י"ב-ט"ו.

- א. רש"י מסביר שהמילים "ועתה ישראל" (פסוק י"ב) באות לקשר את הפסוק אל העניין הקודם.
כיצד?
ב. "כי אם ליראה את ה'" (פסוק י"ב).
רש"י: "רבותינו דרשו מכאן: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים".
הסבירי את דברי חז"ל המובאים ברש"י. כיצד נדרשים דברים אלה מן המילים שבפסוק?
ג. כיצד מתקשר פסוק י"ד: "הן לה' אלוך השמים..." עם הקביעה שבפסוק ט"ו:
"רק באבותיך חשק ה'?"

(תשנ"ה)

37. דברים, י', י"ב-ט"ו.

- א. רש"י מסביר שהמילים "ועתה ישראל" (פסוק י"ב) באות לקשר את הפסוק אל העניין הקודם. כיצד?
- ב. "כי אם ליראה את ה'" (פסוק י"ב).
רש"י: "רבותינו דרשו מכאן: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים".
הסבירי את דברי חז"ל המובאים ברש"י. כיצד נדרשים דברים אלה מן המילים שבפסוק?
ג. כיצד מתקשר פסוק י"ד: "הן לה' אלוך השמים..." עם הקביעה שבפסוק ט"ו:
"רק באבותיך חשק ה'?"

(תשנ"ט)

38. דברים, י', א'-ח'.

- א. "בעת ההיא אמר ה' אלי" (פסוק א').
"בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי" (פסוק ח').
מהי "בעת ההיא" בכל אחד מהפסוקים, ע"פ רש"י?
ב. עייני בפסוק א' ובפסוק ג'.
מה שינה משה ממה שנצטווה לעשות בפסוק א', ומדוע נהג כך?
ג. על פסוקים ו-ז' רש"י שואל שלוש שאלות: "מה עניין זה לכאן? ועוד, וכי מבארות בני יעקן נסעו למוסרה, והלא ממוסרות באו לבני יעקן...? ועוד, שם מת אהרון, והלא בהר ההר מת?"
כיצד רש"י מיישב שתיהם מהשאלות האלה?

(תשס"ה)

39. דברים, י"א, ח'-י"ב.

- א. הסבירי שניים משבחי א"י (הנאמרים בפסוקים י"א-י"א) לעומת ארץ מצרים, ע"פ רש"י.
ב. לדעת אבן עזרא, בפסוקים ח'-י"ב יש שני טעמים לשמירת מצוות.
מהם שני הטעמים?
ג. "ארץ אשר ה' אלוך דורש אותה" (פסוק י"ב).
רש"י שואל: "והלא כל הארצות הוא דורש?"
מה הוא עונה על כך?

(תשס"ז)

40. דברים, י"א, י"ג-י"ח.

- א. "אם שמוע תשמעו" (פסוק י"ג).
הסבירי מה לומד רש"י מהכפילות בפסוק.
ב. "וסרתם ועבדתם אלוהים אחרים" (פסוק ט"ז).
כיצד רש"י מסביר את המילים "וסרתם ועבדתם", וכיצד הוא מוכיח את דבריו מהפסוק "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלוהים אחרים"
(שמואל א', כ"ו, י"ט)?
ג. "ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה... ושמתם... וקשרתם..." (פסוקים י"ז-י"ח).
כיצד רש"י מסביר את הקשר בין שני הפסוקים?

(תש"ע)

41. דברים, י"א, י'-י"ב.

- א. "כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא" (פסוק י').
א. לפי רש"י, האם הפסוק מדבר בשבחה של א"י או בגנותה? כיצד רש"י מוכיח את תשובתו?
ב. במה שונה א"י מארץ מצרים, לפי הנאמר בפסוקים י'-י"א, ע"פ רש"י?
ציניי שני הבדלים.
ג. קראי את פסוק ראב"ע שלפניך :
ראב"ע: "הנה טעם אחר שאתם חייבים לשמור מצוותיו כי הארץ איננה כארץ מצרים. רק יש לה צורך כל השנה לשום השם עינו עליה וגו'".
מהם שלושת הטעמים המחייבים את עם ישראל לשמור על מצוות ה' בארץ ישראל?
(תשס"א)

42. דברים, י"א, י'-י"ב; כ"ד-כ"ח.

- א. "לא כארץ מצרים היא" (פסוק י').
רש"י: "אלא טובה הימנה".
ע"פ רש"י, צייני שניים מהיתרונות של ארץ ישראל.
ב. "כל המקום אשר תדרוך..." (פסוק כ"ד).
רמב"ן: "על דעת רבותינו הנה הם שתי הבטחות".
מהן שתי ההבטחות?
ג. רמב"ן לפסוק כ"ד: "ומכאן יצא לרבותינו המחלוקת בסוריא שקורין אותה כיבוש יחיד".
מדוע יש אומרים שכיבוש סוריא אינו כיבוש? הביאי שתי תשובות של רמב"ן על שאלה זו.
(תשס"ג)

43. דברים, י"א, י"ח-כ"ד.

- א. בפירושו לפסוק י"ח רש"י מצטט את הפסוק "הציבי לך ציונים" (ירמיה, ל"א, כ').
מהו הקושי שרש"י מוצא בפסוק י"ח, וכיד הוא מיישב קושי זה?
ב. "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בס" (פסוק י"ט).
מה למד רש"י מדברים אלה?
ג. בפסוק כ"ד יש לכאורה כפילות בהבטחות הנזכרות בו.
כיצד רמב"ן מיישב קושי זה.
(תשנ"ט)

44. דברים, י"א, כ"א-כ"ד.

- א. רש"י (פסוק כ"א): "מכאן מצינו למדים תחיית המתים מן התורה".
מאילו מילים בפסוק למד זאת רש"י, וכיצד הוא למד זאת?
ב. אילו שלוש הנהגות טובות לומד רש"י מפסוק כ"ב?
ג. רמב"ן (פסוק כ"ד): "על דעת רבותינו, הנה הם שתי הבטחות".
מהן שתי ההבטחות?
(תשס"ט)

45. דברים, י"א, כ"ב-כ"ד.

- א. "ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו" (פסוק כ"ב).
כיצד מקיימים את הציוויים האלה?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ב. מה הקשר בין הנאמר בפסוק כ"ב לבין הנאמר אחריו: "והורישו ה'...?"
ג. "כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם יהיה..." (פסוק כ"ד).
הסבירי את המחלוקת בעניין מעמדה של סוריה, שנכבשה ע"י דוד המלך (ע"פ רמב"ן).

(תשנ"ד)

46. דברים י"א, כ"ו-כ"ט.

א. "ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" (פסוק כ"ו).
לפי ספורנו, מה ביקש משה רבנו להדגיש בדברים אלה?
ב. "וסרתם מן הדרך...ללכת אחרי אלוקים אחרים..." (פסוק כ"ח).
הסבירי מה רש"י לומד מהקשר בין שני חלקי הפסוק.
ג. "ונתתה את הברכה על הר גרזים" (פסוק כ"ט).
הסבירי, לפי רש"י, כיצד התבצע הציווי לעם ישראל על הברכות והקללות.

(תשס"ב)

47. דברים י"א, כ"ו-כ"ט.

א. "ראה אנוכי נתן לפניכם...ברכה וקללה" (פיס כ"ו)
לפי הספורנו, מה רצה משה שבנ"י יראו (4 נקודות)
ב. רש"י (לפיס כ"ח) "מכאן אמרו המודה בע"ז ככופר בכל התורה כולה (ספרי)"
הסבר כיצד לומדים זאת מהפסוק. (4 נקודות)
ג. "ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר היבלי" (פיס כ"ט)
לפי רש"י, כיצד קיימו את הציווי הזה? (4 נקודות)

(תשע"א)

48. דברים י"א, כ"ו-ל"א.

א. לפי פרוש ספורנו לפסוק כ"ו, מה רצתה התורה להדגיש במילים "ברכה וקללה" בפיס זה?
ב. "הלא המה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש" (פיס ל')
בפס' ל' מתואר את הדרך להר גרזים ולהר עיבל.
לפי רש"י, הסבר את הנחיות הדרך במילים המודגשות בקו.
ג. עיין בפס' ל"א
לפי רש"י, לשם מה מוזכר כאן מעבר הירדן?

(תשע"ז)

49. דברים י"א, כ"ו-כ"ט.

א. הסבירי את הרעיון שמשה משמיע לבני ישראל בפסוק כ"ו, לפני ספורנו.
ב. רש"י (פסוק כ"ח): "מכאן אמרו המודה בעבודה זרה ככופר בכל התורה כולה"
הסבירי כיצד למדו זאת חז"ל מפסוק כ"ח.
ג. "ונתתה את הברכה על הר גרזים" (פסוק כ"ט)
מהו הקושי בלשון פסוק זה, וכיצד רש"י מישב אותו.

(תשע"ג)

50. דברים י"ב, י"ג-כ"א.

א. "רק בכל אוות נפשך תזבח ואכלת בשר" (פסוק ט"ו).

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

"בכל אוות נפשך תאכל בשר" (פסוק כ').
הסבירי לאיזו אכילת בשר מתייחס כל אחד מהפסוקים, ע"פ רש"י.
ב. בפסוק כ' רש"י מסיק מלשון הפסוק: "לימדה תורה דרך ארץ וגו'".
איזו מידת דרך ארץ לימדה התורה בפסוק זה, ועל מה בלשון הפסוק מבוססת מסקנת רש"י?
ג. "כי ירחיב ה' אלוקיך את גבולך" (פסוק כ').
"כי ירחק ממך המקום" (פסוק כ"א).
עני ע"פ רמב"ן: מתי התחיל היתר בשר תאוה, ובאילו מקומות הוא חל?
(תשס"ב)

51. דברים, י"ב, י"ג- כ"א.

א. "בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר" (פסוק ט"ו)
"בכל אות נפשך תאכל בשר" (פסוק כ')
על פי רש"י, איזה בשר הותר לאכילה בפסוק ט"ו, ואיזה בשר הותר לאכילה בפסוק כ'?
ב. "הטמא והטהור יאכלנו" (פסוק ט"ו)
על פי רש"י מדוע התורה מדגישה זאת כאן?
ג. "כי ירחק ממך המקום" (פסוק כ"א)
על פי רמב"ן לפסוק כ', כתבי אם ההיתר הוא רק לאדם שגר רחוק מירושלים, והסבר את הנימוק של רמב"ן לדבריו.
(תשע"ה)

52. דברים י"ב כ'- כ"ה.

א. "כי ירחיב... את גבולך" (פסוק כ')
"ואם ירחיב ה'... את גבולך" (י"ט, ח')
באיזה נושא עוסק כל אחד מן הפסוקים, ומהי ההרחבה שעליה מדובר בכל אחד מן הפסוקים על פי רמב"ן?
ב. "רק חזק" (פסוק כ"ג)
"למען ייטב לך" (פסוק כ"ה)
על פי רש"י, שני הביטויים האלה נלמדים במידת קל וחומר. הסביר את הלימוד במידת קל וחומר בנוגע לכל אחד מן הביטויים.
ג. "ולא תאכל הנפש עם הבשר" (פסוק כ"ג)
"לא תאכלנו" (פסוק כ"ד)
"לא תאכלנו" (פסוק כ"ה)
על פי רש"י, הסבר את האזהרה בשניים מן הפסוקים.

53. דברים, י"ב, כ'- כ"ח.

א. "כי ירחיב... בכל אוות נפשך תאכל בשר" (פסוק כ').
"כי ירחק ממך המקום..." (פסוק כ"א).
מתי, למי והיכן מותר לאכול בשר תאוה, ע"פ רמב"ן (פסוק כ')?
ב. "וזבחת... כאשר ציוויתך" (פסוק כ"א).

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

לאיזו מצווה הכוונה, והיכן היה הציווי?

ג. "רק חזק לבלתי אכל אדם" (פסוק כ"ג).

מדוע התורה מדגישה את הצורך להיות חזק דווקא במצווה זו?

ד. "כי תעשה הטוב והישר..." (פסוק כ"ח).

הסבירי את המילים "הטוב והישר" ע"פ רש"י.

54. דברים, י"ב, כ'-כ"א.

א. "כי ירחיב ה' אלוקיך את גבולך... ואמרת אוכלה בשר" (פסוק כ').

מה לומד רש"י מפסוק זה?

ב. "כי ירחיב ה' אלוקיך את גבולך" (פסוק כ').

"וואם ירחיב ה' אלוקיך את גבולך" (פרק י"ט, פסוק ח').

לפי רמב"ן, על איזו הרחבה מדובר כאן ועל איזו הרחבה מדובר בפרק י"ט?

כיצד הוא מוכיח את דבריו?

ג. "כי ירחיב... כי ירחק ממך המקום" (פסוקים כ'-כ"א).

לפי רמב"ן, האם אכילת בשר תאוה מותרת רק למי שגר רחוק מבית המקדש?

כיצד הוא מבסס את דבריו?

(תש"ע)

55. דברים, י"ג, ב'-י"ט.

א. פרק זה עוסק בשלושה מקרים של הדחה לעבוד עבודה זרה.

אילו הם שלושת המקרים? צייני מי נענש בכל אחד מהם.

ב. בפסוק י"ד רש"י כותב: "מכאן אמרו: אין נעשית עיר נידחת עד שידיחוה אנשים ועד שיהיו

מדיחיה מתוכה".

הסבירי מהיכן רש"י למד זאת.

ג. "ודרשת וחקרת ושאלת היטב" (פסוק ט"ו).

רש"י: "כאן יש שלוש: דרישה וחקירה והיטב, 'ושאלת' אינו מן המניין, וממנו למדו בדיקות".

הסבירי את דברי רש"י, וכתבי מהן חקירות, ומהן בדיקות.

(תשס"ה)

56. דברים, י"ג, י"ג-י"ח.

א. "איזו עיר נחשבת ל"עיר נידחת"?

ב. מהו עונשה של עיר נידחת, ומדוע כה חמור עונש זה?

ג. "הכה תכה את יושבי העיר..." (פסוק ט"ז)

מה נלמד מן הכפילות "הכה תכה"?

(תשנ"ו)

57. דברים י"ג, ז' - י'.

א. (1) "כי יסיתך אחיך... בסתר" [פסוק ז'].

רש"י [ד"ה "בסתר"]: "דיבר הכתוב בהווה".

הסבירי את דברי רש"י בהקשר של פסוק זה.

(2) רש"י מזכיר את הכלל "דיבר הכתוב בהווה" גם בפירושו לפסוק:

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

- "לא תעבד בבכור שורך ולא תגז בכור צאנך" [דברים, ט"ו, י"ט].
הסבירי את דברי רש"י בהקשר של פסוק זה.
ב. בפסוק ט' יש חמישה איסורים העוסקים ביחס כלפי המסית.
לפי רש"י, הסבירי את חמשת האיסורים שבפסוק זה.
ג. (1) "כי הרג תהרגנו" [פסוק י'].
לפי רש"י, מה לומדים ממילים אלה?
"ידך תהיה בו בראשונה" [פסוק י']
לפי רש"י, מה לומדים ממילים אלה?

(תשע"ו)

58. דברים י"ד, א'-ב'.

- עיין בפסוק א'.
על פי רש"י, הסבר את האיסורים שבפסוק. (3 נקודות)
הן בפסוק א' הן בפסוק ב' התורה מנמקת את האיסורים שבפסוק א'.
על פי רש"י, הסבר את הנימוקים שבפסוק א' ובפסוק ב'. (3 נקודות)
מהו ההסבר של ספורנו להקדמת באמירה "בנים אתם לה" לציוויים שבפסוק א', וכיצד הוא מקשר זאת לנאמר בפסוק ב'? (4 נקודות)

59. דברים, י"ד, א'-ב'.

- א. בארי: "לא תתגודדו... ולא תשימו קרחה... למת".
ב. אילו נימוקים מביא רש"י לאיסורים אלה?
ג. "ולא תשימו... כי עם קדוש אתה".
ספורנו: "וגם כן אין להצטער מאוד בשביל נזק מגיע למת במיתתו, כי עם קדוש אתה – מזומן לחיי העולם הבא, אשר קורת רוח בהם יפה מכל חיי העולם הזה".
הסבירי את הנימוק לאיסור שימת קרחה, ע"פ ספורנו.

(תשנ"ד)

60. דברים, י"ד, א'-ב'.

- א. "לא תתגודדו" (פסוק א')
הסבירי איסור זה, לפי רש"י.
ב. "בנים אתם לה' אלוהיכם" (פסוק א')
לפי רש"י, מה הקשר בין שני החלקים של פס' א'?
ג. לפי רש"י, מה הם שני הדברים שמוזכרים בפסוק ב' המיחדים את עם-ישראל?

(תשע"ד)

61. דברים, פרק י"ד, א'-ה'.

- א. מה אוסרת התורה בפסוק א' ("לא תתגודדו ולא תשימו קרחה")?
ב. באותו פסוק התורה מנמקת את האיסורים האלה במילים: "בנים אתם לה' אלוהיכם".
ג. לפי ספורנו, לאיסורים הנזכרים בסעיף א יש נימוק נוסף, הבא לידי ביטוי בפסוק ב: "כי עם קדוש אתה".

(תשנ"ח)

62. דברים, י"ד, א'-ג'.

- א. "בנים אתם לה' אלוקיכם לא תתגודדו וגו'" (פסוק א').
לפי רש"י, אילו פעולות נאסרו בפסוק זה, ומדוע?
ב. לפי ספורנו, התורה מציינת שני נימוקים לאיסורים. מהם נימוקים אלה?
ג. קראי את פירוש ראב"ע שלפניך:
ראב"ע: "וטעם הסמך פרשת 'לא תאכל כל תועבה', כי אתה עם קדוש בלב ובפה, ותהיו מובדלים מן העמים, וכל רואיכם אתכם יכירו כי לא תקרחו על מת, ולא תאכלו כל חי".
מה משותף לפסוק א' ולפסוק ג', וכיצד שניהם מתקשרים לפסוק ב', ע"פ ראב"ע?
(תשס"א)

63. דברים י"ד, א'-ב'.

- א. "לא תתגדדו" (פיס א')
הסבר איסור זה, לפי רש"י.
ב. "בנים אתם לה' אלוקיכם" (פיס א')
לפי רש"י, מה הקשר בין שני החלקים של פיס א'?
ג. לפי רש"י מה הדברים שמוזכרים ב-פיס ב' המייחדים את עם ישראל?

64. דברים, י"ד, א'-ה'.

- א. לא תתגודדו" (פסוק א').
מדוע התורה מצווה זאת? עני ע"פ רש"י וע"פ ספורנו.
ב. "לא תאכל כל תועבה" (פסוק ג').
רש"י: "כל שתיעבתי לך".
לפי רש"י, הסבירי את הציווי שבפסוק ג', והביאי לו דוגמא.
ג. מפסוקים ד'-ה' מדייק רש"י: "למדנו שהחיה בכלל בהמה".
הסבירי כיצד רש"י דייק זאת.
(תשס"ו)

65. דברים, י"ד, כ"ב-כ"ח.

- א. "עשר תעשר... ואכלת לפני ה'..." (פסוקים כ"ב-כ"ג).
ע"פ רש"י, באיזה סוג מעשר מדובר בפסוקים אלה? מהי ההוכחה של רש"י לכך?
ב. אחת המידות שהתורה נדרשת בהם היא כלל ופרט וכלל.
הדגימי מידה זו ע"פ הנאמר בפסוק כ"ו, וצייני מהי המסקנה ההלכתית הנלמדת מפסוק זה, ע"פ רש"י.
ג. "מקצה שלוש שנים תוציא..." (פסוק כ"ח).
איזו מצווה נלמדת מפסוק זה?

(תשס"ט)

66. ט"ו, א', י"א.

א. ע"פ רש"י, באיזו שמיטה מדובר בפסוקים א'-ג'? הוכיחי מן הפסוקים, והסבירי מה מצווה התורה.

ב. מפסוק ז' נלמדות שלוש קדימויות בנתינת צדקה.

ע"פ רש"י, מהן הקדימויות, ומאילו מילים בפסוק הן נלמדות?

ג. "כי לא יהיה בך אביון" (פסוק ד').

"כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" (פסוק י"א).

כיצד מיישב רמב"ן את הסתירה לכאורה בין פסוקים אלה?

(תשס"ח)

67. דברים ט"ו, א'-י"א

עיין בפסוק ד' ובפסוק י"א.

על פי רש"י, מהי הסתירה לכאורה בין הפסוקים, וכיצד הוא מיישב אותה? (2נקודות)
עיין בפסוק ח'.

על פי רש"י, הסבר כיצד יש לקיים מצוות צדקה. ציין ארבעה פרטים.

(3 נקודות)

"כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" (פסוק י"א)

הסבר את פירוש שרמב"ן מביא לפסוק זה ומייחסו ל"מפרשים"

מה רמב"ן מקשה על פירוש זה, וכיצד הוא מסביר את הפסוק? (5 נקודות)

68. דברים, ט"ו, א'-ב', י"א.

א. בפסוק א' שואל רש"י: "יכול שבע שנים לכל מלווה ומלווה?"

מה הקושי שרש"י מוצא בפסוק, וכיצד הוא מיישב אותו?

ב. "שמוט כל בעל משה ידו" (פסוק ב').

רש"י: "שמוט את ידו של כל בעל משה".

מה חידש רש"י בפירושו?

ג. "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" (פסוק י"א).

רמב"ן: "מפרשים אמרו שלא יחדל האביון מקרב הארץ באחר מכל הזמנים, כי לעולם יהיה אביון

בארץ, שגלוי לפניו שלא יעשו מה שאמר להם 'כי לא יהיה בך אביון'... ואינו נכון לדעתי".

מדוע רמב"ן דוחה הסבר זה של המפרשים, וכיצד הוא מסביר את הפסוק?

(תשס"א)

69. דברים, פרק ט"ו, ד'-י"א

א. הסבירי את המילים: "לא תאמץ את לבבך ולא תחפוץ את ידך" (פסוק ז')

ב. "אשר יחסר לו" (פסוק ח') הסבירי לפי רש"י.

ג. רש"י: "אם כן למה נאמר 'וקרא עליך' מממהר אני ליפרע ע"י הקורא יותר ממי שאינו קורא".

איזה קושי בפסוק ט' רש"י מיישב בדבריו אלה?

ד. בפסוק י"א נאמר: "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ", ואילו בפסוק ד' נאמר: "אפס כי לא יהיה

בך אביון".

כיצד רש"י מיישב את הסתירה בין שני הפסוקים האלה?

(תשנ"ח)

70. דברים, ט"ו, א' – י"א.

א. "מקץ שבע שנים תעשה שמיטה" (פסוק א')
על פי רש"י, מה לומדים מן המילים: "קרבה שנת השבע" (פס' ט')
ב. "והעבט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו" (פס' ח')
רש"י למד מפסוק זה ארבע הלכות. כתבי שלוש מן ההלכות.
ג. רמב"ן (פסוק י"א): "הרבה מפרשים אמרו שלא יחדל אביון מקרב הארץ באחד מכל הזמנים".
מדוע פירוש זה אינו נכון בעיני רמב"ן. כתבי את ההסבר של רמב"ן לפסוק זה.
(תשע"ה)

71. דברים ט"ו, י"א.

א. בפסוק ד' נאמר: "אפס כי לא יהיה בך אביון".
בפסוק י"א נאמר: "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ".
כיצד מיישבים רש"י ורמב"ן את הסתירה לכאורה שנוצרת בין שני הפסוקים?
ב. רמב"ן (פסוק י"א): הרבה מפרשים אמרו שלא יחדל האביון מקרב הארץ באחד מכל
הזמנים...".
מדוע מתנגד רמב"ן נחרצות לפירוש זה של המפרשים?
(תשנ"ג)

72. דברים, ט"ו, י"ב – י"ח.

א. "כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה" (פסוק י"ב).
לפי רש"י באיזה מצב אדם נמכר לעבדות, ובאיזה מצב אשה נמכרת לעבדות?
ב. "עבד עולם" (פסוק י"ז)
רש"י: "יכול כמשמעו"?
הסבירי את השאלה של רש"י, ואת התשובה שלו על שאלה זו.
ג. "ואף לאמתך תעשה כן" (פסוק י"ז).
לפי רש"י, מהו הדין הנוגע הן לעבד והן לאמה, ומהו הדין הנוגע לעבד בלבד?
(תשע"ו)

73. דברים, פרק ט"ז, י"ח-כ'

א. מהו תפקיד השוטרים?
ב. מהו האיסור "לא תכיר פנים" (פסוק י"ט), ומדוע נקבע איסור זה?
ג. הסבירי על פי רש"י: "ויסלף דברי צדיקים" (פסוק י"ט)
ד. "צדק צדק תרדוף" (פסוק כ')
ספורנו: "כשתתן לך שופטים, אתה הממנה את השופטים, בחר את היותר שופטי צדק, אע"פ
שאין בהם כל כך שאר תכסיסים הראויים לדין, כמו שלמות הקניין ושלמות הגוף"
הסבירי את דברי ספורנו.

74. דברים, ט"ז, א' – ד'.

א. "שמור את חודש האביב" (פסוק א'). הסבירי, ע"פ רש"י, מהי משמעות "שמור" בהקשר
ל"חודש האביב", וכתבי כיצד מתבצעת שמירה זו.
ב. "וזבחת פסח לה' אלוקיך צאן ובקר" (פסוק ב').

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

עייני בשמות, י"ב, ה'.

מהו ההבדל בין הכתוב בפסוקינו ובין הכתוב בשמות, וכיצד רש"י מיישב זאת?

ג. "ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבוקר" (פסוק ד').

באיזה קורבן מדובר, ומהו "ביום הראשון"? עני ע"פ אחד מהפירושים המובאים ברש"י.

(תשס"ד)

75. דברים, ט"ז, כ"א-י"ז, א'.

א. "לא תיטע לך אשרה" (פרק ט"ז, פסוק כ"א). הסבירי מהי "אשרה".

מה נאסר בציווי "לא תיטע... כל עץ אצל מזבח ה'" (פרק ט"ז, פסוק כ"א)?

ב. את האיסור להקים מצבה (פרק ט"ז, פסוק כ"ב) רש"י מנמק כך: "כי חוק היתה לכנענים וכו'".

אם כך, מדוע לא נאסרו גם המזבחות? הסבירי ע"פ רמב"ן.

ג. "לא תזבח... כל דבר רע" (פרק י"ז, פסוק א').

רש"י: "אזהרה למפגל בקדשים".

הסבירי את האיסור, וצייני היכן הוא נרמז בפסוק זה.

(תשנ"ז)

76. דברים, ט"ז, י"ח-כ'.

א. לפי פירוש האבן עזרא, כיצד מתקשרת פרשה זו לסוף פרשת 'ראה' (פרק ט"ז, ט"ז)?

מהו תפקיד השופטים ומהו תפקיד השוטרים ע"פ אותו פירוש?

ב. מה כולל הציווי "תתן לך בכל שעריך... לשבטיך" (ע"פ רש"י)?

ג. מה משמעות הציווי "צדק צדק תרדוף" (ע"פ רש"י), ומדוע נסמך ציווי זה להמשך

"למען תחיה וירשת את הארץ... " (ע"פ רש"י)?

(תשנ"ד)

77. דברים, ט"ז, י"ג-י"ז

א. "חג הסוכות תעשה לך... באספך מגרנד ומיקבד" (פסוק י"ג)

מה נלמד מהמילים "באספך מגרנד ומיקבד" לפי הפשט, ומה נלמד מהן לפי דרשת חז"ל?

ב. בפסוק י"ד נאמר: "ושמחת בחגך", ובפסוק ט"ו נאמר: "והיית אך שמח".

על פי רש"י, הסבירי מהי התוספת בציווי שבפסוק ט"ו על הנאמר בפסוק י"ד.

ג. "ולא יראה את פני ה' ריקם" (פסוק ט"ז).

כיצד מקיימים ציווי זה?

(תשנ"ו)

78. דברים, ט"ז, ט"ז-כ'.

א. "כיצד מסביר אבן עזרא את הסמיכות בין פסוק י"ח ובין פסוקים ט"ז-י"ז?

ב. הסבירי ע"פ רש"י, למי מיועד כל אחד מהציוויים הבאים, ומהו התוכן של כל ציווי:

(1) "ושפטו את העם משפט צדק" (פסוק י"ח).

(2) "לא תכיר פנים" (פסוק י"ט).

(3) "צדק צדק תרדוף" (פסוק כ').

ג. "למען תחיה וירשת את הארץ" (פסוק כ').

בזכות מה זוכים להבטחה זו, לפי רש"י?

(תשס"ו)

79. דברים, ט"ז, כ"א-כ"ב.

- א. מהן שלוש האזהרות שרשיי לומד מפסוקים כ"א-כ"ב?
ב. רשיי שואל על אחת האזהרות: "ואע"פ שהיתה אהובה עליו בימי האבות?"
הסבירי את שאלת רשיי ואת תשובתו עליה.
ג. רמב"ן שואל על פסוק כ"ב: "לא הבינותי החוק הזה, שהרי הכנענים גם במזבחות גם במצבות היו נוהגים?"
מה עונה רמב"ן על שאלה זו? כתבי תשובה אחת.

(תשס"ט)

80. דברים י"ז ח'-י"ב.

- א. לפי רשיי, הסבר את הביטויים "כי יפלא" ו"דברי ריבת בשעריך" שבפס' ח'
ב. "ובאת אל השפט אשר יהיה בימים ההם" (פ"ס ט')
לפי רשיי, מה רצתה התורה להדגיש בביטוי "אשר יהיה בימים ההם"
ג. עיין בפ"ס י"א.
רמב"ן כותב כי "הצורך במצווה הזאת גדול מאוד" הסבר מדוע.

(תשע"ז)

81. דברים, י"ז, ח'-י"ג

- א. "דברי ריבות" (פסוק ח')
על פי רשיי, מי הם הרבים, ומהו הקשר בין הכתוב "דברי ריבות בשעריך" ובין תחילת הפסוק? (3 נקודות)
ב. "לא תסור מן הדבר... ימין ושמאל" (פסוק י"א).
על פי רמב"ן, הסבר את ציווי ואת חשיבותו. (4 נקודות)
ג. עיין בפסוקים י"ב-י"ג.
על פי רשיי, מתי מענישים את הזקן הממרא? בסס את תשובתך על פי פסוק י"ג. (3 נקודות)

82. דברים, י"ז, י"ד-י"ז.

- א. "ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגויים" (פסוק י"ד).
למי אמרת? צייני את שתי האפשרויות שמביא רמב"ן.
ב. רמב"ן: "כי מה טעם שתאמר התורה במצווה ככל הגויים אשר סביבותינו".
על מה תמה רמב"ן, וכיצד הוא מיישב את הקושי?
ג. "רק לא ירבה לו סוסים" (פסוק ט"ז); "ולא ירבה לו נשים" (פסוק י"ז);
"וכסף וזהב לא ירבה לו מאוד" (פסוק י"ז).
מהו הגבול המותר ביחס לכל אחד מהנושאים האלה.

(תשנ"ג)

83. דברים, י"ז, ח'-י"ג.

- א. בארי את שלושת הכתובים האלה שבפסוק ח' (ע"פ רשיי):
* "כי יפלא ממך דבר";
* "דברי ריבות בשעריך";
* "וקמת ועלית אל המקום".

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ב. "ובאת אל... ואל השופט אשר יהיה בימים ההם" (פסוק ט').

איזה עיקרון נלמד מהדברים האלה?

ג. "לא תסור מן הדבר... ימין ושמאל" (פסוק י"א).

רש"י: "אפילו אם אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין..."

הסבירי את הפסוק ע"פ רש"י.

(1) "ומת האיש ההוא" (פסוק י"ב).

למי מכוונות המילים האיש ההוא?

(2) כיצד מקיימים "וכל העם ישמעו ויראו" (פסוק י"ג)?

(תשנ"ז)

84. דברים, י"ז, י"ד-י"ח.

א. "ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגויים" (פסוק י"ד).

האם זו מצווה לומר "אשימה עלי מלך"? הסבירי ע"פ שני הדעות המובאות בפירושו של רמב"ן.

ב. - "לא ירבה לו סוסים" (פסוק ט"ז).

- "ולא ירבה לו נשים" (פסוק י"ז).

- "וכסף וזהב לא ירבה לו" (פסוק י"ז).

ע"פ רש"י, מהו הגבול המותר למלך בשניים מהציוויים האלה?

ג. "וכתב לו את משנה התורה" (פסוק י"ח).

לפי רש"י, מהו המשמעות של ציווי זה?

(תשס"ג)

85. דברים, י"ז, י"ד-כ'.

א. "ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגויים" (פסוק י"ד).

הסבירי את הפסוק ע"פ שני המשמעויות המובאות ברמב"ן.

ב. "לא ירבה לו סוסים" (פסוק ט"ז).

"ולא ירבה לו נשים" (פסוק י"ז).

"וכסף וזהב לא ירבה לו" (פסוק י"ז).

מהו הגבול המותר למלך בכל אחד מהדברים האלה, ע"פ רש"י?

ג. "ולבלתי סור מן המצווה" (פסוק כ').

רש"י: "אפילו מצווה קלה של נביא".

הביאי דוגמא למלך ישראל שלא קפיד על ציווי זה, וציני מה היה עונשו.

(תש"ס)

86. דברים י"ז, י"ד-כ'.

"ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגויים" (פ"ס י"ד)

רמב"ן (באחד מפרושי): "ולפי דעתי עוד שגם זה מרמיזותיו על העתידות"

(1) לפי הרמב"ן: לאיזה מאורה בעתיד התכוון הפסוק?

(2) לפי הרמב"ן: מדוע המילים "ככל הגויים" אינן כחלק מהציווי?

(5נקודות)

ב. לפי פרוש רש"י לפ"ס י"ח, מניין לומדים שהמלך צריך לכתוב שני ספרי תורה?, ולשם מה

השנויים? (3 נקודות)

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ג. "למען יאריך ימים על ממלכתו" (פיס כ')

רש"י: "מכלל הן אתה שומע לאוי"

הסבר את הכלל מדברים אלא של רש"י, וכתוב כיצד הוא בא לידי ביטוי בפיס כ'.

מהי הדוגמא ההיסטורית שרש"י מביא להוכחת דבריו? (4 נקודות)

(תשע"א)

87. דברים, י"ז, ח'-י"א.

א. על אילו שלושה דברים נאמר: "כי יפלא ממך דבר למשפט" (פסוק ח')? איזו בעיה עלולה

להתעורר בנוגע אליהם, ומה התורה מצווה לעשות? עני ע"פ רש"י.

ב. "לא תסור מן הדבר ימין ושמאל" (פסוק י"א).

הסבירי דברים אלה ע"פ רש"י.

ג. "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (פסוק י"א).

רמב"ן: "והצורך במצווה הזאת גדול מאוד..."

ע"פ רמב"ן, מה הצורך במצווה זאת?

(תשס"ח)

88. דברים י"ז, ח' – י"ג

א. "דברי ריבות בשעריך" [פסוק ח'].

לפי רש"י, מי הם הרבים, ועל מה הריב שלהם?

ב. לפי רש"י, לשם מה הדגישה התורה בפסוק ט' "אשר יהיה בימים ההם"?

ג. לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" [פסוק י"א]

(1) לפי רש"י, מה למדו חז"ל מפסוק זה?

(2) הסבירי מדוע נחוץ ציווי זה, על פי רמב"ן.

(תשע"ג)

89. דברים, י"ח, ט'-ט"ו, כ"א.

א. "תמים תהיה עם ה' אלוֹקֵיךָ" (פסוק י"ג).

מה הקשר של פסוק זה לקטע, ע"פ רש"י?

ב. "נביא מקרבך מאחיד כמוני יקים לך ה' אלוֹקֵיךָ" (פסוק ט"ו).

הסבירי את משמעות "כמוני" ע"פ רש"י וע"פ רשב"ם.

ג. "וכי תאמר בלבבך" (פסוק כ"א).

רש"י: "עתידיכם אתם לומר, כשיבוא חנניה בן עזור ומתנבא... וירמיהו עומד וצווח על העמודים

ועל הים...".

מה ניבא חנניה בן עזור, ומה ניבא ירמיהו?

(תשס"א)

90. דברים, י"ח, ט'-ט"ו, כ"א.

א. "נביא מקרבך מאחיד כמוני" (פסוק ט"ו).

הסבירי את המילה "כמוני", ע"פ רש"י וע"פ רשב"ם.

ב. רשב"ם שואל בפסוק ט"ו: "ומה שכתוב 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה' (דברים, ל"ד, י)...".

הסבירי את שאלתו ואת תשובתו עליה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ג. "ואשר ידבר בשם אלוהים אחרים" (פסוק כ').
הסבירי, ע"פ רש"י, מה מוסיף פסוק זה על הנאמר בדברים, י"ג, ב' ו'.

(תשס"ה)

91. דברים י"ח ט"ו- י"ח.

- א. "נביא מקרבך מאחיך כמוני" (פסוק ט"ו)
על פי רשב"ם, מהו הקושי בפסוק זה, ומהו התירוץ לקושי זה?
- ב. (1) "אנוכי אדרש מעמו" (פסוק י"ט).
על פי רש"י לפסוק כ', כתוב באיזה עונש מדובר, והבא דוגמא אחת לאדם שמתחייב בעונש זה.
(2) "ומת הנביא ההוא" (פסוק כ')
על פי רש"י, כתוב באיזה עונש מדובר, והבא דוגמא אחת לאדם שמתחייב בעונש זה.
- ג. על פי רש"י לפסוק כ"ב, הסבר שתי דרכים שבאמצעותן אפשר לדעת אם הנביא הוא נביא אמת או נביא שקר.

92. דברים, י"ח, ט"ו – כ"ב.

- א. "נביא מקרבך מאחיך כמני" [פסוק ט"ו].
על פי רש"י ועל פי הרשב"ם, הסבירי את משמעות המילה "כמני".
- ב. בפסוקים י"ט – כ' ציינה התורה שני עונשים לנביאי שקר.
(1) לפי רש"י, מהו העונש הנלמד מפסוק י"ט, ומה הן המילים המלמדות עליו?
צייני חטא אחד שיביא לעונש זה.
- (2) לפי רש"י, מהו העונש הנלמד מפסוק כ', ומהי המילה המלמדת עליו?
צייני חטא אחד שיביא לעונש זה.
- ג. "לא תגור ממנו" [פסוק כ"ב]
לפי רש"י אדם שזיהה נביא שקר – מה עליו לעשות?

(תשע"ה)

93. דברים, י"ט, א'-ה'.

- א. "תכין לך הדרך" (פסוק ג').
כיצד עליהם להכין את הדרך?
- ב. "ושלשת את גבול ארצך" (פסוק ג').
כיצד מקיימים ציווי זה?
- ג. "ונשל הברזל מן העץ" (פסוק ה').
מהם שני הפירושים שמביא רש"י למילים אלה?

(תשנ"ה)

94. דברים, כ', י'-י"ח.

- א. "כי תקרב אל עיר להלחם עליה" (פסוק י').
ע"פ רש"י, באיזה סוג מלחמה מדובר? מהי ההוכחה של רש"י לכך?
- ב. "והיה כל העם הנמצא בה" (פסוק י"א).
מה לומד רש"י מהמילה "כל", ומהו החידוש בלימוד זה בהשוואה לנאמר בפסוקים ט"ז-י"ז?
- ג. מה מדייק רש"י מפסוק י"ח, וכיצד הוא מדייק זאת?
(תשס"ט)

95. דברים, כ"א, א' – ט'.

- א. על פי רש"י לפסוק ד', מדוע עורפים דוקא עגלה ועושים זאת דווקא בנחל איתן. ומהו הקשר בין מעשה זה לחלל שנמצא?
- ב. "ידינו לא שפכה את הדם הזה [פסוק ז']".
- ג. מהי השאלה של רש"י על פסוק זה, ומהי תשובתו?
- ד. "ואתה תבער הדם הנקי" [פסוק ט'].
- לפי רש"י, מהו הציווי בפסוק זה?.

(תשע"ה)

96. דברים, פרק כ"א, י"ח-כ"א

- א. על פי רש"י, מי נחשב בן סורר ומורה?
- ב. כיצד מקיימים "ויסרו אותו" (פסוק י"ח)
- ג. רש"י (לפסוק כ'): "אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב"
- הסבירי את דברי רש"י אלה.
- ד. כיצד מקיימים הלכה למעשה את הפסוק "וכל ישראל ישמעו ויראו" (פסוק כ"א)

(תשנ"ח)

97. דברים, כ"א, י"ב-כ"א.

- א. לפי רש"י, באיזה סוג מלחמה מדובר בפסוק י"? הוכיחי את דבריך מתוך הפסוקים.
- ב. בפירושו לפסוק י"ב כותב הרמב"ן: "כי כל אלה משפטי אבלות, והכל נמשך אל יובכתה את אביה ואת אמה", יצווה שתגלח ראשה כדרך אבלות... וכן קציצת הציפורניים".
- מהו ההבדל בין רש"י ובין רמב"ן בהסבר הציווי "ועשתה את ציפורניה" (פסוק י"ב), ומהו הטעם לציווי זה ע"פ כל אחד מהם?
- ג. רש"י לומד מהסמיכות בין שלושת העניינים בפסוקים י"ב-כ"א שהתורה אינה ממליצה לשאת אשת יפת תואר. הסבירי כיצד רש"י לומד זאת.

(תשס"ו)

98. דברים, כ"א, י"ח – כ"א.

- א. הסבירי על פי רש"י את הכינוי "סורר ומורה", וכתבי מה הם המעשים של הבן שבגללם ייחשב ל"סורר ומורה".
- ב. "ויסרו אותו" [פסוק י"ח].
- לפי רש"י, איך מייסרים אותו?
- "ורגמהו כל אנשי עירו באבנים ומת" [פסוק כ"א].
- לפי רש"י, מדוע נענש במיתה בן סורר ומורה?

(תשע"ג)

99. דברים, כ"ב, ז' – ט'.

- א. מניין וכיצד לומד רש"י שמצווה גוררת מצווה?
- ב. "כי יפול הנופל ממנו" (פסוק ח').
- מכאן לומד רש"י שמגלגלין זכות ע"י זכאי, וחובה ע"י חייב. הסבירי כיצד.
- ג. "לא תזרע כרמך כלאיים" (פסוק ט'). באיזה אופן עוברים על לאו זה?
- ד. "פן תקדש המלאה" (פסוק ט').

בארי את הפסוק ע"פ רש"י.

(תשנ"ג)

100. דברים, כ"ב, א'-ב'.

- א. "לא תראה את שור אחיך... והתעלמת מהם" (פסוק א').
הסבירי את הציווי הנאמר בפסוק, לפי פשוטו של מקרא ולפי הדרש שרש"י מביא.
ב. "והיה עמך עד דרוש אחיך אותו" (פסוק ב').
רש"י: "וכי תעלה על דעתך שיתנהו לו קודם שידרשוהו?"
מה לומדים חז"ל מפסוק זה, וכיצד הם לומדים זאת?
ג. "והשבתו לו" (פסוק ב').
רש"י: "שתהא בו השבה".
מהי המשמעות המעשית של דברי רש"י באשר לחובתו של המוצא?

(תש"ס)

101. דברים, כ"ב א'-ב'.

- א. "לא תראה את שור אחיך... והתעלמת מהם" (פיס א')
רש"י: "ורבותינו דרשו: פעמים שאתה מתעלם"
הסבר את דברי רבותינו, וכתוב כיצד לומדים זאת מהפסוק
ב. "עד דרש אחיך אותו" (פיס ב')
רש"י: "וכי יעלה על דעתך שיתננה לו קודם שידרשהו?"
הסבר את שאלת רש"י, וכתוב מה הוא עונה על כך (4 נקודות)
ג. "והשיבתו לו" (פיס ב')
רש"י: "רש"י: "מכאן אמרו: כל דבר שעושה ואוכל- יעשה ויאכל, ושאינו עושה ואוכל- יימכר".
הסבר על פי דברים אלא מה חייב מי שימצא בע"ח, וכתוב כיצד למדו זאת מהפסוק.
(4 נקודות)

(תשע"א)

102. דברים, כ"ב, ו'-ח'.

- א. "כי יקרא קן ציפור" (פסוק ו').
רש"י לומד מכאן הלכה מהלכות שילוח הקן.
מהי ההלכה, וכיצד היא נלמדת?
ב. "למען ייטב לך והארכת ימים" (פסוק ז').
רש"י לומד מכאן על "מתן שכרן של מצוות חמורות".
הסבירי כיצד.
ג. "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה" (פסוק ח').
רש"י מציין בפירושו לפסוק זה את הכלל של חז"ל – "מצווה גוררת מצווה".
הסבירי כיצד נלמד כלל זה.

(תשס"ז)

103. דברים, כ"ג, כ'-כ"ג.

- א. ע"פ רש"י, מי עובר על איסור ריבית?
ב. "לנוכרי תשיך" (פסוק כ"א).

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

רש"י: "לאו הבא מכלל עשה, עשה לעבור עליו בשני לאווין ועשה".
מהם שני הלאווים, ומהו "העשה"?

ג. רמב"ן: "וביאר בכאן שיהיה ריבית הנוכרי מותר. ולא הזכיר כן בגזל ובגניבה כמו שאמרו גזל גוי אסור, אבל הריבית שהוא נעשה לדעת שניהם וברצונם לא נאסר אלא מצד האחוה והחסד, כמו שציווה ואהבת לרעך כמוך".
במה שונה ציווי התורה בנוגע לריבית מהציווי בנוגע לגזל, כאשר מדובר בנוכרי, מדוע יש הבדל בין שני ציווים אלה?

(תשס"ג)

104. דברים, כ"ד, ח'-ט'.

א. "ככל אשר יורו אותכם הכוהנים הלווים" (פסוק ח').
מה מורים הכוהנים הלווים בנוגע לנגע הצרעת, ע"פ רש"י?
ב. "זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים" (פסוק ט').
מה מורה התורה לזכור, ומה התועלת מכך, ע"פ רש"י?
ג. "זכור את אשר עשה אלוקיך למרים" (פסוק ט').
רמב"ן: "... כמו 'זכור את יום השבת לקדשו' [שמות, כ', ח']... 'זכור את אשר עשה לך עמלק' [דברים, כ"ה, י"ז]... לא סיפור ועצה בלבד להינצל מן הנגעים, ואיך ייתכן שלשון הרע, שהוא שקול כשפיכות דמים, לא תהיה בו בתורה לא תעשה גמור או לאו הבא מכלל עשה".
מה מוכיח רמב"ן מהפסוקים בשמות ובדברים להסבר פסוקינו, ואיזה נימוק הגיוני הוא מוסיף לטיעונו?

(תשס"ד)

105. דברים, כ"ה, א'-ד'.

א. על איזה סוג עבירות נותנים מלקות, ומאין זה נלמד?
ב. הסבירי לפי רש"י, כיצד נרמז בפסוקים אלה שנותנים רק ל"ט מלקות ולא ארבעים.
ג. מאין לומדים שמי שמכה את חברו עובר ב"לא תעשה"?

(תשנ"ה)

106. דברים, כ"ה, א'-ד'.

א. בפסוק א' רש"י מצטט מספרי: "אמור מעתה: אין שלום יוצא מתוך מריבה".
כיצד ספרי מוכיח זאת מלשון הפסוק?
ב. על איזה עונש מדובר בקטע זה, על איזה סוג לאווים ניתן העונש, וכיצד רש"י מוכיח זאת?
ג. בפסוק ג' רש"י כותב (ע"פ חז"ל): "מכאן אזהרה למכה את חברו".
מניין לומדים זאת?

(תשס"ב)

107. דברים, כ"ה, א'-ד'.

א. "והרשעו את הרשע" (פסוק א').
רש"י: "יכול כל המתחייבין בדין – לוקין?... 'לא תחסום שור בדישו'".
הסבירי את שאלתו של רש"י, והסבירי לשם מה הוא מצטט בתשובתו את הפסוק "לא תחסום...".
ב. "... במספר. ארבעים יכנו..." (פסוקים ב'-ג').
ע"פ רש"י, חז"ל לומדים ממילים אלה שמלקים את הרשע שלושים ותשע מלקות.

כיצד למדו זאת?

ג. "ונקלה אחיך" (פסוק ג').

מה לומד רש"י מהמילה "אחיך"?

(תשס"ח)

שאלות בגרות במלכים

1. מלכים א', א', ה'-ח'.

א. עיין בפ"ס ו'.

בפ"ס ו' מצוינים שלושה פרטים המאפינים את אדוניה ציין את שלושת הפרטים, והסבר כיצד כל בפ"ס ה'.

ב. עיין בפסוקים ז'-ח'.

את מי צירף אליו אדוניה, ומדוע?

(תשע"ז)

2. מלכים א', ב' א'- י"א.

א. "ושמרת את משמרת ה' אלקיך ללכת בדרכיו לשמר חקתיו מצותיו ומשפטיו ועדותיו... למען תשכיל" (פסוק ג)

הסבירי שלוש מן הבקשות שביקש דוד המלך משלמה בנו, וכתבי מהי כוונתו במילים "למען תשכיל".

ב. "אשר עשה לי יואב בן צרויה" (פסוק ה')

"והנה עמד שמעי בן גרא בן הימיני" (פסוק ח')

הסבירי מה עשה כל אחד מאנשים אלה לדוד המלך, וכתבי מה התבקש שלמה לעשות לכל אחד מהם.

3. מלכים א, ז' מ"ו- מ"ט

הסבר את פסוק מ"ז.

עיין בפסוק מ"ט, ובשמות , כ"ו, ל"ה.

מהו הקושי בנוגע למקום המנורה, וכיצד אפשר לישב אותו?

4. מלכים ב' א'- י"א.

1. "וחזקת והיית לאיש" (פס' ב') למי אמר דוד המלך את המילים ומה הוא מצווה במילים אלו?

2. "ולא תורד שיבתו בשלום שאול" (פס' ו'). 1. מה מצווה דוד את שלמה במילים אלו?

2. מהי הסיבה להוראה זו?

3. "ויתן דמי מלחמה בחגורתו אשר במותניו ובנעליו אשר ברגליו"

מה נרמז במילים המודגשות, פרטי והסבירי.

5. מלכים א', ג', ט"ו- כ"ז.

עיין בפסוקים י"ח- כ'.

הסבר כיצד נסיבות מותו של התינוק יצרו חוסר ודאות בנוגע לזהות אימו. (3 נקודות)

"תנו לה את הילוד החי... היא אימו" (פסוק כ"ז).

הסבר כיצד הגיע שלמה להחלטתו. (3 נקודות)

6. פרק ג' פס' ט"ו – פרק ד' פס' א'

- א. מהי התשובה של כל אחת מהנשים בגזר הדין של שלמה?
 - ב. "היא אימו" – מי אמר מילים אלו השיבי על פי רש"י ואו מצודות.
 - ג. מה נרמז במילים "מלך על כל ישראל"?
- מצודות: 'מענתה קבלהו כולם בראותם את חוכמתו' – מה היתה חוכמתו של שלמה בהצעה לגזור את הילד החי?

7. מלכים ה' פס' כ"ו – ל"ב.

1. עיני בפס' כ"ו והסבירי את הקשר בין שני חלקי הפסוקים:
"וה' נתן חכמה לשלמה"
"ויהי שלום בין חירם ובין שלמה"
2. הסבירי: "וישלחם לבנונה ... חליפות"
פרטי והדגימי כיצד התבצע הדבר.
3. "אבני גזית"
1. הסבירי את המילה המודגשת בפסוק?
2. מהי שאלתו של רש"י על כך?

8. פרק ו' א' – י"ג

1. מהו הקושי בפסוק: "חלוני שקופים אטומים" ישבי קושי זה ע"י רש"י ואו מצודות.
2. באריף "יציע" "דביר" "ובלולים"
3. עיני בפסוק י"ב והשיבי: מהו התנאי לקיומו של ביהמ"ק והשראת השכינה?

9. מלכים א', י"ח, כ"א – ל"א.

- א. "עד מתי אתם פסחים על שני הסעיפים" (פ"ס כ"ח)
מה אליהו טוען נגד העם בפ"ס זה? בתשובתך הסבר את המילים המודגשות בקו.
- ב. "אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמד" (פ"ס ל"א)
מדוע מוזכר בפ"ס שינוי שמו של יעקב לישראל?

(תשע"ז)

10. מלכים ב, ד, כ"ח – כ"ט.

- א. "הלא אמרתי לא תשלה אתי" (פ"ס כ"ח)
האישה אמרה לאלישע דברים דומים קודם. ציין באיזה פ"ס והסבר את דבריה.
- ב. "כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו" (פ"ס כ"ט)
מדוע הורה אלישע לגיחזי שלא לברך איש לשלום בדרך?

(תשע"ז)

11. מלכים ב' – פרק ד' פס' א', ז'

- א. "אישה אחת מנשי בני הנביאים"
מי היתה אותה אישה? מי היה הנושה ומדוע בא לקחת את ילדיה לעבדים?
- ב. 1. צטטי והסבירי שתים מהוראות אלישע לאשה שמהוות תנאי לקיום הנס.
2. הביאי שני ציטוטים המבארים את גודל הנס.

12. מלכים ב' - פרק ז' פס' ג' - כ'

- א. "וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער" (פס' ג')
- מי היו המצורעים? מדוע ישבו בפתח? ומדוע הסתכנו בכניסתם למחנה ארם?
- ב. "ויהי כדבר איש האלוקים" (פס' יח')
- מה היתה נבואתו של אלישע? ספרי כיצד התקיימה?

13. מלכים ב', ז', ג'-כ'

- א. עיין בפסוקים ג'-ד'.
- (1) היכן ישבו ארבעת האנשים, ומדוע הם ישבו שם?
- (2) מה החליטו האנשים לעשות, ומדוע הם החליטו לעשות זאת?
- ב. עיין בפסוקים י"ב-כ'.
- כתוב מה היה החשש של מלך ישראל, והסבר כיצד הוסר החשש הזה.

14. מלכים ב' י"א א'-ח'

- א. עיני בפסוק ד'
- הסבירי מי הם האנשים שיהוידע קרא להם, וכתבי לשם מה הוא קרא להם.
- ב. עיני בפסוקים ה'-ח'
- הסבירי את התוכנית של יהוידע, בתשובתך כתבי מדוע בחר יהוידע בעיתוי זה למימוש התוכנית.

15. מלכים ב', י"ח, ד'

- "הוא הסיר את הבמות... וכתת את נחש הנחושת" (פסוק ד').
- ההסבר מדוע כל אחד ממעשים אלו יכול להיחשב כמעשה שלילי, ומדוע מעשים אלה נחשבים למעשים טובים (4 נקודות)
- "ויקרא לו נחושתן" (פסוק ד').
- הסבר מדוע קרא כל חיזקיה לנחש. (2 נקודות)

מאגר שאלות בגרות בישיהו

1. ישעיה, א', י"א-י"ח.

- א. ע"פ פסוקים י"א-ט"ו ישראל מקיימים מצוות, ואעפ"כ הנביא מוכיח אותם על כך. צייני שלוש מהמצוות שהנביא מוכיח את ישראל עליהן, והסבירי מדוע הוא מוכיח אותם על כל אחת מהן.
- ב. הסבירי את המילים "לכו נא ונוכחה" (פסוק י"ח), והסבירי את הקשר שלהן להמשך הפסוק.

(תשס"ט)

2. ישעיה ב', ה'-כ"ב.

- א. "כי נטשתה עמך בית יעקב כי מלאו מקדם" (פיס ו'). מיהו הנוטש? הסבר מדוע נטש.
- ב. הסבר את הקשר בין פסוק ז' לפסוק ח'.
- ג. עיין בפיס כ"ב. הסבר את פניית הנביא אל החוטאים, ואת הנימוק שלו לפנייתו.

(תשע"ד)

3. ישעיה ב'

- א. "בית יעקב לכו ונלכה" (פסוק ה'). מי הם הדוברים בפסוק זה, ומה הקשר בין פסוק ה' ובין פסוקים א'-ד'?
- ב. "כי נטשתה עמך בית יעקב" (פסי ו'). מדוע נטש ה' את עמו. בתשובתך פרטי שני עניינים.
- ג. הסבירי את הקריאה של הנביא בפסוק כ"ב.

4. ישעיה, ב', ו'-כ"ב.

- א. "כי נטשתה עמך בית יעקב" (פסוק ו'). צייני שלוש סיבות, בגלל נטש ה' את עמו, ע"פ פסוקים ו'-ח'.
- ב. צייני שלושה שלבים שבהם יגיעו החוטאים להכרה הנכונה על האדם: "במה נחשב הוא" (פסוק כ"ב)?

5. ישעיה, ב'

- א. "ונהרו אליו כל הגויים" (פסוק ב'). מה יביא אותם לכך, ואיזו תועלת תצמח להם?
- ג. "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא" (פסוק י"א). מהו "היום ההוא"? צייני שתיים מהסיבות לבואו של "היום ההוא".

(תשנ"ז)

6. ישעיה, ב', ה'-כ"ב.

- א. "בית יעקב לכו ונלכה באור ה'" (פסוק ה'). מי הא הדובר בפסוק זה, מהי משמעו ההליכה "באור ה'?"

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ב. "כי נטשתה עמך" (פסוק ו').

אל מי הנביא פונה במילים אלו? הסבירי את הנימוקים לנטישה, המובאים בפסוק זה.

ג. הסבירי את פסוק כ"ב בהקשר לשני הפסוקים שלפניו.

(תשס"ד)

7. ישעיה, ב', ה' - כ"ב.

א. "כי נטשת עמך בית יעקב כי מלאו מקדם" מיהו הנוטש? הסבירי מדוע נטש.

ב. הסבירי את הקשר בין פסוק ז' לפסוק ח'.
ג. עיני בפסוק כ"ב.

הסבירי את פניית הנביא אל החוטאים, ואת הנימוק שלו לפנייתו. ישעיה, מ"ג, י"ד - י"ט.

א. "למענכם שלחתי בבלה" (פסוק י"ד)

את מי שלח ה', מדוע שלח, ומהי המשמעות של "למענכם"?
ב. אילו ישועות נרמזות בפסוקים ט"ז - י"ז?

ג. "הנני עושה חדשה" (פסוק י"ט)

מהי כונת הנביא במילים האלה, ומה הקשר בין המילים האלה לפס' י"ח?

8. ישעיה, ה', ז' - כ"ג.

א. "ויקו למשפט והנה משפח לצדקה והנה צעקה" (פסוק ז').
הסבירי את הפסוק בהקשר למשל הכרם.

ב. בקטע זה יש שישה פסוקים הפותחים במילה "הוי".

מהי המשמעות של המילה "הוי"? הסבירי את תוכחת הנביא בשניים מהפסוקים האלה. הסבירי את הפסוקים:

(1) "ויגבה ה' צבאות במשפט" (פסוק ט"ז).

(2) "וחרבות מחים גרים יאכלו" (פסוק י"ז).

(3) "וכעבות העגלה חטאה" (פסוק י"ח).

(תשס"ו)

9. ישעיהו, ה', ח' - י"ז.

א. "הוי מגיעי בית בבית שדה בשדה יקריבו" [פסוק ח'].

מהו החטא המתואר בפסוק זה, ומה יהיה העונש של החוטאים, על פי פסוקים ט' - י"ז?
ב. "הוי משכימי בבקר שכר ירדפו" [פסוק י"א].

כתבי מהו החטא המתואר בפסוקים י"א - י"ב, והסבירי מדוע ייענשו החוטאים דדוקא בעונש הכתוב בפסוקים י"ג - י"ד.

ג. עיני בפסוקים י"ז.

מי הם ה"כבשים", מהי משמעות התיאור "כדברס", ומה הם "חרבות מחים"?

(תשע"ה)

10. ישעיה, ו'

- א. "ואמר אוי לי כי נדמתני" (פיס ה')
ממה מפחד הנביא, מדוע? (3 נקודות)
- ב. על פי פסוקים ו'-ז' הסבר מה היה החטא של הנביא, וכיצד הוא נענש.
(3 נקודות)
- ג. "ועוד בא עשיריה ושבה והיתה לבער" (פיס י"ג)
מה עשיריה ומה יהיה בסופה (3 נקודות)

(תשע"א)

11. ישעיה, ו'.

- א. "בשנת מות המלך עוזיהו" (פסוק א').
רש"י ומצודת דוד: "כשנצטרע".
מדוע אי אפשר לפרש דברים אלה ע"פ הפשט? בתשובתך התבססי על נושא הפרק
ועל הנאמר בפרק א', פסוק א'.
- ב. מה היתה תגובת הנביא על המראה שראה בנבואתו, וכיצד הוא נימק את
תשובתו?
- ג. "וסר עוונך וחטאתך תכופר" (פסוק ז').
מהו העוון, ואיך הוא יכופר?

(תשס"ג)

12. ישעיה, ו', א'-ג'

- א. "בשנת מות המלך עוזיהו" (פסוק א')
על פי המפרשים, הסבר את משמעות המילים "בשנת מות". (2 נקודות)
- ב. (1) מדוע קראו השרפים "זה אל זה" (פסוק ג')?
(2) הסבר מדוע המילה "קדוש חוזרת" שלוש פעמים ברציפות בפסוק. (4 נקודות)

13. ישעיה, ו' ה'-י"ג.

- א. עיין פיס ה'
ממה חשש ישעיהו, ומדוע?
- ב. הסבר את פסי י"ג לפי אחד מן הפרושים שלמדת.

(תשע"ז)

14. ישעיה, י"א, א'-י"א.

- א. בפרק י' בישעיה מדובר בהצלחת ישראל מיד סנחריב מלך אשור.
הסבירי, ע"פ רש"י אן מצודת דוד, מהו הקשר בין עובדה זו ובין פסוק א' בפרקנו.
- ב. הסבירי, ע"פ רש"י או מצודת דוד, מה פירוש המילים "והריחו ביראת ה'" (פסוק ג'),
וכתבי כיצד המשך הפסוק מוסבר ע"פ מילים אלה.
- ג. הביטוי "והיה ביום ההוא" חוזר בפסוק י' ובפסוק י"א.
לאיזה "יום" מתכוון הנביא, ומה יקרה ביום זה?

(תשס"ה)

15. ישעיהו י"א.

- א. "אשר עמד לנס עמים אליו גוים ידרשו" [פסוק י'].
הסבירי את המעלה של מלך המשיח, על פי פסוק זה.
ב. "יוסיף ה' שנית ידו" [פסוק י"א].
מהי הגאולה הראשונה שהנביא מתכוון אליה, ומהי הגאולה ה"שנית"?
ג. מה הנביא מבשר בפסוק י"ג?

(תשע"ג)

16. ישעיה, י"א, י"ג-ט"ו

- א. עיין בפסוק י"ג.
הסבר איזו קנאה תסור. בתשובתך באר את המילים "יהודה לא יָצַר את אפרים".
ב. עיין בפסוק ט"ו.
על פי פסוק ט"ו, הסבר את הפעולות של ה' בזמן הגאולה, וכתוב מהי המטרה של פעולות אלה.

17. ישעיה, י"ב, א'-ג'.

- א. "אודך ה' כי אנפת ביי" (פסוק א'). על מה מודה המתפלל?
ב. "כי עזי וזמרת י-ה ה', ויהי לי לישועה" (פסוק ב').
בארי את המילים המודגשות, והסבירי את הקשר בין שני חלקי הפסוק.
ג. מהי הבשורה בפסוק ג'?

(תשס"ז)

18. ישעיהו, י"ב, א' – ג'.

- א. "אודך ה' כי אנפת ביי" [פסוק א'].
הסבירי את הביטוי "כי אנפת ביי", וכתבי מדוע ישעיהו מודה לה' על כך.
ב. "עזי וזמרת י – ה' ויהי לי לישועה" [פסוק ב'].
בארי את הביטוי "עזי וזמרת קה", והסבירי את הקשר בין ביטוי זה לישועה שבפסוק.
ג. עייני בפסוק ג'.
מהו הנמשל של המשל שבפסוק זה?

(תשע"ו)

19. ישעיה, מ', א'-י"א.

- א. הסבירי בפסוק ב':
"מלאה צבאה"
"נרצה עוונה"
"לקחה מיד ה' כפליים בכל חטאתיה".
ב. אל מי פונה הנביא בפסוקים א'-ב' ו-ט', ולאילו תקופה מתייחסת פנייה זו?
ג. "כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה" (פסוק ו').
למה מתכוון הנביא בפסוק זה?

(תשנ"ה)

20. ישעיה, מ', א'-ח'.

- א. הסבירי את המילים "כי מלאה צבאה" (פסוק ב') בהקשר לפסוק א'.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

- ב. (1) "קול קורא במדבר" (פסוק ג'). מהו הקול הקורא בפסוק זה?
(2) "קול אומר קרא" (פסוק ו'). מהו הקול בפסוק זה, ואל מי הוא פונה?
ג. "ואמר מה אקרא" (פסוק ו').
הסבירי את התשובה לשאלת הנביא ואת הנחמה שבתשובה זו.

(תשי"ע)

21. ישעיהו, מ', א' – ו'.

- א. עייני בפסוקים א' – ב'.
(1) אל מי הנביא פונה בפסוק א'?
(2) מהי הנחמה בפסוק ב'.
[3 נקודות].
ב. בפסוקים ג' – ד' מתוארים שינויים שיחולו בטבע.
מה הם השינויים שיחולו בטבע, ומהי המטרה של שינויים אלה?
[2 נקודות]
ג. "כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה" [פסוק ו].
הסבירי את הדימוי הזה ואת משמעותו. [4 נקודות].

(תשע"ו)

22. ישעיהו, מ', ט'–י"ד, כ"ז–ל"א.

- א. פסוקים ט'–י"ד דנים בשני נושאים.
מהם שני הנושאים? מהו הקשר בניהם, ע"פ רש"י?
ב. מהי גדולת ה' הבאה לידי ביטוי בפסוק י"ב: הוכיח ע"י שתי דוגמאות מהפסוק.
ג. "למה תאמר יעקב... נסתרה דרכי מה' " (פסוק כ"ז).
מהי טענת העם בפסוק כ"ז? היכן בפרק מופיעה התשובה על טענה זו, ומהי התשובה? עני ע"פ רש"י אן מצודת דוד.

(תשנ"ז)

23. ישעיהו, מ"א.

- א. לפי המפרשים, פסוקים ב'–ג' רומזים לאברהם אבינו.
כתבי אילו שני אירועים מחיי אברהם נרמזים בפסוקים אלה.
ב. "אל תיראי תולעת יעקב מתי ישראל" (פסוק י"ד).
מדוע עם ישראל נמשל לתולעת, ומה פירוש "מתי ישראל"?
ג. "העירותי מצפון ויאת ממזרח שמש יקרא בשמי" (פסוק כ"ה).
כתבי, ע"פ אחד המפרשים (רש"י או מצודת דוד), על איזו תקופה הנביא מנבא, והסבירי את דבריו.

(תשס"ב)

24. ישעיהו מ"א א' – י'

- א. עיין בפסוק א'.
הסבר מהי מטרת הפנייה אל אומות העולם בכל אחד מן הבטויים שלפניך:
- "החרישו"
- "יחליפו כח"

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

- "יחדו למשפט נקרבה"

(3 נקודות)

ב. עיין בפס' ה'- ז'.

על מי מדובר בפסוקים אלה, מה הם ראו וכיצד הגיבו? (3 נקודות)

ג. "ואתה ישראל עבדי... זרע אברהם אהבי" (פסוק ח').

הסבר את הקשר בין דברים אלה ובין הנאמר בפסוקים ה'- ז' (3 נקודות)

25. ישעיה מ"א, א'-ז':

א. "החרישו אלי איים". (פיס א')

אל מי הנביא פונה ב-פס' זה, ומדוע הוא אומר להם להחריש? (2 נקודות)

ב. "מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו יתן לפניו גוים ומלכים ירד" (פיס ב')

על איזו דמות קדומה הנביא מדבר, מה מאפיין דמות זו, ולאיזה מאורע הפיס רומז?

ג. עיין בפסוקים ה'-ז'

על מי מדובר בפסוק זה, האם הנביא משבח אותם או מגנה אותם? בסס את תשובתך!

(תשע"א)

26. ישעיה, מ"ג, א'-י':

א. "אל תירא כי גאלתיך קראתי בשמך לי אתה" (פסוק א').

ממה יראים ישראל, ובמה מרגיע אותם הנביא, ע"פ פסוק זה?

ב. "נתתי כפרך מצרים כוש וסבא תחתיך" (פסוק ג').

ציני לאילו מאורעות הנביא רומז.

ג. "יתנו עדיהם ויצדקו..." (פסוק ט'); "אתם עדי נאום ה'" (פסוק י').

הסבירי באיזה עניין הנביא עורך השוואה בין ישראל ובין העמים, ובמה "אתם עדי"?

(תשס"א)

(המיקוד ביחזקאל בלבד בתשנ"ח)

27. ישעיה, מ"ג, א'- י'

א. "אל תירא כי גאלתיך קראתי בשמך לי אתה" (פסוק א')

ציין שנים מן המאורעות הרמוזים בפסוקים א'-ג', והסבר את עזרת ה' לישראל בכל אחד מן המאורעות שצינת.

ב. עיין בפסוק ז'.

"אין הקב"ה מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה" (תלמוד בבלי, מגילה, יג, ע"ב).

הסבר כיצד מאמר חז"ל ז בא לידי ביטוי בפסוק ז'.

ג. עיין בפסוקים ט'- י'.

מהי העדות שמעידים בני ישראל, ומדוע רק הם יכולים להעיד על כך?

28. ישעיה, מ"ג, י"ד-י"ט.

א. "למענכם שלחתי בבלה" (פס' י"ד)

את מי שלח ה', מדוע שלח, ומהי המשמעות של למענכם?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ב. אילו ישועות נרמזות בפסוקים ט"ז-י"ז?

ג. "הנני עשה חדשה" (פיס י"ט)

מהי כוונת הנביא במילים האלה, ומה הקשר בין המילים האלה לפסוק י"ח?

(תשע"ד)

29. ישעיה, מ"ד, א'-ה'.

א. "כי אצק מים על צמא ונוזלים על יבשה אצק רוחי על זרעך וברכתי..." (פסוק ג').

רד"ק: "כי אצק" - ... והמשיל דבר המים לשני עניינים – לרוחי וברכתי. האחד לענין

הנפש, שישראל צמאים בגלות לדבר הנבואה שפסקה זה כמה שנים, וכן אמר [הנביא עמוס]: 'לא

רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע דבר ה' '. והבטיח לרוות את הצמא כמו שהמים מרווים

המקום הצמא והיבש, ואמר: 'אצק רוחי על זרעך'. ולענין הגוף... ועל זה אמר: 'וברכתי את

צאצאיך'."

ע"פ פירוש רד"ק המים הם משל לשני נמשלים.

הסבירי את שני הנמשלים ע"פ מילות הפסוק.

ב. עייני בפסוק ה', וצייני את ארבע קבוצות האנשים הנרמזות בו.

מה משותף לקבוצות אלה ע"פ פסוק זה?

(תשנ"ט)

30. ישעיה, מ"ד, ה'-ט'

א. עיני בפסוק ה'.

הפסוק מזכיר ארבע קבוצות של אנשים. מי הן ארבע הקבוצות האלה?

ב. הסבירי את פסוק ז'.

ג. "ואתם עדיי" (פסוק ח')

"ועדיהם" (פסוק ט')

מי הם העדים בכל אחד מן הפסוקים, ועל מה הם מעידים?

31. ישעיה, מ"ד, כ"ד-כ"ח.

א. הסבירי את דברי ה' בפסוק כ"ד ואת הקשר בינם ובין הנאמר בפסוקים כ"ה-כ"ו.

ב. "מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישרים" (פסוק כ"ו).

כתבי מי הוא "עבדו" ומי הם "מלאכיו", ע"פ רש"י או מצודת דוד.

ג. בארי: "האומר לצולה חרבי" (פסוק כ"ז).

"האומר לכורש רועי" (פסוק כ"ח).

(תשס"ד)

32. ישעיה, נ"א, א'-ו'.

א. כיצד משלים פסוק ב' את פסוק א'? שלבי בתשובתך ציטוטים משני פסוקים

אלה.

ב. מהי הנחמה שבהזכרת אברהם ושרה בפסוק ב'?

ג. "שאו לשמים עיניכם והביטו אל הארץ מתחת... וישועתי לעולם תהיה" (פסוק ו').

הסבירי את הנחמה שבפסוק ו'.

(תשס"ח)

33. ישעיה, נ"א, א'-ו'.

- א. "אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם" (פיס י"א)
הסבר את הדימוי שבמילים המודגשות בקו בתשובתך כתוב למי הנביא מתכוון בדימוי זה.
ב. עיין בפיס ו'.
הסבר את דברי הנחמה שבפסוק זה.

(תשע"ז)

34. ישעיה, נ"ב.

- א. הסבירי את השאלה "ועתה מה לי פה נאום ה'" (פסוק ה'), ופרטי את שלושת הנימוקים לשאלה המובאים בפסוק.
ב. "לכן ידע עמי שמי" (פסוק ו').
מה ידע, ומתי?
ג. כאשר ייגאלו ישראל, יראו אותם העמים באופן שונה.
במה יתבטא השינוי, ע"פ פסוקים י"ד-ט"ו?

(תש"ס)

35. ישעיהו, נ"ב, א' – י"א.

- א. "חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו" (פסוק ג').
הסבירי את דברי ה'.
ב. "מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפס עשקו" (פסוק ד').
מהו ההבדל בין גלות מצרים ובין גלות אשור?
ג. "הברו נשאי כלי ה'" (פסוק י"א).
הסבירי קריאה זו של הנביא.

(תשע"ו)

36. ישעיה, נ"ב, ד'-י"ב.

- א. במה שונה היחס של ה' למצרים מיחסו לאשור, לפי פסוק ד', ומדוע?
ב. הסבירי את התוכן של פסוק ה', ואת הקשר בין פסוק זה לנושא הפרק.
ג. כיצד סופו של פסוק י"ב – "כי הולך לפניכם ה'" וגו' – מנמק את תחילת הפסוק, ע"פ רש"י אן מצודת דוד?

(תשס"ה)

37. ישעיה, נ"ג, א'-ד'

- א. עיין בפסוקים א'-ג'.
מי הם הדוברים בפסוק א', ומהי השמועה שהם שמעו? הסבר אחד מן התיאורים שבפסוקים ב'-ג'.
ב. עיין בפסוק ד'.
הסבר את הקשר בין פסוק ד' לפסוקים א'-ג'. בתשובתך הסבר את המילה "אכן"

(תשע"ח)

38. ישעיה, נ"ג.

- א. (1) כיצד הבינו הגויים את ייסוריו של עם ישראל בגלות? צייני את הפסוק שעליו את מסתמכת בתשובתך.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

(2) מה הסיבה האמיתית לסבלו של העם?

ב. הסבירי: "בדעתו יצדיק צדיק עבדי לרבים" (פסוק י"א).

(תשנ"ה)

39. ישעיהו, נ"ד, ט' – י"ז.

א. צייני שתי הבטחות שה' מבטיח לעם ישראל בפסוקים ט' – י", והסבירי מה מסמלות המילים "הרים" ו"גבעות" שבפסוק זה.

ב. מהו הקשר בין ההבטחות שה' מבטיח בפסוקים ט' – י" ובין הביטוי "מי נח" שבתחילת פסוק ט'?

ג. "מי גר אתך עליך יפול" [פסוק ט"ו].

מיהו ה"גר אתך", ומהי הבשורה שבדברים אלה לישראל?

(תשע"ה)

40. ישעיהו, נ"ד, י"א-י"ז.

א. מי מכונה "ענייה סוערה לא נוחמה" (פסוק י"א), ומדוע היא מכונה כך?

ב. בפסוקים י"א-י"ב מובאים כמה ביטויים של הנחמה המובטחת.

צטטי והסבירי שניים מהביטויים האלה.

ג. "הן אנוכי בראתי חרש... ואנוכי בראתי משחית לחבל" (פסוק ט"ז).

הסבירי מהי הנחמה שעליה מדובר בפסוק ט"ז.

(תשס"א)

41. ישעיהו, נ"ה, ו'-י"ג.

א. "דרשו ה' בהמצאו" (פסוק ו'). מתי הזמן לדרוש את ה'?

ב. "כי לא מחשבותי מחשבותיכם" (פסוק ח').

הסבירי את הקשר בין פסוק ח' לפסוק ז'.

ג. הסבירי מה מבטיח ה' בפסוק י"ב ומה הוא מבטיח בפסוק י"ג.

(תש"ע)

42. ישעיהו, נ"ה, ה' – י"ג.

א. "דרשו את ה' בהמצאו" [פסוק ו'].

מהי כוונת הנביא במילה "בהמצאו"?

ב. הסבירי את הקשר בין פסוק ז' לפסוק ח'.

ג. הסבירי את המשל ואת הנמשל בפסוקים י" – י"א.

43. ישעיהו, נ"ו.

א. עיין בפסוקים ד'- ה'.

הסבר את ההבטחה של הנביא, וכתוב בזכות מה היא ניתנת. (3 נקודות)

ב. "כל חיתו שדי... כל חיתו ביער" (פסוק ט').

הסבר את הכינויים "חיתו שדי" ו"חיתו יער". (3 נקודות)

44. ישעיהו, נ"ז, י"ד-כ"א.

א. "אמר רבי יוחנן: כי מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה – אתה מוצא ענוותנותו" (מסכת

מגילה, דף ל"א, ע"א).

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

הסבירי כיצד רעיון זה בא לידי ביטוי באחד הפסוקים שבקטע.

ב. "בעוון בצעו קצפתי ואכהו בסתר" (פסוק י"ז).

מהו החטא, ומהו העונש עליו?

ג. "והרשעים כים נגרש" (פסוק כ').

במה דומים מעשי הרשעים לים נגרש?

(תשנ"ט)

45. ישעיה, נ"ז, ט"ו- כ"א

א. "כי לא לעולם אריב" (פסוק ט"ז).

הסבר מהי המריבה שבדברי הנביא, ומדוע מריבה זו לא תימשך לעולם.

ב. עיין בפסוק י"ט.

הסבר מיהו "הרחוק" ומיהו "הקרוב", וכתוב מהו ניב השפתים שיבראר להם.

ג. עיין בפסוקים כ'- כ"א.

(1) על איזה סוג רשעים מדובר בפסוקים אלה?

(2) כיצד הנאמר בפסוק כ"א מתיישב עם הנאמר בפסוק י"ט ("שלוש שלום לרחוק ולקרוב")?

46. ישעיהו, נ"ח, א'-ז'

א. עיין בפסוקים א'- ב'.

אל מי פונה הנביא בפסוקים אלה, ומה חטאם על פי פסוק ב'? (3 נקודות)

ב. עיין בפסוק ג'.

מהי הטענה של עם ישראל על פי תחילת הפסוק? הסבר את התשובה של ה' על טענה זו על פי

סיום הפסוק. (3 נקודות)

ג. עיין בפסוקים ו'- ז'.

הסבר שלושה מעשים שנלווים לצום הרצוי. (3 נקודות)

47. ישעיה, נ"ח.

א. "לא נאמר בהם [באנשי נינוה]: וירא האלוקים את שקם ואת תעניתם, אלא וירא האלוקים את מעשיהם, כי שבו מדרכם הרעה' (יונה, ג', י')". (מסכת תענית, פרק ב', משנה א') חז"ל מבחינים בין צום רצוי ובין צום שאינו רצוי.

בססי הבחנה זו על דברי הנביא בפרקנו.

ב. בארי: "וכל עצביכם תנגשו" (פסוק ג')

"הן לריב ומצה תצומו" (פסוק ד').

ג. "והאכלתיך נחלת יעקב אחיך" (פסוק י"ד). מדוע מוזכר דווקא יעקב בפסוק זה?

(תשס"ז)

48. ישעיהו, ס' א' – ט'.

א. "קומי אורי כי בא אורך" [פסוק א'].

כתבי למי הנביא פונה במילים אלה, ומה האור מסמל בפסוק זה. (3 נקודות).

ב. עייני בפסוק ח'.

על מי נאמר הפסוק? הסבירי את הדימויים שבפסוק זה. (3 נקודות).

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ג. "כי לי איים יקוו ואניות תרשיש בראשונה להביא בניך מרחוק כספם וזהבם אתם". [פסוק ט'].
הסבירי את התיאור של הנביא במילים אלה, וכתבי מהי התקופה הנרמזת במילה "בראשונה".
[3 נקודות].

(תשע"ו)

49. ישעיה, ס"ו, פסוקים ו'-כ"ד.

- א. על איזו תקופה מדבר הנביא? הוכיחי את דבריך ע"פ שתי מובאות מהכתובים.
ב. מה משמעות שאלת הנביא בפסוק ח'? כיצד מהווה פסוק 'תשובה לשאלה זו?
ג. בארי את הפסוקים או את חלקי הפסוקים הבאים בהקשרם:
(1) "ובירושלים תנוחמו" (פסוק י"ג);
(2) "המתקדשים והמטהרים אל הגנות" (פסוק י"ז);
(3) "כי תולעתם לא תמות" (פסוק כ"ד).

(תשנ"ג)

50. ישעיה, ס"ו, ז'-י"א.

- א. עייני בפסוקים ז'-ח'.
הנביא מתאר את הגאולה באמצעות משל היולדת. מהו המשל ומהו הנמשל?
ב. הסבירי את התמיהה בפסוק ט'.
ג. "כל המתאבל על ירושלים – זוכה ורואה בשמחתה" (תענית, דף ל', עמוד ב').
כיצד דברי חז"ל אלה באים לידי ביטוי בפסוקים י'-י"א? בססי את דבריך על הפסוקים.

(תשס"ח)

מאגר של שאלות בגרות בתהלים

1. תהלים, א'

- א. "לא הלך...לא עמד...לא ישב..." (פסוק א')
מדוע נזכרות הפעולות דווקא בסדר שבו הן מובאות בפסוק? מהו הקשה בחטאים, ולאילו תוצאה הוא גורם?
ב. בתחילת פסוק ב' נאמר: "בתורת ה' חפצו", ובהמשכו נאמר: "ובתורתך יהגה יומם ולילה".
הסבירי את הסיבה להבדל הלשוני בין המילים המודגשות בקו.
ג. "על כן לא יקומו רשעים במשפט" (פסוק ה'). מדוע?

(תשנ"ח)

2. תהלים, א'

- א. הסבר את משמעות ההדרגה הבאה לידי ביטוי בשלושת הפעלים שבפסוק א'.
ב. עיין בפסוק ב'.
הסבר את הקשר בין פסוק ב' ובין פסוק א'.
ג. עיין בפסוקים ה'-ו'.
הסבר את הקשר בין שני הפסוקים.

3. תהלים, א'.

- א. בפסוק א' דוד המלך משבח את מי שמתרחק מהרשעים.
מדוע מודגשים הפעלים "לא הלך", "לא עמד", "לא ישב"?
ב. בפסוק ג' מתואר במשל גמולו של הצדיק. מהו הנמשל?
ג. כיצד פסוק ו' הוא נימוק לפסוק ה'?

(תשס"ב)

4. תהלים, א'.

- א. מה הקשר בין שלוש הפעולות ש"האיש" (בפסוק א') נמנע מהם?
ב. מהי הסתירה לכאורה בפסוק ב', וכיצד מיישב אותה אחד הפרשנים?
ג. הסבירי את הברכה "ועלהו לא יבול" (פסוק ג'), ואת כוונת משורר המזמור במילים "וכל אשר יעשה יצליח".

(תש"ע)

5. תהלים, ב'.

- א. על איזו תקופה המזמור מדבר?
הביאי הסבר אחד והוכיחי אותו מלשון הכתוב במזמור.
ב. מי מדבר בפסוקים ה'-ו', ומהו הקשר בין פסוקים אלה לבין פסוקים א'-ב'?
ג. "אספרה" (פסוק ז')
מי הוא המספר, ומהו תוכן דבריו בפסוק זה?

(תש"ס)

6. תהלים, ב'.

- א. לאיזו תקופה המזמור (ב') מתייחס, וימי הוא "משיחו" הנזכר בפסוק ב'?
ב. מי הם הדוברים בפסוק ג', מיהו הדובר בפסוקים ד'-ה', ומיהו הדובר בפסוק ו'?
הסבירי את הכתוב בפסוקים ג'-ו'.
ג. בארי ע"י רש"י אן מצודת דוד:
- "אספרה אל חוק" (פסוק ז')
- "תרעם בשבט ברזל" (פסוק ט')
- "פן יאנף" (פסוק י"ב)

(תשס"ג)

7. תהלים, ב'.

- א. לאיזו תקופה מתייחסים דברי המזמור? בססי את תשובתך על פסוק מן המזמור.
ב. הסבירי מהי עצת הגויים, ומדוע עצתם נידונה לכישלון.
ג. הסבירי את דבריו של משורר המזמור אל הגויים, הנאמרים בפסוק י"ב.

(תשס"ז)

8. תהלים, ב'.

- א. בארי: "רגשו" (פסוק א').
"תרעם" (פסוק ט').
ב. מהו הקשר בין פסוק ו' לבין פסוקים א'-ג'.
ג. "עבדו את ה' ביראה" (פסוק י"א).

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

מבחינת הפשט, פנייה זו של הנביא למלכי הגויים נראית תמוהה. מדוע?
מהי כוונתו של הנביא בדבריו אלה?

(תשנ"ד)

9. תהלים, ג'.

- א. "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום" (פסוק א').
הסבירי כיצד ייתכן שדוד אמר מזמור בזמן שברח מאבשלום.
ב. "רבים קמים עלי" (פסוק ב').
מי קמו על דוד, ומדוע הוא מכנה אותם "רבים"?
ג. הסבירי את פסוק ט' ואת הקשר בינו ובין המזמור כולו.

(תש"ע)

10. תהלים, ג'.

- א. (1) מדוע ברח דוד מפני אבשלום? היעזרי ב**שמואל ב'**, פרק ט"ו.
(2) מדוע אמר דוד תפילה זו בזמרה?
ב. "רבים קמים עלי, רבים אומרים לנפשי" [פסוקים ב' – ג'].
מי הם "הרבים"? מה הם אומרים?
ג. הוכיחי משני פסוקים במזמור שדוד בטח בניצחונו.

(תשע"ד)

11. תהלים, ט"ו.

- א. עייני בפסוק א'.
הסבירי, ע"פ מצודת דוד, מהו "אהלך", ומהי משמעות השאלה "מי יגור".
ב. "בארי שניים מקטעי הפסוקים:
- "לא רגל על לשונו" (פסוק ג');
- "וחרפה לא נשא על קרובו" (פסוק ג');
- "נבזה בעיניו נמאס" (פסוק ד').
ג. "עושה אלה לא ימוט לעולם" (פסוק ה').
הסבירי כיצד סיום המזמור מתקשר לפסוקים הקודמים לו.

(תשס"ב)

12. תהלים, י"ט.

- א. בארי: "ותקופתו על קצותם" (פסוק ז');
"בשמרם עקב רב" (פסוק י"ב).
ב. הסבירי את היחס בין חלקו הראשון של הפרק לבין חלקו השני.
ג. בפסוק ב' נאמר: "השמים מספרים כבוד א-ל", ובפסוק ד' נאמר: "אין אומר...
בלי נשמע קולם". כיצד ניתן ליישב כתובים אלו?

(תשנ"ד)

13. תהלים, י"ט.

- "השמים מספרים כבוד א-ל" (פסוק ב')
הסבר מהו הקושי בפסוק זה, וכיצד מיושב הקושי. (2 נקודות)
"ישש כגיבור לרוץ ארח" (פסוק ו')

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

מי נמשל לגיבור ומדוע? (3 נקודות)
"תורת ה' תמימה משיבת נפש" (פסוק י"ח)
הסבר את הקשר בין התורה ובין המתואר בפסוקים ה'-ו'. (3 נקודות)

14. תהלים י"ט

א. בארי בהקשרם את שני הביטויים שלפניך:
- "בשמרם עקב רב" (פסוק י"ב)
- "אז איתם" (פסוק י"ד)
ב. "יום ליום יביע אמר ולילה ללילה וגו'" (פסוק ג') מי יביע וכיצד?
ג. "תורת ה' תמימה וגו'" (פסוק ח')
מהו הקשר בין מעלתה זו של התורה לבין הנאמר לפני כן?

(תש"ס)

15. תהלים, י"ט.

א. מי "יביע אומר" (פסוק ג'), ומדוע נאמר גם "אין אומר ואין דברים" (פסוק ד')?
ב. "והוא כחתן יוצא מחופתו..." (פסוקים ו'-ז').
על מי מדובר בפסוקים ו'-ז', ומה הוא הקשר בינו ובין "תורת ה'" הנזכרת בפסוק ח'?
ג. "גם עבדך נזהר בהם" (פסוק י"ב).
ע"פ המשך הפסוק, הסבירי מדוע הוא נזהר.

(תשס"ז)

16. תהלים, י"ט.

א. "השמים מספרים כבוד א-ל" [פסוק ב'], "תורת ה' תמימה משיבת נפש" [פסוק ח'].
אבן עזרא: "זה המזמור נכבד מאד".
הסבירי על פי תוכן המזמור, מדוע הוא נכבד מאד.
ב. – "יום ליום יביע אמר" [פסוק ג').
- " אין אמר ואין דברים" [פסוק ד'].
הסבירי כיצד שני הפסוקים מתיישבים זה עם זה.
ג. "כחתן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח" [פסוק ו').
הסבירי את משמעות הדימויים "כחתן יצא מחפתו" ו"ישיש כגבור לרוץ ארח".

(תשע"ג)

17. תהלים, כ'.

א, "למנצח מזמור ... יענך ה'" (פסוקים א'-ב').
באילו נסיבות נאמר מזמור זה?
ב, "ישגבך שם אלקי יעקב" (פסוק ב').
מה פירוש המילה "ישגבך", ומדוע ה' מכוונה כאן "אלקי יעקב"?
ג, "עתה ידעתי כי הושיע ה' משיחוי" (פסוק ז').
מה נודע עתה, בעקבות הישועה?

18. תהלים, כ'.

- א. עייני בפסוקים א'–ב' (מזמור כ').
לאיזה "יום צרה" מתייחס המזמור, ומדוע מודגש "אלוקי יעקב"?
ב. בארי: "ישלח עזרך מקודש" (פסוק ג').
"ועולתך ידשנה סלה" (פסוק ד').
"ובשם אלוקינו נדגול" (פסוק ו').
ג. הסבירי את הקשר הענייני של פסוק י' לתוכן המזמור, ע"פ מצודת דוד.

(תשס"ד)

19. תהילים כ',

- א. "ישגבך שם אלוקי יעקב" [פסוק ב']
מדוע בפס' זה ה' מכונה רק "אלקי יעקב", ולא גם אלקי אברהם ואלקי יצחק?
[2 נקודות]
ב. לפי המפרשים, הסבירי שניים מן הביטויים האלה:
- "ישלח עזרך מקודש" [פסוק ג']
- "ועולתך ידשנה סלה" [פסוק ד']
- "ובשם אלוקינו נדגול" [פסוק ו']
[3 נקודות]
ג. "עתה ידעתי" [פסוק ז'].
מה נודע עתה, וכיצד נודע? [3 נקודות].

(תשע"ו)

20. תהילים כ'.

- א. "למנצח מזמור... יענך ה' " [פסוקים א' – ב'].
באילו נסיבות נאמר מזמור זה? [2 נקודות].
ב. "ישגבך שם אלוקי יעקב" [פסוק ב'].
מה פירוש המילה "ישגבך", ומדוע ה' מכונה כאן "אלוקי יעקב"?
[2 נקודות].
ג. "עתה ידעתי כי הושיע ה' משיחוי" [פסוק ז'].
מה נודע עתה, בעקבות הישועה? [2 נקודות].

(תשע"ב)

21. תהלים, מזמור כ"ב.

- א. ניתן לחלק את מזמור כ"ב לשני חלקים עיקריים. מהם? נמקי את בחירתך.
ב. מי הנמשל בפסוקים הבאים, ע"פ רש"י?
(1) "אילת השחר" (פסוק א');
(2) "תולעת ולא איש" (פסוק ז');
(3) "אבירי בשן" (פסוק י"ג);
(4) "אריה טורף ושואג" (פסוק י"ד);
(5) "קרני רמים" (פסוק כ"ב).

(תשנ"ג)

22. תהלים, כ"ב.

א. (1) איזה מצב מתאר המזמור?

(2) הסבירי את פסוק ב', ע"פ רש"י אן מצודת דוד.

ב. בארי קטעי פסוקים: "אילת השחר" (פסוק א').

"ולא דומיה ליי" (פסוק ג').

"יפטירו בשפה" (פסוק ח').

ג. עייני בפסוק כ"ו.

באילו נדרים מדובר בפסוק, מתי זמן תשלום הנדרים, ומדוע תשלום הנדרים "נגד יראיו"?

(תשס"ד)

23. תהלים, כ"ג.

א. כיצד פסוק א' מבטא את הרעיון המרכזי של המזמור (כ"ג)?

ב. "שבטך ומשענתך המה ינחמוני" (פסוק ד').

מה מסמלים השבט והמשענת, וכיצד הם מנחמים?

ג. "תערוך לפני שולחן נגד צוררי" (פסוק ה').

הסבירי את הפסוק בהקשרו.

(תשס"א)

24. תהלים כ"ג.

א. הסבירי את משמעות דימוי הרועה בפסוקים א' – ב'. [3 נקודות].

ב. "שבטך ומשענתך המה ינחמוני" [פסוק ד'].

הסבירי מהו "שבט" ומהי "משענת", וכיצד הם מנחמים את משורר המזמור. [3 נקודות].

ג. "אך טוב וחסד ירדפוני... ושבתי בבית ה' לאורך ימים" [פסוק ו'].

הסבירי את הקשר בין שני חלקי הפסוק. [3 נקודות].

(תשע"א)

25. תהלים, כ"ד.

א. הסבירי את משמעות פסוק ג' ואת הקשר בינו ובין פסוק א'.

ב. "נקי כפיים ובר לבב אשר לא נשא לשווא נפשי ולא נשבע למרמה" (פסוק ד').

הסבירי כל אחת מארבע התכונות של אלה הראויים לעלות בהר ה'.

ג. מהו הקשר בין פסוקים ה'-ו' לפסוקים ג'-ד'?

(תשס"ב)

26. תהלים, כ"ד.

א. "לה' הארץ ומלואה... כי הוא על ימים יסדה" [פסוקים א' – ב'].

באיזו "ארץ" מדובר, ובאילו "ימים"?

ב. "מי יעלה בהר ה' " [פסוק ג'].

מה הקשר בין שאלה זו ובין פסוק א'? הסבירי את התשובה של משורר המזמור בפסוק ד'.

ג. "שאו שערים ראשיכם" [פסוק ז'].

באילו "שערים" מדובר, ובאיזו תקופה הפסוק עוסק?

(תשע"ג)

27. תהלים, כ"ז

א. בארי על פי רש"י או על פי מצודות:

(1) "בזאת אני בוטח" (פסוק ג')

(2) "זבחי תרועה" (פסוק ו')

(3) "למען שוררי" (פסוק י"א)

ב. "עזרתי היית אל תטשני ואל תעזבני אלוקי ישעי" (פסוק ט')

רד"ק: "עד הנה היית עזרתי בצרכי הגוף, ועתה בשאלי עזרתך בצרכי הנפש, אל

תטשני ואל תעזבני אלוקי ישעי, כי הושעתני מצרי כן תושיעני מעמל הגוף

ואתעסק בצרכי הנפש."

הביאי מתוך הפרק דוגמה לצורכי גוף ודוגמה לצורכי נפש. בססי את דבריך על פסוקים.

ג. "כי יצפנני בסכה ביום רעה" (פסוק ה')

על פי המדרש המובא ברש"י, על מי נאמרה הנבואה הזאת?

(תשנ"ו)

28. תהלים, כ"ז

א. "בזאת אני בוטח" (פסוק ג').

במה דוד בוטח? עני ע"פ רש"י אן מצודת דוד.

ב. בארי: - "לך אמר ליבוי" (פסוק ח').

- "אל תט באף עבדך" (פסוק ט').

ג. כיצד מתקשר פסוק י"ג לחלק השני של פסוק י"ב? עני ע"פ רש"י או מצודת דוד.

(תשס"ה)

29. תהלים, כ"ז

א. "בזאת אני בוטח" (פסוק ג').

במה דוד בוטח?

ב. "כי יצפנני בסוכה" (פסוק ה').

הסבר את המילה "יצפנני", וכתוב מי "יצפנני" והיכן.

ג. "קווה אל ה' ... וקווה אל ה'" (פסוק י"ד).

מדוע הוכפל ביטוי זה?

תשע"ב

30. תהלים, כ"ז

א. "בזאת אני בוטח" (פסוק ג') במה הוא בוטח?

ב. "...ולבקר בהיכלו" (פסוק ד')

מה מבקש דוד בפסוק זה? (עני על פי רש"י או מצודת דוד)

ג. "לולא האמנתי..." (פסוק י"ג)

כיצד פסוק זה מתקשר לנאמר לפניו? (עני על פי רש"י או מצודת דוד)

(תשנ"ט)

31. תהלים, כ"ז

א. "בזאת אני בוטח" [פסוק ג'].

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

אבן עזרא: "בזאת" היא השאלה [=הבקשה] הנזכרת אחר כך".

לפי אבן עזרא, במה בוטח משורר המזמור?

ב. הסבירי את הקשר בין שני החלקים של פסוק ח'.

ג. בארי:

- "למען שררי" [פסוק י"א].

- "בארץ החיים" [פסוק י"ג].

(תשע"ד)

32. תהילים, כ"ט, ט'-י"א.

א. "קול ה' יחולל אילות" (פ"ס ט')

מהו הנמשל של מילים אלו?

ב. עיין בפ"ס י'.

על איזו תקופה מדבר הכתוב, ומה הקשר בינה לבין המבול?

ג. "ה' עז לעמו יתן" (פ"ס י"א).

מהו העוז המוזכר בפ"ס?

33. תהילים, ל'.

א. "ארוממך ה' כי דיליתני" (פסוק ב').

הסבירי, ע"פ רש"י אן מצודת דוד, על מה דוד מודה, ומהו הקשר בין התודה שלו

ובין פסוק א'.

ב. עייני בפסוקים ז'-ח'.

מה סבר דוד, ולאיזה מסקנה הוא הגיע לבסוף? הסבירי ע"פ רש"י אן מצודת דוד.

ג. בארי: "חיותני מיורדי בור" (פסוק ד');

"למען יזמרך כבוד" (פסוק י"ג).

(תשס"ו)

34. תהילים, ל'.

א. מהו נושא הפרק, ומה הקשר בין חנוכת בית המקדש לבין נושא זה?

ב. "ואני אמרתי בשלוי" (פסוק ז')

רש"י: "בשלוותי הייתי חושב לא אמוט לעולם"

מה גרם לשינוי במחשבתו של דוד המלך? בססי את תשובתך על הפסוקים.

ג. "מה בצע בדמי ברדתי אל שחת" (פסוק י')

איזה טיעון לביסוס בקשת הכפרה מובא בפסוק זה?

(תשנ"ח)

35. תהילים כ"ט, ט'-י"א

א. "קול ה' יחולל אילות" (פ"ס ט')

מהו הנמשל של מילים אלו?

ב. עייני בפ"ס י'. על איזו תקופה מדבר הכתוב, ומה הקשר בינה לבין המבול?

ג. "ה' עז לעמו יתן" (פסוק י"א)

מהו העוז המוזכר בפסוק?

36. תהילים ל'.

- א. "חנכת הבית לדוד" [פסוק א'].
צייני מהו הבית שבפסוק, וכתבי מה הקשר בין "חנכת הבית" ובין הביטוי "ולא שמחת איבי ליי"
[פסוק ב']? [2 נקודות].
ב. (1) על פי פסוק ז', מה הייתה המחשבה של דוד בעת שלוה?
(2) הסבירי את פסוק ח' בהקשר לפסוק ז'.
[3 נקודות]
ג. הסבירי את פסוק י"ג. [3 נקודות].

(תשע"ו)

37. תהלים, ל'.

- א. הסבירי את הקשר בין פסוק א' לפסוק ב'.
ב. "שועתי אליך ותרפאני" [פסוק ג'].
הסבירי דברים אלה.
ג. הסבירי את הבקשה של משורר המזמור בפסוק י'.

(תשע"ד)

38. תהלים, ל"ג.

- א. "לישרים נאווה תהילה" (פסוק א').
מה פירוש "נאווה תהילה", ומדוע דווקא "לישרים"?
ב. כיצד המילים "היוצר יחד ליבם" (פסוק ט"ו) משלימות את הנאמר בפסוק י"ד?
ג. בארי: "בנבל עשור" (פסוק ב').
"כונס כנד מי הים" (פסוק ז').
"שקר הסוס לתשועה" (פסוק י"ז).

(תשס"ט)

39. תהילים ל"ג, י"ג- כ"ב

- א. עיני בפסוקים י"ג- ט"ז.
על איזו הנהגה של ה' מדובר בפסוקים אלה, ואיזו ראייה להנהגה זו מופיעה בפסוק ט"ז?
ב. עיני בפסוקים ט"ז- י"ז.
מהו ה"שקר" של הסוס, ומהו הקשר בין פסוק י"ז ובין פסוק ט"ז?
ג. הסבירי את פס' כ"ב בהקשר לפסוקים י"ב- כ"א. הדגימי את הרעיון העולה מן הקשר הזה באמצעות פסוק אחר במזמור.

40. תהלים, ל"ד.

- א. "לדוד בשנותו את טעמו" (פסוק א').
מה עשה דוד לפי פסוק זה, ומדוע עשה כך?
ב. הסבירי מדוע "האיש החפץ חיים" הוא "אוהב ימים" (פסוק י"ג).
ג. הסבירי: "תמותת רשע רעה" (פסוק כ"ב).

(תשס"ט)

41. תהילים ל"ד.

- א. (1) עיין בפסוק א'.
הסבר מהו המאורע המוזכר בפסוק.
- ב. (2) בחר בפסוק אחד מן הפרק, והסבר כיצד הוא יכול להתקשר למאורע המוזכר בפסוק א' (3 נקודות)
- ג. הסבר את פסוק ו'. (2 נקודות)
- ד. מלבי"ם (לפסוק ט"ז): "עיני ה' אל צדיקים-שמשגיח עליהם בעצמו לראות מה שחסר להם, ובכל זאת 'אזניו אל שוועתם'- שלפעמים ישוועו המה מרעה הנדמה להם לפי דעתם, הגם שאינם רעה לפני האמת".
הסבר מהו הקושי על פי מלבי"ם, וכיצד הוא מיישב אותו. (3 נקודות)

42. תהלים, מ"ו.

- א. הסבירי, ע"פ הפירושים לפסוק ו' ולפסוק י', על איזו תקופה המזמור מדבר.
- ב. אל מי מופנית הקריאה בפסוק י"א? הסבירי את תוכן הקריאה.
- ג. בארי: "על עלמות" (פסוק א').
"יהמו יחמרו מימיו" (פסוק ד').
"תמוג ארץ" (פסוק ז').
- (תשס"ה)

43. תהילים מ"ז

- א. מהי התקופה שעליה מדובר במזמור? בסס את דבריך על פסוק ה'. בתשובתך הסבר את פסוק ה'.
- ב. "עלה אלוקים... בקול שופר" (פסוק ו')
על איזו תרועה מדובר?
- ג. "נדיבי עמים נאספו" (פסוק י')
- ד. הסבר את הכינוי "נדיבי עמים".

44. תהלים, מ"ז.

- א, מהן הנושא המרכזי של מזמור זה? הסבר מדוע אומרים את המזמור לפני תקיעת השופר בראש השנה.
- ב, "יבחר לנו את נחלתנו... עלה אלקים בתרועה" (פסוקים ה'-ו').
הסבר את הקשר בין פסוק ה' לפסוק ו'.
- ג, "נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם" (פסוק י').
מי הם הנדיבים, ומהי נדיבותם?
- (תשע"ב)

45. תהילים מ"ח ב'- י"ב.

- א. עיני בפסוקים ב'- ג'.
על מה ה' "מהולל מאוד" ועל מה "משוש כל הארץ"?
- ב. עיני בפסוקים ה'- ט'.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

לשם מה "נועדו" המלכים, ומה הם ראו? בתשובתך התייחס לפסוק ח'.
ג. הסבירי את פסוק י"ב.

46. תהילים מ"ט ו' - י"א.

א. עיין בפסוק ו'.

הסבר את השאלה שבפסוק זה, וכתוב את השאלה עליה.

ב. עיין בפסוק ח' ובפסוק י"א.

מדוע אין לבטוח בעושר?

47. תהלים, מ"ט.

א. בפסוקים ב'ג' יש פנייה לגורמים שונים: "כל העמים", "יושבי חלד", "בני אדם", "בני איש".

בחרי בשלושה מהגורמים והסבירי מיהו כל אחד מהם, לפי רש"י או מצודת דוד.
ב. פרק זה הוא מזמור תוכחה.

מהו התוכן של הפנייה, ומדוע חשוב שכולם יאזינו לה?

ג. "ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו" (פסוק י"ג).

"ואדם ביקר בל יבין נמשל כבהמות נדמו" (פסוק כ"א).

הסבירי פסוקים אלה.

(תשס"ב)

48. תהלים, מ"ט.

א. הסבירי:

(1) "עוון עקבי יסובני" (פסוק ו').

(2) "קרבים בתימו לעולם" (פסוק י"ב).

(3) "כי נפשו בחייו יברך" (פסוק י"ט).

ב. צייני את שני הפסוקים במזמור, שבהם מופיעים הנימוקים המסבירים מדוע אין לבטוח בעושר.

ג. צייני שני עונשים שיגזרו על העשירים ע"פ המזמור.

(תשנ"ה)

49. תהלים, מ"ט.

א. אל מי פונה המזמור ע"פ פסוקים ב'ג'? עני לפי רש"י אן מצודת דוד.

ב. מהו הרעיון המובע בפסוקים ז'י'?

ג. הסבירי את פסוק כ"א לפי רש"י אן מצודת דוד.

(תשס"ו)

50. תהלים, נ"א.

הסבירי את פסוק ט' בהקשר לנושא המזמור כולו.

ב. פרטי שלושה טיעונים של דוד להצדקת בקשתו מהקב"ה לקבל את חזרתו בתשובה.

ג. "לך לבדך חטאתי... למען תצדק בדברך..." (פסוק ו').

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

מהו הקושי בחלקו השני של הפסוק? כיצד אפשר ליישב אותו, ע"פ רש"י או לפי מצודת דוד?

(תשנ"ז)

51. תהלים, נ"א.

- א. לשם מה מדגיש דוד "לך לבדך חטאתי" (פסוק ו')?
ב. "למען תצדק בדברך תזכה בשפטך" (פסוק ו').
הסבירי את דברי דוד.
ג. הסבירי את הנימוק לבקשתו של דוד מה' שימחל לו, ע"פ פסוק ט"ו ופסוק י"ז.

(תשס"ח)

52. תהלים, נ"א

- א. "למען תצדק בדברך" (פסוק ו')
מהו הנימוק של דוד לחטאו? (2 נקודות)
ב. עיין בפסוקים ט'-י'.
הסבר מהי הבקשה של דוד על פי פסוקים אלה. בתשובתך התייחס לביטוי "תחטאני באזוב". (4 נקודות)

53. תהלים, ע"ט.

- א. ואין קובר" (פסוק ג').
ע"פ מצודת דוד, מה פסוק ג' מוסיף על הנאמר בפסוק ב'?
ב. עייני בפסוקים ו'-ט'.
צייני שלוש בקשות של עם ישראל, ואת הנימוק לכל אחת מהן.
ג. בארי: "הותר בני תמותה" (פסוק י"א).

(תשס"ז)

54. תהלים, פ"א.

- א. עייני בפסוק ו', וצייני איזה מאורע מרומז בפסוק זה, ומתי הוא אירע.
ב. "אבחנך על מי מריבה סלה" (פסוק ח').
מהו הקשר בין מילים אלה לראשית הפסוק?
ג. "אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו" (ישעיה, א', י"ט).
היכן בפרק זה באה לידי ביטוי אמירה זו של הנביא ישעיה?

(תשנ"ח)

55. תהלים, פ"א.

- א. מזמור זה קשור ליום מיוחד בשנה וליוסף בן יעקב.
צייני באיזה יום מדובר, והביאי מהכתוב שתי הוכחות לדבריך.
מהו הקשר בין הזכרת שמו של יוסף (פסוק ו') ובין יום מיוחד זה?
ב. בארי את קטעי הפסוקים שלפניך:
- "כפיו מדוד תעבורנה" (פסוק ז').
- "אענך בסתר רעם" (פסוק ח').
ג. הסבירי את הקשר בין הנאמר בפסוק ט' ובין האמור בפסוקים א'-ח'.

(תשס"ג)

56. תהלים, פ"א.

- א. על איזה יום מדובר בפסוקים א-ה', ואיזה חוק מוזכר בהם? הוכיחי מן הפסוקים.
- ב. על איזה אירוע מדובר בפסוק ו', וכיצד עניין זה קשור לפסוקים שלפניו?
- ג. הסבירי את הקשר בין חטא מי מריבה ובין תחילת פסוק ח'.

(תשס"ז)

57. תהלים פ"א.

- א. עיין בפסוק ו'.
- הסבר אלו שני עניינים נרמזים בפסוק. (2 נקודות)
- ב. עיין בפסוקים ז-ח'.
- (1) הסבר מהי הצרה, וכתוב כיצד הציל ה' ממנה.
- (2) הסבר את הביטוי "אבחנך על מי מריבה". (4 נקודות)

58. תהלים, פ"ב.

- א. "עד מתי תשפטו עוול" (פסוק ב').
- מהן הדרכים לתיקון העוול במשפט, לפי פסוקים ב'-ד'?
- ב. "לא ידעו ולא יבינו" (פסוק ה').
- מה לא ידעו ולא יבינו, ע"פ רש"י אנ מצודת דוד?
- ג. פרשי את המושג "אלוהים", המופיע פעמיים בפסוק א' ופעם בפסוק ו'.

(תשנ"ז)

59. תהילים פ"ב.

- א. (1) על מי מדובר בפס' א'- ה'?
- (2) על פי פס' ב'- ה', מדוע: " ימוטו כל מוסדי ארץ"?
- ב. עיין בפס' ח'.
- מה משורר במזמור מבקש מה', ומהו הנימוק לבקשתו?

60. תהלים, פ"ג.

- א. "אלוקים אל דמי לך" (פסוק ב').
- מהי ההצדקה לדרוש מה' "אל דמי לך"? בתשובתך התבססי על שני פסוקים בפרקנו?
- ב. "גם אשור נלווה עמם" (פסוק ט').
- מדוע מובלט אשור משאר אויבי ישראל?
- ג. "ויבקשו שמך ה' " (פסוק י"ז).
- מי הם שיבקשו את שם ה', ומדוע יעשו זאת?

(תש"ס)

61. תהלים, צ'.

- א. במזמור זה יש פסוקים העוסקים בעניינים של זמן.
- צייני שניים מהם, והסבירי אותם.

- ב. בפסוק ג' מובאת אחת מהסיבות שבגללן ה' מייסר את האדם.
הסבירי את פסוק ג' בהקשר לעניין זה.
ג. בארי שניים מקטעי הפסוקים שלפניך:
- "עלמנו למאור פניך" (פסוק ח').
- "וכיראתך עברתך" (פסוק י"א).
- "ונביא לבב חכמה" (פסוק י"ב).

(תשס"ג)

62. תהלים, צ"ב.

- א. "לא ידע... לא יבין" (פסוק ז').
הסבירי מהו הדבר שלא ידע ולא יבין.
ב. "ותבט עיני בשורי... תשמענה אוזני" (פסוק י"ב).
הסבירי על מי הוא מביט, ומה אוזניו שומעות.
ג. "להגיד כי ישר ה' " (פסוק ט"ז).
מה יביא את האומרים להגיד זאת?

(תשס"ו)

63. תהלים, צ"ב.

- א. עייני בפסוק ה'.
על פי המלבי"ם, צייני מהו "מעשה" ומהי "פעולה", וכתבי מה הם מעשי ה' ומהן פעולותיו.
ב. "איש בער לא ידע" [פסוק ז'].
הסבירי מה לא ידע הבער.
ג. "בפרח רשעים כמו עשב" [פסוק ח'].
"צדיק כתמר יפרח" [פסוק י"ג].
מה מבטא דימוי הרשעים לפריחת העשב, ומה מבטא דימוי הצדיקים לפריחת התמר?

(תשע"ה)

64. תהלים, צ"ג.

- א. "ה' מלך גאות לבש" (פסוק א').
לאיזו תקופה מתייחס המזמור, וכיצד היא מתוארת בפסוק א'?
ב. "נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם" (פסוק ג').
את מי ממשיל הנביא לנהרות, ומהי המשמעות של משל זה?
ג. (1) הסבירי את הנאמר בפסוק "עדותיך נאמנו מאוד לביתך נאוה קודש" (פסוק ה').
(2) הסבירי את הקשר בין "ה' לאורך ימים" לתחילת פסוק ה'.

(תש"ע)

65. תהלים, צ"ג.

- א. "ה' מלך גאות לבש" [פסוק א'].
לאיזו תקופה מתייחסות המילים "ה' מלך", ומהי משמעות המילים "גאות לבש"?
ב. "נשאו נהרות קולם" [פסוק ג'].
מי נמשל לנהרות, ומהי "נשיאת הקול" שלהם?

ג. "עדתיך נאמנו מאד" [פסוק ה'].
למה מתכוון משורר המזמור בדברים אלה?

(תשע"ג)

66. תהלים, צ"ד.

א. "עד מתי רשעים ה' " (פסוק ג').
פרטי שתיים מתשובותיו של דוד המלך לבעיה: "עד מתי יסבלו הצדיקים"?
ב. "ויאמרו לא יראה ה' ולא יבין אלוקי יעקב" (פסוק ז').
מהי תשובת דוד המלך על דברים אלה?

(תשנ"ח)

67. תהלים, צ"ד.

א. "ויאמרו לא יראה... ולא יבין..." (פסוק ז').
מי אומרים כך, מדוע הם אומרים זאת, ומה התשובה לכך במזמור?
ב. הסבירי את פסוק י"ב, ע"פ אחד הפירושים.
ג. בארי: - "כי עד צדק ישוב משפט" (פסוק ט"ו).
- "ברוב שרעפי בקרבי" (פסוק י"ט).

(תשס"ה)

68. תהלים, צ"ה.

א. עייני בפסוקים ג' – ה'.
הסבירי שלושה ביטויים של גדולת ה' בפסוקים אלה.
ב. עייני בפסוק ו'.
הסבירי את שלוש הפעולות שמשורר המזמור קורא לעשותן.
ג. עייני בפסוקים י' – י"א.
(1) "אקוד בדור" [פסוק י'] – בארי את המילה "אקוט" וכתבי מיהו הדור המוזכר בפסוק.
(2) הסבירי את הקשר בין פסוק י' לפסוק י"א.

(תשע"ד)

69. תהלים, ק'.

א. "מזמור לתודה" (פסוק א'). מתי היו אומרים מזמור זה?
ב. "עבדו את ה' בשמחה" (פסוק ב'). הסבירי מדוע יש לעבוד את ה' בשמחה.
ג. "ועד דוד ודור אמונתו" (פסוק ה').
הסבירי את המילה "אמונתו" בהקשר לפסוק כולו.

(תשס"ט)

70. תהלים, ק'.

א. עייני בפסוק א'.
כתבי מיהו הדובר במזמור זה, ומהו הקשר בין זהות הדובר לביטוי "הריעו לה' כל הארץ".
ב. "עבדו את ה' בשמחה" [פסוק ב'].
לפי מלבי"ם, מהו ההבדל בין עבודת ה' לעבודת בשר ודם?

ג. "הוא עשנו ולא [קרי: ולו] אנחנו" [פסוק ג'].
הסבירי את הביטוי, לפי הפירוש שלמדת.

(תשע"ו)

71. תהלים, ק"ד.

- א. כיצד מתוארים פלאי הבריאה בקטעי הפסוקים הבאים:
"עוטה אור כשלמה" (פסוק ב').
"עושה מלאכיו רוחות" (פסוק ד').
"תהום כלבוש כסיתו" (פסוק ו').
ב. צייני תופעה אחת של גילוי הנהגת ה' בעולם, הנזכרת בפסוק ל'.
ג. עייני בפסוק ל"ה.
הסבירי את הקשר בין "ברכי נפשי את ה' הללו-יה" ובין תחילת הפסוק.

(תשס"ד)

72. תהלים, מזמור ק"ה.

- א. צייני על מי או על מה רומזים הפסוקים הבאים:
(1) "ויוכח עליהם מלכים" (פסוק י"ד);
(2) "עד עת בא דברו" (פסוק י"ט);
(3) "שמו במ דברי אותותיו" (פסוק כ"ז);
(4) "הלכו בציות נהר" (פסוק מ"א);
(5) "כי זכר את דבר קודשו" (פסוק מ"ב).
ב. ע"פ רש"י, מהו הדבר אשר "צווה לאלף דור" (פסוק ח')?
ג. "ויתן להם ארצות גויים..." (פסוק מ"ד).
לשם איזו תכלית קיבלו בניי את א"י? צייני את הפסוק המתייחס לכך.

73. תהילים ק"ה, א' – י"ד.

- א. עייני בפסוקים א' – ג'.
מה הקשר בין הביטוי "ישמח לב מבקשי ה'" [פסוק ג'], ובין הנאמר בפסוקים אלה?
[3 נקודות].
ב. "זכר לעולם בריתו" [פסוק ח'].
"אשר כרת את אברהם" [פסוק ט'].
על איזו ברית מדובר בפסוק ח', ועל איזו ברית מדובר בפסוק ט'? [3 נקודות].
ג. "ויתהלכו מגוי אל גוי... ויוכח עליהם מלכים" [פסוקים י"ג – י"ד].
על מי נאמר "ויתהלכו"? מי הם ה"מלכים", וכיצד ה' הוכיח אותם? [3 נקודות].

(תשע"א)

74. תהלים, ק"ז, א'-כ"ט.

- א. חז"ל אומרים: "ארבעה צריכים להודות" (ברכות, דף ל"ד, עמוד ב').
מי הם הארבעה לפי חז"ל? צטטי את הפסוק המתקשר לכל אחד מהם.
ב. "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" (פסוק ח').
מהם שני הדברים שהאנשים נדרשים לעשות, ע"פ פסוק זה?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ג. "בארי את הפסוקים הבאים בהקשרם, והסבירי את המשמעות המשותפת לשניהם:

"נפשם בהם תתעטף" (פסוק ה');
"נפשם ברעה תתמוגג" (פסוק כ"ו).

(תשס"א)

75. תהלים, ק"ז, א'-כ"ט.

א. חז"ל אומרים: "ארבעה צריכים להודות" (ברכות, דף נ"ד, עמוד ב'). מי הם הארבעה לפי חז"ל? צטטי את הפסוק המתקשר לכל אחד מהם.
ב. "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" (פסוק ח'). מהם שני הדברים שהאנשים נדרשים לעשות, ע"פ פסוק זה?
ג. בארי את הפסוקים הבאים בהקשרם, והסבירי את המשמעות המשותפת לשניהם:

"נפשם בהם תתעטף" (פסוק ה');
"נפשם ברעה תתמוגג" (פסוק כ"ו).

(תשס"א)

76. תהלים, ק"ז.

א. יודו לה' חסדו וגו' ".
הסבירי מדוע פסוק זה מוזכר ארבעה פעמים במזמור.
ב. עייני בפסוק י"ז.
לפי רד"ק, מי הם "אולים", ומדוע הם מכונים כך?
ג. עייני בפסוק מ"ג.
מה ישמור החכם, ומהי התוצאה של שמירה זו?

(תשע"ו)

77. תהלים, קי"א.

א, מהן הנושא המרכזי של מזמור זה? הוכח את דבריך על פי פסוק ב'.
ב, עיין בפסוק א'.
אל מי פונה משורר המזמור במילה "הללויה"? הסבר את המשך הפסוק.
ג, עיין בפסוק י".
הסבר מהי "תהלתו", ומדוע היא תעמוד לעד, לפי החלק הראשון של הפסוק.

(תשע"ב)

78. תהלים, קי"ד.

א. מדוע נקראו המצרים "עם לועז" (פסוק א')?
ב. הסבירי: "היתה יהודה לקודשו" (פסוק ב').
ג. כתבי שלושה ניסים המוזכרים במזמור, מפסוק ג' ואילך.

(תשס"ט)

79. תהלים, קט"ז.

א. הסבירי על איזו תקופה בחיי דוד מדבר פסוק ג'.
ב. בארי את שני קטעי הפסוקים שלפניך:

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

- "אפפוני חבלי מוות" (פסוק ג').
- "יקר בעיני ה' המותה ... " (פסוק ט"ו).
ג. הסבירי את משמעות הכתוב: "כל האדם כוזב" (פסוק י"א), בהקשר לנאמר במזמור.

(תשס"ג)

80. תהילים קט"ז א' - י"ד.

- א. עיין בפס' י"א.
הסבר כיצד דוד נוכח לדעת ש"כל האדם כוזב"?
ב. הסבר את פס' י"ב- י"ד על פי המלבי"ם?

81. תהילים, קי"ח, י"ט-כ"ו

- א. "פתחו לי שערי צדק... אודה י-ה" (פסוק י"ט).
מה הם שערים אלו, ועל מה מחבר המזמור מודה לה'?
ב. "נגילה ונשמחה בו" (פסוק כ"ד).
על פי המלבי"ם, במי נשמח, ומדוע נשמח בו?

82. תהילים, ק"ל.

- א. בארי ע"פ מצודת דוד:
- "ממעמקים" (פסוק א')
- "והרבה עמו פדות" (פסוק ז')
ב. "כי עמד הסליחה – למען תורא" (פסוק ד').
הסבירי את הקשר בין שני חלקי הפסוק.
ג. "נפשי לה' משומרים לבוקר" (פסוק ו').
הסבירי את הפסוק, וציני מדוע חוזרות המילים "שומרים לבוקר".

(תשס"ג)

83. תהילים, ק"ל.

- א. מהו הפירוש של הביטוי "ממעמקים קראתיך ה'" [פסוק א']? [2 נקודות].
ב. "כי עמד הסליחה למען תורא" [פסוק ד'].
כתבי מה לומדים מן המילה "עמד", והסבירי את הביטוי "למען תורא" בהקשר של הפסוק. [3 נקודות].
ג. עייני בפסוקים ז' – ח'.
(1) הסבירי את המילים "והרבה עמו פדות" [פסוק ז'].
(2) מהו החידוש במילים "והוא יפדה" שבפסוק ח'?
[3 נקודות].

(תשע"ו)

84. תהילים, ק"ל.

- א. עייני בפסוק ד'.
כתבי מה לומדים מן המילה "עמד", והסבירי את הביטוי "למען תורא" בהקשר לפסוק.

ב. "נפשי לה' " [פסוק ו'].

מצודת דוד: "נפשי מקוה לה' יותר מאשר יקוו שומרי החומות לאור הבוקר ללכת לישון".
הסבירי את המשל שבפסוק, וכתבי את הנמשל, לפי "מצודת דוד".

ג. עייני בפסוקים ז' – ח'.

(1) הסבירי את המילים "והרבה עמו פדות" [פסוק ז'].

(2) הסבירי את ההבטחה שבמילים "והוא יפדה" שבפסוק ח'.

(תשע"ו)

85. תהלים, קל"א.

א. בפסוק א' דוד מציין שלושה מעשים שלילים. בארי שניים מהם (ע"פ רש"י או
מצודת דוד), וצייני מהו המשותף למעשים שביארת.

ב. "כגמול עלי אימור" (פסוק ב').

הסבירי מה מבטא דימוי זה.

ג. הסבירי את הקשר בין פסוק ג' לשני הפסוקים הקודמים לו.

(תשס"ה)

86. תהלים, קל"ב.

א. במזמור זה מוזכרות שתי שבועות.

בכל שבועה – מי הוא הנשבע, ומה הוא נשבע?

ב. "מצאנוה בשדי יער" (פסוק ו').

מה מצאו שם, ומדוע נקרא המקום "שדי יער"?

ג. עייני בפסוקים י"ב-י"ג.

בזכות מה ניתנה השבועה השנייה, ומהו התנאי לקיומה?

(תשס"ט)

87. תהלים, קל"ב, א'-ו'.

א, "זכור ה' לדוד את כל 'ענותו" (פסוק א').

איזה מעשה של דוד הוא מבקש שה' יזכור, ומדוע מעשה זה מכונה "'ענותו"?

ב. נדר לאביר יעקב" (פסוק ב').

הסבר את הכינוי "אביר יעקב", וכתוב מדוע ה' מכונה במזמור זה דווקא כך.

ג, "מצאנוה בשדי יער" (פסוק ו').

היכו מצא דוד את מה שביקש? מדוע מקום זה מכונה "שדי יער"?

(תשע"ב)

88. תהלים, קל"ג.

א. "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" (פסוק א').

לאיזו תקופה מכוונים דברי משורר המזמור, ומהי הטובה המיוחדת ב"שבת אחים
גם יחד"?

ב. הסבירי מהו ה"שמן הטוב" (פסוק ב'), ומהי הכוונה במילים "יורד ע"פ מידותיו".

ג. "כשמן הטוב" (פסוק ב'), "כטל חרמון" (פסוק ג') – הסבירי את הקשר בין שני

דימויים אלה.

(תש"ע)

89. תהילים קל"ו, א' – כ'.

- א. הביטוי "כי לעולם חסדו" חותם את כל הפסוקים במזמור זה, הסבירי את הביטוי.
ב. עייני בפסוק י'.
מדוע נאמר "למכה מצרים בבכוריהם" ולא בכוריהם?
ג. עייני בפסוקים י"ז – כ'.
מי הם "מלכים גדלים", ומדוע הוזכרו המלכים סיחון ועוג בשמותיהם?

(תשע"ה)

90. תהילים קל"ז

- א. עיין בפסוקים א'–ג'.
מהי התקופה שעליה מדובר במזמור, ומי הם הם הדוברים בפסוקים ב'–ג'?
ב. עיין בפסוקים ה'–ו'.
ג. אבן עזרא (פסוק ה): "דברי כל אחד מהמשוררים בליבם. וטעם 'אשכחך' כנגד 'בזכרנו', וטעם 'ימיני' בעבור 'כנורותינו', כי בימין ניגון המיתרים".
על פי אבן עזרא, מי הם הדוברים בפסוק זה? הסבר את תוכן דבריהם בהקשר של פסוקים א'–ב'.
עיין בפסוק ז'.
הסבר מהו "יום ירושלם", ומה מבקשים מה' לזכור?

91. תהלים, קל"ז.

- א. בארי שניים מהביטויים שלפניך:
- "על ערבים בתוכה" (פסוק ב');
- "ותוללינו שמחה" (פסוק ג');
- "ערו ערו" (פסוק ז').
ב. לאיזו תקופה משתייך מזמור זה? בססי את תשובתך ע"פ אחד המפרשים.
ג. אל מי מופנה כל אחד מהפסוקים ה'–ט'?

(תשס"ב)

92. תהלים, קל"ז.

- א. מדוע ביקשו השובים מישראל "שירו לנו משיר ציון" [פסוק ג']? בתשובתך התייחס למילים "ותוללינו שמחה".
ב. לפי פסוק ד', מדוע ישראל סירבו לשיר?
ג. "אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי" [פסוק ו].
הסבירי את משמעות הביטוי הזה, וכתבי כיצד מקיימים אותו הלכה למעשה.

(תשע"ג)

93. תהלים, קל"ט, א'–י"ז.

- א. עייני בשלוש קבוצות פסוקים:
א'–ה'; ז'–י"ב; י"ג–י"ז.
מהו הרעיון המרכזי בכל קבוצת פסוקים?
ב. בארי את המילים המודגשות בהקשרן, לפי רש"י אן לפי מצודת דוד.

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

(1) "ובכל דרכי הסכנתה" (פסוק ג').

(2) "אחור וקדם צרתני" (פסוק ה').

(3) "ואומר אך חושך ישופני" (פסוק י"א).

ג. "פליאה דעת ממני נשגבה" (פסוק ו');

"נוראות נפילתי נפלאים מעשיך" (פסוק י"ד).

מהי המשמעות המשותפת למילים המודגשות, המופיעות בשני פסוקים אלה?

(תשנ"ה)

94. תהלים, קל"ט, א'-ט"ז.

א. עייני בשלוש קבוצות פסוקים;

א'-ד'; ז'-י'; י"ג-ט"ז.

מהו הרעיון המרכזי בכל אחת מקבוצות הפסוקים?

ב. לפניך שני חלקי פסוקים:

"פליאה דעת ממני נשגבה" (פסוק ו').

"אודך על כי נוראות נפילתי" (פסוק י"ד).

מהי המשמעות המשותפת למילים המודגשות בקו?

הסבירי כל אחד מחלקי הפסוקים האלה.

(תש"ס)

95. תהלים, קל"ט, א'-י"ד.

א, מהו הנושא המרכזי של מזמור זה, על פי פסוקים א'-ב'?

ב. עיין בפסוקים ז'-י'.

מהו הרעיון המשותף לפסוקים אלה? הסבר כיצד רעיון זה בא לידי ביטוי באחד מהפסוקים.

ג, " ... נוראות נפילתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאוד" (פסוק י"ד).

הסבר פסוק זה.

תשע"ב

96. תהלים, קמ"ה

א. "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" (פסוק ט"ז)

הסבירי על פי הכתוב בפסוק, על מה משבח כאן דוד המלך את הקב"ה.

ב. הביאי שלוש דוגמאות מפסוקים ט'-י"ז, המתארות את הנהגתו של הקב"ה

הנבדלת מהנהגת מלך בשר ודם.

ג. "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו" (פסוק י"ז)

רד"ק: "כי בצדק וביושר נותן לכל אחד אוכל, ואע"פ שהחי טורף את החי ואוכל כמו החתול לעכבר והאריה והדוב והנמר ושאר החיות האוכלות חיות אחרות... הכל צדק מאיתו, כי גם לחיות ולעופות הטורפים נותן להם גם כן מאכלם בחייהם, אלא שבהגיע קיצם למות גזר מקודם שתהיה מיתתם פעמים בהנאות בעלי חיים אחרים פעמים יגזור שימות מיתת עצמו." לאיזה קושי בפסוק י"ז רד"ק מתייחס, וכיצד הוא מיישב קושי זה?

(תשנ"ח)

97. תהלים, קמ"ה.

א. מהו נושא המזמור (קמ"ה), וכיצד הוא בא לידי ביטוי בפסוק א'?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ב. רש"י כותב על מזמור זה: "... לפי שראה דוד בה מפלה קשה ינפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, וחזר וסמכה ברוח הקודש יסומך ה' לכל הנופלים".
הסבירי את דברי רש"י.

ג. הסבירי: "צדיק ה' בכל דרכיו" (פסוק י"ז).

"יקראוהו באמת" (פסוק י"ח).

(תשס"ח)

98. תהלים, קמ"ה.

א, מדוע נפתח מזמור זה במילים "תהלה לדוד"?

ב, "פותח את ידך" (פסוק ט"ז).

מצודת דוד: "אתה פותח את ידך ...".

מדוע הוסיף מצודת דוד את המילה "אתה"?

ג, "צדיק ה' בכל דרכיו" (פסוק י"ז).

פירוש המאירי לפסוק זה: "צדיק ... לגמול ולהעניש, לתת לאיש כדרכיו".

הסבר את המילה "צדיק" לפי מצודת דוד ולפי המאירי.

(תשע"ב)

99. תהלים, קמ"ו.

א. הסבירי את הקשר בין פסוק ה' לפסוק ו'.

מדוע מוזכר בפסוק ה' דווקא "אל יעקב" ?

ב. בארי בהקשרם את שני חלקי הפסוקים שלפניך:

- "ביום ההוא אבדו עשתונותיו" (פסוק ד')

- "יתום ואלמנה יעודד ודרך רשעים יעות" (פסוק ט')

ג. רד"ק (לפסוק י'): "מתי יהיה זה? כשימלוך ה' לעולם... כמו שאמר: יוהיה ה' למלך על כל

הארץ, שכל העולם יכירו במלכותו".

הסבירי על פי רד"ק, את הקשר בין פסוק זה לבין שאר המזמור.

(תש"ס)

100. תהלים, קמ"ז.

"לבני ערב אשר יקראו" (פסוק ט').

הסבר מהו השבח להקב"ה שמתואר במילים אלה. (2 נקודות)

עיין בפסוקים י'- י"א.

הסבר במה ה' חפץ ובמה אינו חפץ. (2 נקודות)

"שבחי ירושלים את ה' " (פסוק י"ב)

על פי פסוקים י"ג וי"ט, כתוב שלושה דברים שיכללו בשבחים שיאמרו אנשי ירושלים לה'.

(4 נקודות)

101. תהלים, קמ"ז.

א. הסבירי את פסוק א' במזמור קמ"ז כפתיחה למזמור.

ב. בארי: "ומחבש לעצבותם" (פסוק ג').

"כפור כאפר יפזר" (פסוק ט"ז).

"משליך קרחו כפתים" (פסוק י"ז).

ג. הסבירי את הקשר של פסוקים י"ט-כ' למזמור.

(תשס"ד)

102. תהלים, קמ"ט.

א. מתי ירננו החסידים?

ב. מהו נשקם של החסידים?

ג. "לעשות בהם משפט כתוב" (פסוק ט').

מתי נכתב "המשפט הכתוב"?

(תשס"ז)

103. תהלים, פ"ב

א. 1. על מי מדובר בפסוקים א'-ה'.

2. על פי פסוקים ב'-ה', מדוע "ימוטו כל מוסדי ארץ" (פיס ה')

ב. עיין בפס' ח'.

מה משורר המזמור מבקש מה' ומהו הנימוק לבקשתו?

(תשע"ז)

תהלים, קט"ז, י"א-י"ד.

א. עיין בפס' י"א.

הסבר כיצד דוד נוכח לדעת ש"כל אדם כוזב"

ב. הסבר את הפסוקים י"ב-י"ד על פי המלבים.

מאגר שאלות בגרות על תרי עשר

עמוס

1. עמוס פרק ב'

א. בפסוקים ו' – ח' מזכיר הנביא את חטאי "ישראל" שגרמו לגלות אשור. צייני אל מי פונה

הנביא והם החטאים המודגשים בפסוקים אלה? הוכיחי מלשון הפסוקים.

ב. מה מדגיש הנביא לבני עשרת השבטים בפסוקים ט' – י"א, ובאיזה הקשר הוא אומר זאת?

ג. מפסוק י"ג עד סוף פרק ב' מתאר הנביא את העונש הקשה שיעניש הקב"ה את "ישראל".

הסבירי את ההתרגשות שתהיה להם, ובמה מתבטא גודל העונש?

(תשע"ג)

2. עמוס, ב', ו'-י"א

א. הסבר אחד מן החטאים המפורטים בפסוקים ו'-ח.

ב. על פי פסוקים ט'-י', הסבר מדוע היו בני ישראל צריכים להימנע ממעשיהם הרעים.

(תשע"ח)

3. עמוס פרק ג'

א. בפס' ג' – ו' פונה הנביא אל העם בסדרה של שאלות רטוריות.

הסבירי שאלות הלאה, וכתבי מהי המסקנה המתבקשת מהן?

ב. מה הקשר בין פס' ז' – ח' למסקנה שהוסקה בפס' ו'?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ג. בארי:

"האוצרים המס ושווד בארמנותיהם" [י]

"כאשר יציל הרועה... כן ינצלו בני ישראל היושבים בשומרון ובדמשק ער ש" [י"ב]

(תשס"ד)

4. עמוס, ג', א'-ח'.

א. עיין בפסוק ב'. הסבר את המילה "ידעתי" בהקשר של פסוק זה. (2 נקודות)

ב. עיין בפסוקים ג'-ח'.

מהו הרעיון הבא לידי ביטוי בפסוקים אלה? הסבר את תשובתך באמצעות פסוק ה'. (4 נקודות)

5. עמוס פרק ד'

א. "שמעו הדבר הזה פרות הבשן" – למי פונה הנביא בדבריו?

ב. מה היה חטאן? הוכיח מתוך הכתובים.

ג. "ופרצים תצאנה אשה נגדה..." מהו העונש שתקבלנה על חטאן?

6. עמוס פרק ד'

א. "שמח בחור בילדותך... ודע כי על כל אלה יביאך האלוקים במשפט? [קהלת י"א]

בהקשר לאיזה פסוקים מצטט מצודות פסוק זה? מדוע הוא מצטט?

ב. "הכון לקראת אלוקיך ישראל" [י"ב]

א"ע: "דעת מפרשים רבים כי הנכון לשוב אל השם, ולפי דעתי כי הוא כדרך "בואו בית קל" הטעם

הנה קראתי עליך רעה אחר רעה ועתה הכון... שתצא... לקראת אלוקיך להלחם"

לאיזה מהפרושים בא"ע מתאים פירוש מצודות? נמקי.

ג. בפס' ז' מתאר הנביא עונש הניתן באופן מיוחד מהו העונש? כיצד ניתן? ומהי מטרתו?

(תשס"ה)

7. עמוס פרק ז' פסוקים א' – ט"ו

א. צייני ב' גזירות שע"י תפילת הנביא התבטלו.

ב. ה' מראה לעמוס במחזה נבואי כלוב קיץ.

• מה זה כלוב קיץ?

• מה מבטא המחזה הנבואי ביחס לעם?

ג. מדוע אמציה התנכל לעמוס, וכיצד עשה זאת?

(תשס"ד)

8. עמוס פרק ט'

א. "ואם ילכו בשבי לפני אויביהם משם אצוה את החרב" [פס' ד'] בהקשר למה נאמרו הדברים?

הסבירי!

ב. "והניעותי בכל הגויים את בית ישראל" [פס' ט'] פורענות ונחמה למי?

וכיצד הן באות לידי ביטוי בפסוק זה?

ג. "ביום ההוא" [פס' י"א] מה יהיה ביום ההוא? ובמה תלוי הדבר?

(תשע"ג)

9. עמוס, פרק ט' פס' ז' – י"ג

- א. "והלא כבני כושיים אתם ליי" [פס' ז'] מהו המשל ומה הנמשל? [4 נקודות]
 - ב. מהו החטא עליו נתבעים ישראל בפס' י"ג? [2 נקודות]
 - ג. הסבירי: "ונגש חורש בקציר" [פס' י"ג]
- "והניעותי את בית ישראל" [פס' ט'] [2 נקודות]

(תשס"ח)

יונה

10. יונה

1. רד"ק [א' א'] "ויש לשאול למה נכתבה נבואה זו בכתבי הקודש. וכולה של נינה שהיתה מאומות העולם, ואין בו זכר לישראל.. ונוכל לפרש כי נכתבה להיות מוסר לישראל..." צייני 2 לקחים שניתן ללמוד מספר יונה.
2. א. הסבירי:
"וקראתי מצרה... ויענני" [ב', ג'].
"סוף חבוש לראשי" [ב', ו'].
- ב. על מי מדבר יונה בפרק ב', פסוק ט', ומה אומר עליהם?
3. "ויתפלל אל ה' " [ד, ב'] – מה היתה תפילתו?
"ויעש לו שם סוכה" [ד', ה'] – מדוע? ומה היה החסד בקיון.

(תשס"ד)

11. יונה פרק א'

- א. "ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' " [פס' ג'] כיצד חשב יונה לברוח מלפני ה'?
- ב. למה התכוון יונה בתשובתו למלחים "עברי אנכי ואת ה' אלקי השמים אני ירא אשר עשה את הים ואת היבשה" [פס' ט']
- ג. "ויאמרו איש אל רעהו לכו ונפילה גורלות" [פס' ז'] מה הביא את אנשי האניה להבין כי יש רעה באחד מהם?
- ד. כיצד הגיבו אנשי האניה כשראו שהים נח מזעפן?

(תשס"ה)

12. יונה, א' – ד'

- א. מדוע שלח ה' את יונה להוכיח את אנשי נינוה ומדוע ברח?
- ב. הרבה שלוחים למקום – מי היו השליחים להחזיר את יונה למילוי תפקידו? [2]
- ג. בספר זה שזורים ניגודים בין התנהגות של גויים להתנהגותם של יהודים. כתבי 2 דוגמאות לכך והסבירי ממה נובעים הבדלים אלו?
- ד. מדוע הצטער יונה על שלא החרیب ד' את נינוה?

(תשס"ה)

13. יונה פרק א' פסוקים א' – ט"ז

- א. יונה בורח מלפני ה' הסבירי מדוע הנביא מתנהג כך.
- ב. בפרק א' פסוק יי ובפסוק ט"ז נאמר – "ויראו האנשים יראה גדולה". מה יראו בתחילה וממה יראו אח"כ?
- ג. "ויפילו גורלות" מדוע נכתב גורלות לשון רבים?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

(תשס"ד)

14. יונה פרק א'

- א. הח"ח בספרו "משנה ברורה" כותב: "ביוה"כ בתפילת מנחה מפטירים ביונה..."
1. כתבי שני טעמים – מדוע? [2 נקודות]
 2. הסבירי את הסבר הח"ח לטעם השני, והוכחתו מיונה הנביא.
 - ב. לכו ונפילה גורלות...ויפילו גורלות ויפול הגורל... [פס' ז']
- הסבירי את השינוי הלשוני [2 נקודות]
- ג. "ויזעקו את ה' " [פס' ה']
- הבחיני בין שני הפסוקים בצורת תפילת המלחים, וכתבי מדוע חל השינוי? [2 נק']

(תשע"ד)

15. יונה פרק א', פס' א' – ט"ו

- א. יונה בורח מלפני ה' הסבירי מדוע הנביא מתנהג כך?
- ב. בפרק א' פס' י' ובפסוק ט"ז נא': "ויראו האנשים יראה גדולה" ממה יראו בתחילה וממה יראו אח"כ?
- ג. "ויפילו גורלות" – מדוע נכתב גורלות לשון רבים?

(תשס"ז)

16. יונה פרק א' פס' ג' – ט'

- א. "ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' " [פס' ג']
כיצד חשב יונה לברוח מלפני ה'?
- ב. למה התכוון יונה בתשובתו למלכים "עברי אנכי ואת ד' אלוקי השמים אני ירא אשר עשה את הים ואת היבשה" [פס ט']
- ג. "ויאמרו איש אל רעהו לכו ונפילה גורלות" [פס' ז'] מה הביא את אנשי האוניה להבין כי יש רעה באחד מהם?

(תשס"ט)

17. יונה

- א. פרק ב' פס' ב' "הדגה" רד"ק: כמו הדג: ויבא בלשון זכר ונקבה – על איזה קושי עונה הרד"ק בדבריו אלו, כיצד משיבים רש"י ורד"ק על קושי זה?
- ב. בארי: "סוף חבוש לראשי" [פרק ב' פס' ו'] "הארץ בריחה בעדי" [פרק ב' פס' ז']
ג. כיצד הגיב יונה לכך שהקב"ה סולח לניוה? צטטי והסבירי.

(תשס"ג)

18. יונה פרק ב'

- א. "ויהי יונה במעי הדג... ויתפלל יונה אל ה' ממעי הדגה" – הסבירי! [2 נקודות]
- ב. באלו מקומות עבר יונה במעמקי הים? [4 נקודות]
- ג. על מי אמר יונה: "משמרים הבלי שווא חסדם יעזובו" ולעומתם: "ואני בקול תודה אזבחה לך" – הסבירי! [2 נקודות]

(תשס"ח)

19. יונה פרק ב'

- א. "ויהי יונה במעי הדג... ויתפלל יונה את ה' במעי הדגה" – הסבירי!
ב. באילו מקומות עבר יונה במעמקי הים?
ג. על מי אמר יונה "משמרים הבלי שוא חסדם יעזובו" ולעומתם "ואני בקול תודה אזבחה לך" – הסבירי!

(תשס"ד)

20. יונה פרק ג' – ד'

- א. מה היתה תגובתם של אנשי נינוה לדברי יונה? הוכיחי מתוך הכתובים?
ב. "וירע על יונה" – מדוע? [ציני 2 פרושים], מה ביקש יונה בעקבות זאת?
ג. מה היה מוסר ההשכל שרצה ד' ללמדו במעשה הקקיון? וכיצד עשה זאת? הוכיחי ובארי מן הפסוקים.

21. יונה פרק א'

- א. הח"ח בספרו "משנה ברורה" כותב:
"ביוהכ"פ בתפילת מנחה מפטירים ביונה"
1. כתבי שני טעמים – מדוע?
2. הביאי את הסבר הח"ח לטעם השני, והוכחתו מיונה הנביא.
ב. "לכו ונפילה גורלות... ויפילו גורלות ויפול הגורל..". [פס' ז'] הסבירי את השינוי הלשוני.
ג. "ויזעקו איש אל אלוקיו" [פס' ה']
"ויקראו אל ה' " [פס' י"ד]
הבחיני בין שני הפס' בצורת תפילת המלחים, וכתבי מדוע חל השינוי?

(תשע"ב)

22. יונה פרק א'

- א. "קום לך אל נינוה" [פס' א']
במה זכתה נינוה משאר ערי העכו"ם לנביא שנשלח להחזירם בתשובה?
ב. הסבירי את השאלות ששאלו המלחים את יונה [פס' ח'] ואת תשובת יונה לשאלותיהם [פס' ט']
ג. 1. הסבירי את תפילת המלחים:
"ואל תתן עלינו דם נקי כי אתה ה' כאשר חפצת עשית" [י"ד]
2. "ויעמד הים מזעפרו" [ט"ו] מה היתה תגובת המלחים לנס זה?

(תשע"ד)

23. יונה ב', ה'-י'.

- א. "ואני אמרתי נגרשתי... אך אוסיף להביט אל היכל קדשיך" (פס' ה')
הסבר את הפס' בתשובתך ציין את האירוע שיונה מתכוון אליו במילה "נגרשתי", ומדוע הוא אומר "אוסיף להביט"
ב. הסבר את הקשר שבין פס' ט' ובין פס' י'.

(תשע"ז)

זכריה

24. זכריה פרק א'

- א. "הנביאים" מוזכרים בפסוקים: ד', ה', ו'.
מדוע מוזכרים הנביאים בכל אחד מן הפסוקים הנ"ל?
ב. מה משמעות המראות שראה זכריה:
"איש רוכב על סוס אדום בן ההדסים... במצולה. סוסים שרוקים ולבנים".
למה התכוונו בדבריהם: "התהלכנו בארץ והנה כל הארץ יושבת ושוקטת".
ג. מיהם "הגויים השאננים" עליהם מדבר זכריה בפסוק ט"ו?
מדוע ה' קוצף עיהם? ומה יהיה בא"י כתוצאה מכך?

(תשס"ד)

25. זכריה ג', א'-ה'.

- א. עיין בפסוקים א'-ב'.
מדוע קטרג השטן על יהושע הכהן הגדול, ומה טען ה' נגד קטרוג זה?
ב. כתוב מה מסמלות המילים (וצרפי המילים) האלה:
- "הסירו הבגדים הצואים" (פס' ד')
- "מחלצות" (פס' ד')
- "צניף טהור" (פס' ה')

(תשעז)

26. זכריה ג', א' – ז'

- א. "והשטן עומד על ימינו לשטנו" [פס' א']
על מי היה הקטרוג ומדוע?
ב. מה מסמלים "בגדים צואים" [פס' ג']
"מחלצות" [פס' ד']
"הצניף הטהור" [פס' ה']
ג. מה משמעותה של ההבטחה "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה"? מה התנאי להבטחה זו?

27. זכריה פרקים ז' ח'

- א. מדוע שאלו יהודי בבל האם לצום בצומות הנזכרים?
ב. אילו צומות נמנים בפרק ח'?
ג. מה המטרה של הצומות?

(תשס"ד)

28. זכריה פרק י"ד פסוקים א' – י"ב

- א. "הנה יום בא לה" מה המיוחד ביום שעליו מתנבא הנביא?
ב. איזה פסוק לדעתך, מבטא יותר את המהפך שיהיה בגאולה בעיני הנביא?
ג. איזה שינוי גיאוגרפי יהיה לעת"ל בסביבות ירושלים?

(תשס"ד)

29. זכריה פרק ד'

- א. "ראיתי מנורת זהב... וגלה על ראשה... ושבעה נרותיה... שבעה ושבעה מוצקות... ושנים זיתים..." [פס' י'] – הסבירי את המראה שראה זכריה.
ב. "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' " [פס' ו']
למי נאמרו הדברים? מה משמעותם? כיצד נרמזים הדברים במראה שראה זכריה?
ג. הסבירי את המילים בהקשרם: "הר גדול" "מישור" "אבן הראשה"
(תשע"ד)

30. זכריה פרק ד'

- א. בארי והסבירי: 2 מתוך 4 [2 נקודות]
1. "גלה"
2. "נרותיה"
3. "מצוקות" [פס' ג']
4. "צנתרות"
ב. רש"י בפס' ג' אומר: "...והמוצקות והנרות ארבעים ותשע היו..." כתבי את נימוקו של רש"י למספר זה. [2 נקודות].
ג. מה הרעיון המרכזי המתבטא במראה הנבואה? [4 נקודות].
(תשע"ב)

31. זכריה פרק י"ד

- א. בפס' ו' – ז' מתאר הנביא את "היום ההוא":
"לא יהי אור יקרות קפאון... לא יום ולא לילה... לעת ערב יהיה אור".
הסבירי את דברי הנביא, ומה משמעות התאורים? [פרטי]
ב. מדוע יעלו הגויים לירושלים לחגוג את חג הסוכות דווקא?
מה יהיה עונשם של אלו שלא יעלו? מדוע?
מדוע "משפחת מצרים" תקבל עונש אחר? מהו?
ג. "ולא יהיה כנעני עוד בבית ה' " [כ"א]
רד"ק: תרגם יהונתן – ולא יהא עביד תגרא – פירוש סותרים. ולא יצטרך בית ה' עוד לסוחר שימכור שם סירות כי רבים יהיו המתנדבים המקדישים"
מצודות: ----
מה ההבדל בין פירוש הרד"ק למצודות בפירוש המילה "כנעני"
ובנימוק לכך שלא יהיה כנעני לעתיד לבא?

(תשס"ה)

עובדיה

32. עובדיה – פרק א'

- א. רש"י: אמר הקב"ה: מהם ובהם אביא עליהם" הסבירי על פי דבריו את סיבת שליחותו של עובדיה לאדום [ב' ענינים].
ב. עונשו של אדום יבוא עליו בצורה מבישה, לפי גודל רשעותו. הסבירי שלשה חלקי פסוקים [פסוקים ה' – ט'] המתארים את העונש והבזיון שבו.

ג. החמס של עשו כנגד עמ"י מתואר בהרחבה בפסוקים יא – יד. הסבירי שלשה מלשונות הנביא הקשורים לענין.

(תשע"ג)

33. עובדיה, א' - ה' - י"א.

א. הסבר את פסוקים ה'ו' ואת הקשר ביניהם. (3 נקודות)

ב. עיין בפסוקים י" - י"א.

הסבר מהי האשמה שהנביא מאשים בה את אדום, ומהו העונש שאדום יקבל על כך.

34. עובדיה, פרק א'

א. מי היה עובדיה ומדוע דוקא הוא התנבא על הפרענות שתבוא לעשיו?

ב. אנו מאשימים את אומות העולם שיכלו לעזור ולהציל יהודים בזמן השואה, והיו אדישים לגורלם. האם אפשר ללמוד מדברי הנביא שאפשר אפילו לקרוא להם שותפים לפשע שעשו הצוררים? צטטי והסבירי.

ג. יש גויים שבוטחים במבנה הגאוגרפי של ארצם, יש – בהסכמי הגנה, יש – בחכמתם [יש – בגבורתם, אבל שום דבר מאלה אינו יכול להצילם מעונשו של הקב"ה על הרעה שעשו]. צטטי 4 פסוקים והסבירי.

ד. איזה פסוק נאמר בברכת מלכויות בראש השנה [בה אנו מבקשים על שה' ימלוך בעולם]?

(תשס"ה)

35. עובדיה

א. "קטן נתתיך בגויים בזוי מאד" – על מי נאמר?

ב. "מחמס אחיך יעקב" – מהו החמס שעשה?

ג. מה יהיה לעתיד לבוא בהר ציון?

(תשס"ד)

36. עובדיה, פרק א'.

א. "קטן נתתיך בגויים בזוי מאד" על מי נא? [2 נקודות]

ב. "מחמס אחיך יעקב" מהו החמס שעשה? [4 נקודות]

ג. מה יהי לעתיד לבוא בהר ציון? [2 נקודות]

(תשס"ח)

37. עובדיה, פרק א'

א. "קטן נתתיך בגויים בזוי מאד" על מי נאמרה נבואה זו ומדוע? [2 נקודות]

ב. "מחמס אחיך יעקב" מהו החמס שעשה? [4 נקודות]

ג. מה יהיה לעתיד לבוא בהר ציון?

(תשע"ד)

38. עובדיה

"חזון עובדיה.. לאדום"

א. מדוע נבחר עובדיה להנבאות על אדום? [עפ"י רש"י] – שני סיבות.

ב. נבואה זו מתאר הנביא את אכזריותם של בני אדום כלפי עמ"י – צייני שניים מהביטויים המדגישים זאת, והסבירי, אותם.

ג. ממפלתה של אדום תהיה קשה אף יותר ממפלת אומות אחרות – תארי זאת עפ"י פסוקים ה' – ו'.

(תשס"ה)

39. עובדיה פרק א'

א. "חזון עובדיה" [פס' א']

רש"י: אמר הקב"ה: מהם ובהם אביא עליהם.

הסבירי ע"פ דברים אלה את סיבת שליחות עובדיה לאדום.

ב. הסבירי את המשלים בפס' ה':

1. "אם גנבים באו לך... אך נדמית"ה"

2. "אם בוצרים באו לך הלא ישאירו עוללות".

ג. "איך נחפשו עשיו נבעו מצפוניו" [פס' ו']

1. הסבירי: "נבו מצפוניו".

2. כתבי את המשל למשלים בסעיף ב'.

40. עובדיה

א. בארי את המשל בפסוק ה', ואת הנמשל ע"פ פסוק ז'.

ב. "זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים" [תהילים פרק קל"ז פס' ז'] כיצד מתייחס הנביא עובדיה ליום זה?

ג. "ואל תעמוד על הפרק להכרית את פליטיו" [פס' י"ד]

באיזו תקופה מדובר? במה מואשם אדום, ומה הענש על כך?

(תשע"ד)

מלאכי

41. מלאכי פרק א'

א. נאמר בישיעיה פרק מ"ח פס' ט"ז: "אומר מעת היותה שם אני, ועתה ה' אלוקים שלחני"

הסבירי ציטוט זה בהקשר לדברי רש"י לפס' א'.

ב. מהי הטענה על הכהנים בוזי שמו ה'? הסבירי.

ג. הסבירי את הביטויים הבאים:

"ואשים את הריו שממה ואת נחלתו לתנות מדבר" [פס' ג']

"כי תאמר אדום רששו ונשוב ונבנה חרבות" [פס' ד']

"והקריבוהו נא לפחתך" [פס' ח']

42. מלאכי

א. בני אדם אוהבים שיכבדו אותם כשנותנים להם מתנה חשוב להגיש אותה בצורה מכובדת. האם גם את מצוות ה' צריכים לקיים בצורה מכובדת? [או שמא הקב"ה מרומם ונשגב מדברים אלו וצריך רק לקיים כהלכתה?]

ב. מהי התשובה למתלוננים על הצלחת הרשעים?

ג. כתוב "לא תנסו את ה' אלוקיכם" [דברים ו', ט"ז] במה התיר ה' לבחון אותו?

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ד. בדרך כלל הבנים לומדים דרכי ה' מאבותיהם [כמו שכתוב: "שאל אביך ויגדך", שמע בני מוסר אביך"] היכן נזכר מהלך הפוך, שההורים מושפעים לטובה מילדיהם?

(תשס"ה)

43. מלאכי פרק א', ו' – י"ד

- א. "מגישים על מזבחי לחם מגואל..." [פס' ז']
מהי טענת הקב"ה כלפי עמ"י [עפ"י פס' ז' – ח']
ב. "כי ממזרח שמש על מבואו גדול שמי...ומנחה טהורה..." [פס' י"א]
מהו הקושי בפסוק זה, וכיצד מסבירים אותו?
ג. הסבירי היטב את הביטויים הבאים.
"הקריבהו נא לפתחך" [פס' ח']
"ואמרתם הנה מתלאה והפחתם אותו" [פס' י"ג]
"וארור נוכל ויש בעדרו זכר" [פס' י"ד]

(תשס"ה)

44. מלאכי פרק א'

- א. הסבירי את דברי ישראל לה', ותשובת ה' להם בפס' ב'.
ב. במה נאשמים הכהנים בפס' ו' – ז'?
ג. איזו בחינה מציע הנביא לכהנים, ומה המסקנה העולה ממנה?
ד. בארי: "ואמרתם הנה מתלאה והפחתם אותו" [פס' י"ג]

(תשע"ד)

45. מלאכי פרק א' פס' ו' – י"ד

- א. "מגישים על מזבחי לחם מגואל" [פס' ז'] מהי טענת הקב"ה כלפי עמ"י [פס' ז' – ח'] [2 נקודות]
ב. "כי ממזרח שמש על מבואו גדול שמי...ומנחה טהורה..." [פס' י"א] מהו הקושי בפס' זה וכיצד מסבירים אותו? [2 נקודות]
ג. הסבירי היטב את הביטויים הבאים:
"הקריבהו נא לפתחך" [פס' ח']
"ואמרתם הנה מתלאה והפחתם אותו" [פס' י"ג]
"וארור נוכל ויש בעדרו זכר" [פס' י"ד] [4 נקודות]

(תשס"ח)

46. מלאכי א'

- א. "אהבתי אתכם" [ב']
במה תלויה אהבת ה' לישראל?
ב. "מגישים על מזבחי לחם מגואל" [ז']
הסבירי את המילים המודגשות.
מה היתה התביעה נגד הכהנים?
שלחן ה' – מילה נרדפת: _____
ג. "גדול שמי בגויים" [י"א]
דרך הגויים מובנת למרות שמקורה בטעות.
מהי טעותם של הגויים?
מהו הקטרוג על עמ"י "ואתם מחללים אותו".

47. מלאכי פרקים ב', ג'

- א. באיזה בעיה דן פס' י"ז? איזה נביא עורר בעיה דומה? הוכיח דבריך עפ"י הפסוקים.
- ב. "הנני שולח מלאכיי" [פרק ג' פס' א']
"הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עשה רשעה קש ולהט אותם..." [פרק ג' פס' י"ט]
"וזרח לכם יראי שמי שמש צדקה..." [פרק ג' פס' כ']
הסבירי מה הקשר בין פסוקים אלו לבין פס' י"ז בפרק א'.
ג. הסבירי: "כי שפתי כהן ישמרו דעת" [פרק ב' פס' ז']
"ונושאים פנים לתורה" [פרק ב' פס' ט']

(תשס"ג)

48. מלאכי פרק ג'

- א. 1. מיהו ה"אדון"? 2. מיהו "מלאכיי", ו"מלאך הברית"? ומה יעשה כל אחד מהם?
- ב. "וישב מצרף ומטהר כסף" [ג'] – בארי את המשל. מה הקשר בין פסוקים ג', ד'?
- ג. "ואתם בני יעקב לא כליתם" [ו'] – בארי עפ"י מצודות.
רד"ק: "ואתם בני יעקב לא כליתם, כמו שכלו שאר האומות שלא נשאר להם זכר בשמם וכלו מהיות גוי, אבל אתם...אע"פ שגליתם ונדחתם לכל פינה, שמכם נשאר בכל מקום..."
מהו ההבדל העקרוני בין פירוש רד"ק לפירוש מצודות?

(תשס"ה)

49. מלאכי, ג', ח'–י'

- א. על פי פסוקים ח'–ט', הסבר את החטא של בני ישראל, וכתוב מהו העונש שיוטל עליהם בעקבות חטא זה.
- ב. "ובחנוני נא בזאת אמר ה' " (פסוק י') כיצד יבחנו ישראל את ה'?

(תשע"ח)

מיכה

50. מיכה פרק ד'

- א. מהו נושא הפרק – מצאי פרק דומה בתנ"ך והביאי 2 מקבילות לשוניות.
- ב. בארי:
"ובאה הממשלה הראשונה" [פס' ח']
"תחנף ותחז בציון עינינו" [פס' י"א]
"כעמיר גורנה" [פס' י"ח]

(תשס"ג)

51. מיכה, פרק ד'

- "עתה למה תריעו רע" [פס' ט']
- א. מהי התמיהה כלפי ישראל המוצגת בפסוק זה? לאן יגיעו כתוצאה מכך עפ"י פס' י"?
- ב. "והמה לא ידעו מחשבות ה' " [פס' י"ב] – מה היתה כוונתם של אומות העולם?
ג. מהי מטרת הקב"ה?
ד. "ואתה מגדל עדר עפל בת ציון עדיך" [ח']
הסבירי על מי נאמר הפס' ומדוע כונו כך.

52. מיכה פרק ד' פס' ח' – י"ב

- א. "ואת מגדל עפל בת ציון עדיך" [פס' ח']
הסבירי על מי נאמר הפס' ומדוע כינו כך?
ב. "עתה למה תריעו רע" [פס' ט']
מהי התמיהה כלפי ישראל המוצגת בפסוק זה. לאן יגיעו כתוצאה מכך עפ"י פס' י?
ג. "והמה לא ידעו מחשבות ה' " [פס' י"ב]
מה הייתה כוונתם של אומות העולם? מהי מטרת הקב"ה?

(תשס"ט)

53. מיכה פרקים ו' פסוקים א' – י'

- א. הנביא צווה להתווכח עם ישראל "את ההרים" ו"הגבעות" מהי המשמעות בהרים וגבעות?
ב. מהו הדבר הטוב שאותו דורש ה' בעיני הנביא?
ג. מדוע הנביא מזכיר את השיטים והגלגל בתוכחתו?

(תשס"ד)

54. מיכה פרק ו'

- א. מהם הארועים ההיסטוריים המוזכרים בפרק? לשם מה הזכירם הנביא?
ב. אל מי פונה הנביא בתחילת הפרק, ומדוע פונה אליהם?
ג. "במה אקדם ה' " [פס' ו'] "הגיד לך ה' מה טוב" [פס' ח']
מה שואל הנביא בשם ישראל, ומהי תשובת ה'?

(תשע"ד)

55. מיכה, ו', א' – ח'.

- א. עיין בפסוקים ג'–ה'.
הסבר את הטענה של ה'. (3 נקודות)
ב. בפסוקים ו'–ז' מובאת התשובה של עם ישראל על הטענה של ה'.
עיין בפסוק ח', והסבר את תשובת הנביא לעם. (3 נקודות)

56. מיכה ו' א' – ה'

- א. "קום ריב את ההרים" [פסוק א] מה מצווה ד' את עמ"ש בפסוק זה? מיהם ההרים? [2 פרושים].
ב. הסבירי את תוכחת ד' לעמ"ש בציטוטים הבאים:
• "מה עשיתי לך ומה הלאתיך" [פסוק ג']
• "כי העלתיך... ואשלת... את משה, אהרן ומרים" [פסוק ד']
• "ומה ענה אותו בלעם בן פעור" [פסוק ה']
ג. מהו החסד שעשה ה' לעמ"י ורמוז במילים "מן השיטים עד הגלגל" [פסוק ה']?

(תשס"ה)

57. מיכה פרק ו'

- א. הסבירי את שאלותיו של הקב"ה בפס' ג:
1. "עמ"י מה עשיתי לך"

2. "ומה הלאתיך"

ב. "עמי זכור נא...ומה ענה אותו בלעם בן בעור" [פס' ה']

נאמר בגמ' מסכת ברכות דף ז':

"ואל זועם בכל יום" [תהלים ז'] וכמה [זמן] זעמו? רגע, וכמה [זה] רגע א'! 58.888 בשנה. [פחות מעשירית שניה] ואין כל בריה יכולה לכיין אותה שעה חוץ מבלעם הרשע דכתיב ביה "ויודע דעת עליון"... שהיה יודע לכיין אותה שעה שהקב"ה כועס בה וע"ז אמר הנביא לעם ישראל: "עמי זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השיטים עד הגלגל למען דעת צדקות ה'. [מיכה ו'] אומר ר' אלעזר: אמר להם הקב"ה לישראל דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע שאלמלי [שאלו] כעסתי לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט והיינו דקאמר ליה בלעם לבלק [וזה שאמר בלעם לבלק]: "ומה אקב לא קבה קל ומה אזעם לא זעם ה'".

כתבי את החסד שבתוכחת דברים אלו עפ"י הקטע הנ"ל והסבירי את דברי רש"י.

ג. "והצנע לכת עם אלוקיך" [פס' ח']

הסבירי עפ"י רש"י / מצודו.

58. מיכה

א. לפניך ציטוטים מפרק ד', חלקם דברי נחמה וחלקם דברי תוכחה ופורענות, חלקי לפי הענין, והסבירי כל אחד מלשונות הנביא.

• "ואשר הרעותי" [פס' ו']

• "ואתה מגדל עדר...עדי תאתה" [פס' ח']

• "חולי וגוחי בת ציון כילודה" [פס' י']

• "עתה תתגודדי בת גדוד" [פס' י"ד]

• "והנהלאה לגוי עצום" [פס' ז']

• "עתה למה תריעי רע" [פס' ט']

• "כי קרנך אשים ברזל" [פס' י"ג]

ב. פרק ו'

בפסוק ח' עונה הנביא לעמ"י "הגיד לך אדם מה טוב" זוהי תשובתו לעם על שאלותיהם בפסוקים ו' ז'. הסבירי מה שאל עמ"י את הנביא – ומהי תשובתו.

(תשע"ג)

הושע

59. הושע

א. פרק א' פס' ב' – "קח לך אשת זנונים" – מה מבקש הקב"ה ללמד את הושע ע"י מעשה זה?

ב. בספר יונה פרק ד' פסוק ט': "ההיטב חרה לך על הקקיון" – מה לימד הקב"ה את יונה?

ג. הקבילי בין הושע ליונה באופן העברת המסר, ובתוכנו.

(תשס"ה)

60. הושע פרק י"ב

"ויברח יעקב...ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר" [פס' י"ג]

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

"ובנביא העלה ה' את ישראל ממצרים" [פס' י"ד]

- א. הסבירי כל אחד מן הפסוקים.
ב. אלו טענות מופרכות בפסוקים אלו?
ג. בפרק זה מוזכרת הבטחת הקב"ה לעמ"י, מהי ההבטחה?
ד. צייני שני פסוקים שבהם מוזכרת הבטחה זו?

(תשס"ט)

61. הושע פרק י"ג

- א. "כדבר מצרים רתת" [פס' א'] מיהו אפרים? מה היו דבריו? כיצד אמרם, ומדוע?
ב. "ולכן יהיו כענן..." [פס' ג'] כיצד יענשו עובדי הע"ז? מה המשותף בין הדימויים המוזכרים בפסוק?
ג. "צרור עון אפרים" [פס' י"ד] "יבוא קדים רוח" [פס' ט"ו] מתי יענש אפרים וכיצד? פרטי עפ"י המשל.

(תשס"ה)

62. הושע, פרק י"ג פס' א' – ט"ו

- א. "כדבר אפרים רתת" [פס' א'] מיהו אפרים? מה היו דבריו? כיצד אמרם ומדוע?
ב. "ולכן יהיו כענן" [פס' ג'] כיצד יענשו עובדי הע"ז? מה המשותף בין הדימויים המוזכרים בפסוק?
ג. "צרור עון אפרים" [פס' י"ב] "יבוא רוח קדים" [פס' ט"ו] מתי יענש אפרים וכיצד? פרטי עפ"י המשל.

(תשס"ז)

63. הושע, י"ג, א'-ו'.

- א. " כדבר אפרים רתת נשא הוא בישראל" [פס' א']
1. מיהו "אפרים", ומה עשה?
2. למה זכה "אפרים", ומדוע נענש?
ב. עיין בפסוקים ה'-ו'.
לאילו תקופות הכתוב בפסוקים אלה מתייחס, ומדוע הנביא מזכיר בתוכחתו כל אחת מן התקופות האלה?

(תשע"ז)

64. הושע י"ג – י"ד

- עני על 3 מתוך 4 השאלות הבאות:
א. "כדבר אפרים רתת" מי מואשם ובמה?
"ועתה יוסיפו לחטוא" מי? ובמה חטאו? פרטי. [י"ג א' – ב']
ב. "וואהי להם כמו שחל... כנמר... כלביא" [י"ג ז' – ח'] מי מדבר?
הסבירי את הדימויים השונים, ומה הקשר לנאמר קדם לכן?
ג. "ארפא משובתם אהבם נדבה" [י"ד, ה'] מתי? הסבירי "אהבם נדבה".
הסבירי את הדימויים השונים שמצויינים בהמשך.
ד. מה יאמר אפרים ומה יענה לו ה'?
- "מי חכם ויבן אלה..." מה על החכם והנבון להבין ולדעת?

(תשנ"ט)

65. הושע פרק י"ד

"שובה ישראל עד ה' אלוֹקֵיךְ"

- א. "קחו עמכם דברים", על איזה שלב בתשובה מדבר הכתוב?
ב. על אילו חטאים ישובו במיוחד?
ג. כתבי שלש הבטחות מאת ה', להם יזכו עם ישראל בזכות התשובה.

(תשס"ד)

66. הושע פרק י"ד

א. "תֹּאשֵׁם שוֹמְרוֹן" [פס' א'].

1. הסבירי את המילה המודגשת. [2 נקודות].
2. כתבי על מה נענשו? [2 נקודות]
ב. ארפא משובותם אהבם נדבה" [פס' ה']
הסבירי ועמדי על הקשר בין שני חלקי הפסוק. [2 נקודות]
ג. "מי חכם ויבין אלה" [פס' י']
מה על החכם והנבון לדעת? [2 נקודות].

(תשע"ד)

67. הושע י"ד

א. "תֹּאשֵׁם שוֹמְרוֹן" [א']

הסבירי את המילה המודגשת.

על מה נענשו?

- ב. מני שלש מדרכי תשובה המוזכרים בפרק.
ג. הסבירי: "ארפא משובתם" "אהבם נדבה" [ה']
עמדי על הקשר בין שני חלקי הפסוק.

(תשנ"ט)

יואל

1. יואל א, ט"ו – כ"א

- א. כתבי את סיבת הצער של כל אחד מקבוצות אנשים אלה: שיכורים, איכרים, בני אדם.
צטטי את ביטויי הצער השונים.
ב. בארי את הציטוטים הבאים:

• "עבשו פרדות" [פסוק י"ז]

• "תחת מגרפותיהם" [פסוק י"ז]

• "נהרסו ממגורות" [פסוק י"ח]

ג. "גם בהמת השדה תערוג אליך" [פסוק כ'] מהו הקושי המתעורר בפסוק זה ומה שני התירוצים?

(תשס"ה)

2. יואל פרק א'

- א. כיצד מתאר הנביא את הארבה בפס' ו'? הסבירי.
ומה צורת דימויים אלה באים להראות? [2 נקודות]

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

ב. "חגרו וספדו הכהנים" [פס' י"ג]

מדוע על הכהנים להתאבל?

ג. הסבירי [2 מתוך 4 לכל שאלה 2 נקודות]

1. "יואל בן פתואל" [פס' א']

2. "ותאנתי לקצפה" [פס' ז']

3. "הובישו אכרים" [פס' י"א]

4. "נשמו אוצרות" [פס' י"ז]

(תשע"ב)

3. יואל, פרק א' פס' א' – כ"א

א. כתבי את סיבת הצער של כל אחד מקבוצות אנשים אלה: שיכורים, איכרים, בני האדם. צטטי את ביטויי הצער השונים.

ב. בארי את הציטוטים הבאים:

"עבשו פרדות" [י"ז]

"תחת מגרופתיהם" [י"ז]

"נהרסו ממגורות" [י"ח]

ג. "גם בהמת השדה תערוג אליך" [פס' כ'] מהו הקושי המתעורר בפס' זה ומה שני התירוצים?

(תשס"ז)

4. יואל פרקים א' ב'

א. הנביא מתאר את תוצאות הפגיעה של הארבה בתחומים שונים. [בפרק א'] כתבי שלושה תחומים שונים בהם פגע הארבה, ותגובת הנפגעים.

ב. הסבירי את לשון הנביא בהקשרו:

• "...ומתלעות לביא לו... חשוף חשפה והשליך..." [פרק א' פס' ו' ז']

• "עבשו פרודות תחת מגרופתיהם" [פרק א' פס' י"ז]

• "את פניו אל הים הקדמוני וסופו אל הים האחרון" [פרק ב' פס' כ']

(תשע"ג)

5. יואל, א'

א. (1) מיהו פתואל, ומדוע הוא מכונה כך?

(2) אבן עזרא (לפסוק ב'): "ובימי משה היה מין 'ארבה' לבדו, ועתה עם הארבה —

גזם וילק וחסיל... ואמר לזקנים בעבור 'ההיתה זאת' "

על פי אבן עזרא, מדוע פנה יואל לזקנים?

ב. על פי פסוקים ה'–י"א, ציין שלוש קבוצות של אנשים שנפגעו מן הרעב, והסבר כיצד נפגעה

כל אחת מן הקבוצות.

6. יואל, ב' ט"ז – כ"ד

א. "תקעו שופר בציון" [ט"ו]

לשם מה השופר?

מי הם המוזמנים?

ב. "ואת הצפוני ארחיק" [כ']

מדינת ישראל
משרד החינוך
הפיקוח על המקצועות העצמאיים

מהו הצפוני?

מדוע יגדל עונשו?

הסבירי "ועלה באשו"

ג. "כי נתן את המורה לצדקה.... בראשון [כ"ג]

הסבירי מהו המורה כיצד מתקשרת הצדקה עם הענין?

לאיזה תאריך מתייחס בראשון?

(תשנ"ט)

7. יואל פרקים ג' – ד'

א. מה נושא הפרקים, צטטי לפחות שני פסוקים לביסוס דבריך.

ב. מה ה"אותות" לפני יום ה' – עפ"י פרק ג'?

ג. "שלחו מגל כי בשל קציר"

"רדו כי מלאה גת"

"השיקו היקבים כי רבה רעתם" [פרק ד' פס' י"ג]

בארי את שלושת המשלים שבפסוק – ונמשלם בצידם, עמדי על ההקשר לפרק כולו.

(תשס"ג)

8. יואל, פר' ד' פסוקים י"ח – כ"א

א. "והיה ביום ההוא..." – צטטי והסבירי [עפ"י מצודות דוד] תאור המופיע בפסוק לשפע שיהיה לעמ"י בימות המשיח.

ב. בספר עמוס פרק ט' מתואר השפע בצורת שונה. צטטי והסבירי!

ג. "ונקיתי דמם לא נקתי" – פסקי את הפסוק והסבירי לפי מצו"ד באיזו צורה ינקו הגויים מחטאיהם כלפי ישראל? [2]

(תשס"ה)